DİYAR 3 KAPAKLAR.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 7:59 Page 1

Diyar-ı Türk

YIL:2 SAYI: 4 HABER, KÜLTÜR, SANAT, AKTÜEL, EKONOMİ

TOKAYEV; “BİRBİRİMİZİ HER ZAMAN DESTEKLEMELİYİZ”

ÖZBEKİSTAN İSTİKRARDAN VE KALKINMADAN YANA OY KULLANDI

AZADLIK ATEŞİNİN TABUTA SIĞMAYAN MEŞALESİ; POLAD HAŞİMOV

OSMANLININ İLK BAŞKENTİ TÜRK DÜNYASININ KÜLTÜR BAŞKENTİ OLDU

TÜRK BİRLİĞİMİZİ TÜM DÜNYA’YA İLAN ETTİK

EKOAVRASYA’DAN GÖRKEMLİ ÖDÜL TÖRENİ

TATAR; “BENİM YOLUM TÜRKLÜK YOLUDUR”

NEW YORK’UN KALBİNDE MUHTEŞEM TÜRK EVİ

DİYAR 3 KAPAKLAR.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 8:00 Page 2

TEPE-KENT

YAPI - İNŞAAT - TEMİZLİK

"Dünyayı temizliyor, kentlere değer katıyoruz"

- ✔ Kent Temizliği ve Atık Yönetimi
- ✔ Çöp Toplama Araçları
- ✔ Düzenli Depolama Tesisi İşletimi
- ✔ Park Bahçe Bakım ve Onarımı
- ✔ Vidanjör ve Kanallama Hizmetleri
- ✔ Destek Personel Hizmetleri
- ✔ Veteriner Sağlık Bakım Hizmetleri
- ✔ Hafriyat ve Nakliyat Hizmetleri
- ✔ İnşaat Hizmetleri
- ✔ Tarım Ürünleri İthalat ve İhracatı

Merkez: Barbaros Mah. Mor Menekşe Sokak Deluxia Suites
A Blok No:3/9 ATAŞEHİR / İSTANBUL
Şube: Akınlar Mah. 2577. Sokak No: 3 Sebze Hali Yanı DÜZCE
Telefon: +90 (380) 514 14 29 +90 (380) 514 14 29

Web: www.tepekenttemizlik.com.tr
Email: info@tepekenttemizlik.com.tr

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 1

Diyar-ı Türk

İmtiyaz Sahibi
TUNA MEDYA

Genel Yayın Yönetmeni
Şükrü GÖKKAYA

Yazı İşleri Müdürü
Neslihan ÇETİN

DANIŞMA KURULU
Abzal SAPARBEKULY
Dr. Faruk ÖZLÜ
Rafet VERGİLİ
Hikmet EREN
Dr. İrina YÜSEMBELİ

Görsel Yönetmen
Burçin Tuncer Üçsular

TEMSİLCİLİKLER

Azerbaycan
İrade NUREDDİNGIZI

Kazakistan
Galimzhan SEİLOV

Moldova
Ludmila SERT

Kosova
Nafis LOKVİCA

Web: www.diyariturk.net
Email: diyariturk@gmail.com

Adres: 100. Yıl Mahallesi
1010 Noldu Cad. 30/11
KARABÜK
Telefon: +90 530 4646059

Sarı Başbuğun Türk Dünyasını Buluşturan Kapısı Nahçıvan

"Türk Birliği'nin bir gün hakikat olacağına inancım vardır. Ben görmesem bile gözlerimi dünyaya onun rüyaları içinde kapayacağım. TÜRK Birliği'ne inanıyorum. Onu görüyorum. Yarının tarihi yeni fasıllarını TÜRK Birliği ile açacak. Dünya sükûnunu bu fasıllar içinde bulacaktır. TÜRK'lüğün varlığı bu köhne âleme yeni ufuklar açacak. Güneş ne demek, ufuk ne demek o zaman görülecek. Hayatta yegâne varlığım ve servetim TÜRK olarak doğmamdır..."

Evet, böyle demişti Sarı Başbuğumuz. Bunu demekle de yetinmemiş, tam 100 yıl önce gereğini de yapmıştı.

Nasıl mı?

Ermenistan ile İran arasında yer alan Nahçıvan, stratejik açıdan önemliydi. Türkiye ile Türki Cumhuriyetler arasında bir bağlantı olması gerektiğini düşünen Mustafa Kemal, İran ile toprak mübadelesi yapma yoluna gitti. Hem de kendi cebinden karşılayarak!

Dönemin şartlarına yakından bakarsak; bölgenin yukarısında Sovyet Rusya ve Ermeniler, aşağısında ise İran yer alıyordu. Olası bir durumda ilişkiler bozulursa, Türk devletleri ve Orta Asya ile bir bağlantımızın olması gerekiyordu. İşte o noktada Mustafa Kemal Atatürk devreye girdi, devlet hazinesini kullanmadan Kazım Paşa'nın "Şark Kapısı", kendisinin ise "Türk Kapısı" dediği 13 kilometrelik bir toprak parçasını İran'dan satın aldı.

Moskova Anlaşması müzakereleri için Ali Fuat Paşa ve Dr. Rıza Nur ile birlikte Rusya'ya giden heyette yer alan Yusuf Kemal Bey, Ankara'dan ayrılmadan bir gün önce Mustafa Kemal Paşa ile görüştü ve "Paşam Ruslar Nahçıvan üzerinde ısrar ederlerse ne yapalım? Diye sordu. Paşa; "Nahçıvan Türk Kapısıdır. Bu hususu nazar-ı itibara alarak elinizden geleni yapınız" talimatını verdi.

Anlaşmayla, Nahçıvan'ın Azerbaycan'a bağlanması Mustafa Kemal Paşa tarafından olumlu karşılandı ve Ankara'ya dönen Yusuf Kemal Bey " Muhterem Paşam! Nahçıvan üzerinde elden geleni yaptık" deyince Paşa, "Yusuf Kemal Bey! Kapımız mevcudiyetini muhafaza ediyor, bizim için mühim olan budur." cevabını verdi. Yani onun için, Nahçıvan'ın Türkiye'ya bağlı olmasıyla Azerbaycan'a bağlı olması arasında bir fark yoktu.

Tabi bu gelişmenin üzerine Ruslar da boş durmadı. Tarih boyunca nüfusunun büyük çoğunluğunu Türk ve Müslümanların oluşturduğu Zengezur'u, 1920'de Ermenistan'a verdiler ve Türk dünyasının Türkiye ile bağlantısını kestiler.

Aradan tam yüz yıl geçti ve Ulu Gazi'nin dâhiliği bizzat yaşanarak görüldü. 44 gün süren şanlı Karabağ mücadelesinin ardından Azerbaycan ile Ermenistan arasında imzalanan anlaşma ile bugün Ermenistan toprakları içerisinde yer alan Zengezur bölgesinden, Nahçıvan ile Azarbaycan'ın kara ve demiryolu bağlantısını sağlayacak bir koridor açılması yönünde mutabakata varıldı.

Kontrolü Rusya'da olacak koridor yalnızca Nahçıvan ile Azerbaycan'ı birbirini bağlamıyor. Önce Türk dünyası birbirine bağlanıyor, sonra da Avrupa'ya.

Lider, toplumun ilerisinde olan ve geleceği görerek ışık tutan insandır. O'nun için boşuna; "Dehası ve ileri görüşlülüğü ile dünyanın gördüğü en iyi liderdi" demiyoruz.

Takdir-i ilahi mi desek, kaderin cilvesi mi bilemedik. 2009 yılında Ata'mızın büyük önem verdiği Nahçıvan'da imzalanan anlaşma ile Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan ve Kırgızistan tarafından "Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği" adıyla kurulan örgüt, yine Ata'mızın düşmandan temizlediği dünyanın incisi İstanbul'da, 12 Kasım'da gerçekleşen tarihi zirvede "Türk Dünyası Devletleri Teşkilatı" adını aldı. Yani onun Türk Birliğine olan inancı ve kendi ifadesiyle, o göremese de ülküsü gerçek oldu.

Tabi 2009 yılında dört devletimiz tarafından kurulan birlik o kadarla kalmadı. Özbekistan daimi üye, Macaristan ise gözlemci üye oldu. İstanbul zirvesinde ise, uluslar arası arenada genellikle tarafsız bir politika izlemeyi tercih eden Türkmenistan'da gözlemci üye hüviyetini kazandı. Artık en büyük temennimiz, en kısa süre içerisinde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'mizin de birlik içerisindeki yerini alması.

Şimdi Gaspıralı'nın deyimiyle "Dilde, işte, fikirde" birlik zamanı.

Artık Ata'mızın açtığı kapı ile İstanbul'dan çıkan katar, bir karış yabancı toprağına basmadan Çin Seddi'ne ulaşacak. Tarihi İpekyolu yeniden canlanacak. Türk dünyasının evlatları onun açtığı kapıdan kara ve demiryolları ile ihracatlarını ve ithalatlarını gerçekleştirecekler, ülkelerimizin ekonomilerini canlandıracaklar. Enerjiden ekonomiye, ulaşımdan eğitime, turizmden tarıma birçok alanda yeni projeler hayata geçecek.

Ve inanıyoruz ki 21. Asır Türklerin asrı olacak.

Rahmet, minnet ve şükranla Sarı Başbuğum.

ŞÜKRÜ GÖKKAYA
Genel Yayın Yönetmeni

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 2

İÇİNDEKİLER

Otağ Kuruldu Birliğimiz Tüm Dünya'ya İlan Olundu	4
Aliyev'e Türk Dünyası Ali Nişanı	8
Tokayev; "Birbirimizi Her Zaman Desteklemekteyiz"	10
Mirziyoyev'den Özbekistan'da Türk Dünyası Sanayi Haftası Önerisi	12
Türk Dünyasının Ayrılmaz Bir Parçasıyız	13
Türk Birliği İçin Mücadeleme Devam Edeceğim	14
121 Maddelik Sonuç Bildirisi	15
Türk Dünyasının Gençleri Ankara'da Buluştu	16
New York'un Kalbinde Muhteşem Türkevi	18
Sancar'a Özbekistan'dan Fahri Doktora	21
Azadlık Ateşinin Tabuta Sığmayan Meşalesi; Polad Haşimov	22
Ekoavrasya'dan Görkemli Ödül Töreni	26
Benim Yolum Türklük Yoludur	30
Anka'lar Artık Kazakistan Semalarında Süzülecek	31
Dünya Zirveye 'Çelikray' İle Yükseliyor	32
Müsiad'tan Azerbaycan Çıkartması	34
Bosna-Hersek'in Milletimizin Gönlünde Apayrı Bir Yeri Var	36
Karabağ Dünya'ya Açılıyor	40
Özbekistan İstikrardan Ve Kalkınmadan Yana Oy Kullandı	42
Türk Dünyasının İş Gücünü Bir Araya Gelerek Daha da Büyüteceğiz	44
Kırgızistan İle Ticaret Hacmi 509 Milyon Dolara Ulaştı	46
"Çocuklarımızın Gözlerindeki Heyecan Bizi 500 Yıl Öncesine Götürüyor"	48
"Liderimizin Yaktığı Meşaleyi Asla Söndürmeyeceğiz"	52
Varlıklarını Türk Varlığına Armağan Eden Kahramanlar; Yücelciler	54
77 Yıldır İyileşmeyen Yara Ahıska	56
Türkiye Bizler İçin Nefes Gibi	58
Balkanlar'daki Son Kalenin Dört Asırlık Camisi Restore Ediliyor	62
Bakü Fatihi Nuri Paşa	63
Osmanlı'nın İlk Başkenti Türk Dünyasının Kültür Başkenti Oldu	64
Kazakistan İle Türkiye Arasındaki Ticaret Hacmi 15 Kat Arttı	67
EİT'in Yeni Başkanı Türkmenistan	68
Moldova'nın Türk Büyükelçisi Dmitri Croitor	70
En İyi Film Ödülü Azerbaycan'a Gitti	72
Ankara'da "Kazakistan Yolu Türk Birliği Sergisi"	74
Manas Ata'nın Türkiyeli Yiğitleri Şark Kapısından Kuş Uçurtmuyor	76
Türkpa Türk Dünyasının Manevi Başkenti Türkistan'da Toplandı	78
TİKA'dan Kırgızistan'a Türk Dünyası Mutfağı	80

demora

Fabrika İmalat San.ve Tic. Ltd. Şti

Fabrika
Organize Sanayi Bölgesi
Manolya Cad. No:4 Karabük
Tel: +90 370 447 60 36 - 45
Faks: +90 370 447 60 34

Ofis
Orhantepe Mah. Mutlu Sk.
No:59 Dragos / Kartal / Istanbul
Tel: +90 216 457 17 90 - 91
Faks: +90 216 457 06 57

demora@demora.com.tr
www.**demora**.com.tr

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 4

OTAĞ KURULDU BİRLİĞİMİZ TÜM DÜNYA'YA İLAN OLUNDU

Türk dünyası açısından tarihi kararların alındığı, Türk Konseyi 8. Zirvesi 12 Kasım tarihinde İstanbul'da gerçekleştirildi. Liderler konseyin yeni adını "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak ilan ederken, Cumhurbaşkanı Erdoğan; "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni aramızda görmeyi canıgönülden arzu ediyoruz" dedi

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 5

Dijital Çağda Yeşil Teknolojiler ve Akıllı Şehirler" temasıyla düzenlenen zirveye, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Kurbankulu Berdimuhamedov, Macaristan Başbakanı Viktor Orban ve Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreteri Baghdad Amreyev katıldı.

Zirve için İstanbul'a gelen Türk Dünyasının liderleri ilk olarak, İstanbul/Sultanahmet'te bulunan Türk Devletleri Teşkilatı Genel Sekreterliği binasının resmî açılışını gerçekleştirdi. Liderler daha sonra zirvenin gerçekleştiği Demokrasi ve Özgürlükler Adası'na geçti.

Dönem başkanlığını Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'den devralan, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan zirvenin açılışında yaptığı konuşmada, üye ülkelerin liderlerini medeniyetlerin beşiği İstanbul'da misafir etmekten büyük bahtiyarlık duyduğunu dile getirdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Aile Meclisimizin, Kadirli Doğanım Sayın

Berdimuhammedov'un da gözlemci olarak iştirakiyle ikmalinden ayrı bir memnuniyet duyuyorum." ifadelerini kullandı.

Tarihî kararlara imza atılacak zirvenin ülkeleri ve tüm insanlık için hayırlara vesile olmasını dileyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, dönem başkanlığının devralındığı Azerbaycan'ı, salgına rağmen yürüttükleri başarılı çalışmalar için tebrik etti.

Zirvede birçok ilklere de şahitlik edileceğine vurgu yapan Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü; "Kurumsallaşmasını geliştiren, bölgesinde ve ötesinde itibarını artıran Konseyimizin adını Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştiriyoruz. Tabii bu tarihî değişikliğin sadece sözde kalmaması, fiiliyata da dönüşmesi gerekiyor. Gerek sekretaryanın yapısı ve çalışma usulleri gerek siyasi, iktisadi ve toplumsal dayanışmamız aile meclisimizin örgüt niteliğini yansıtmalıdır. Ülkelerimizi ve bölgemizi ilgilendiren meseleleri ve fırsatları istişare etmek için teşkilatımızdan daha fazla faydalanmalıyız. Bu manada, Dışişleri Bakanlarımızın 27 Eylül'de Afganistan konusunda yaptıkları olağanüstü toplantı bir ilki teşkil etmiştir. Türk Devletleri Teşkilatı olarak Gözlemci Üyemiz Macaristan'la birlikte salgın karşısında verdiğimiz ortak mücadele de bir diğer başarı örneğidir. Bugün ayrıca değerli katkılarınızla

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 6

hazırlanan Türk Dünyası 2040 Vizyon Belgesi'ni uygulamaya alacağız. Bu belge, ufkumuzun sadece üye ülkelerle sınırlı kalmadığını gösterecek, barış, huzur ve refahı tüm bölgemize yayma irademizin tezahürü olacaktır."

Siyasi ve toplumsal dayanışmada olduğu gibi iktisadi ve ticari iş birliğini de müşterek adımlarla çeşitlendirmek ve güçlendirmek durumunda olduklarını belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, toplam ticaret hacminin yaklaşık 21 milyar dolar düzeyinde seyrettiğini, bu rakamın, dünyanın geri kalanıyla olan toplam ticaret hacminin sadece yine yaklaşık yüzde 3'üne tekabül ettiğini anlattı.

"Dilde, fikirde, amelde birlik" anlayışıyla bu rakamın yüzde 10'lara taşınması gerektiğini dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, konuşmasını şöyle sürdürdü:

"Hem ticaretimizi hem karşılıklı yatırımlarımızı süratle artırmalıyız. Ülkelerimiz arasındaki ticaretin önündeki tarife dışı tüm engelleri kaldırmalıyız. Bu maksatla Ticareti Kolaylaştırma Strateji Belgesi'nin imzalanmasına özellikle önem veriyorum. Ancak, kara, hava ve deniz yollarıyla birbirimize sımsıkı bir şekilde bağlanamazsak, istediğimiz sonuçları elde edemeyiz. Transit geçiş belgelerini artık gündemimizden çıkarmalı, gümrük mevzuat ve uygulamalarımızı uyumlaştırmalı, geçiş ücretlerini rekabetçi bir düzeye çekmeliyiz. Bu doğrultuda, Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması'nı bir an önce imzalamalıyız. Böylelikle, Hazar Geçişli Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridor başta olmak üzere, aramızdaki tüm yolları bu coğrafyanın ana arterleri haline getirebiliriz. Azerbaycan-Nahçıvan bağlantısı da bu

anlamda hayati nitelik arz ediyor. Bölgenin transit ve lojistik merkez olma konumundan şüphesiz hepimiz istifade edeceğiz. Malum, Sayın Binali Yıldırım'ı Aksakallar Konseyi'ne Türkiye'nin Aksakalı olarak atadık. Binali Bey'in, tecrübesi ve birikimiyle ulaştırma başta olmak üzere Konsey'in çalışmalarına her alanda değerli katkılar sağlayacağına inanıyorum. Üstlendiği bu önemli görevde kendisine başarılar diliyorum."

"Dijital dönüşüme liderlik etmeliyiz"

Zirvenin temasının "Yeşil Teknolojiler ve Dijital Çağda Akıllı Şehirler" olduğunu aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, çevre kirliliği ve iklim değişikliğiyle mücadele konularında, Türkiye olarak daima hassasiyet gösterdiklerini söyledi.

Paris İklim Anlaşması'nı onaylayıp yürürlüğe koyarak iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum noktasında yeni bir dönemin kapılarını açtıklarına değinen Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti; "Dönem başkanlığımız süresince bu küresel meselede çok taraflı iş birliğinin geliştirilmesi için yoğun çaba harcayacağız. Bu adımlarımızı, bölgemizin dijital çağda çevreye en duyarlı şekilde inkişafı için uzun soluklu bir çabanın ilk adımı olarak nitelendiriyoruz. Önümüzdeki süreçte şehirlerimizi, yeni teknolojileri ve yenilikçi yaklaşımları kullanarak 'akıllı şehirlere' dönüştürmeliyiz. Akıllı şehir çözümlerinin temelini veri odaklı stratejiler ve bu stratejilerin üretimi ileri düzeyli teknolojiler oluşturacaktır. Ulusal Yapay Zeka Stratejimizi geliştirerek, bu doğrultuda bir üst aşamaya çıkacak adımı attık. Stratejimizi teşkilatımıza da teşmil ederek, müşterek bir saydam ve katılımcı Yapay Zeka Portalı'nın tesisi için çalışmaya başlayalım istiyoruz. Teşkilat olarak bu konularda ortak politikalar geliştirmeli ve dijital dönüşüme liderlik etmeliyiz. Bu doğrultuda, tüm paydaşlarla birlikte 'insan odaklı' ortak stratejik planlar oluşturmalı, dijital dönüşümün yol haritasını belirlemeliyiz. Yeşil büyümeye yönelik ortak projelere birlikte imza atmalıyız. Akıllı şehircilik alanında işgalden azat edilen Zengilan'da başlatılan atılım, Türkistan'ın kalkınması, Ahal'deki yoğun faaliyetler, Budapeşte'deki uygulamalar, Kırgızistan ve Özbekistan'daki çalışmalar takdire şayandır."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 7

Doğal afetlerle mücadelede iş birliği

Cumhurbaşkanı Erdoğan, karşı karşıya kalınan bir diğer hakikatin ise küresel ısınmanın da etkisiyle doğal afetlerin sayısının ve yıkıcı sonuçlarının katlanarak artması olduğunu vurgulayarak, "Bu vesileyle, yaz aylarında yaşadığımız büyük yangınların söndürülmesinde bizimle dayanışma gösteren tüm dost ülkelere teşekkür ediyorum. Doğal afetlerle mücadele noktasında da iş birliğimizi geliştirmemiz gerekiyor. Türkiye olarak bu amaçla; arama, kurtarma ve doğal afetler sonrası rehabilitasyon konularında ortak hareket etmek üzere 'Türk Devletleri Teşkilatı Sivil Koruma Mekanizması' kurulmasını teklif ediyoruz." diye konuştu.

Terör örgütleriyle ortak mücadele

Terör örgütleriyle ortak mücadelenin de gündemin önemli unsurlarından biri olması gerektiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, "PKK-YPG, DEAŞ ve FETÖ gibi şer odakları başta olmak üzere, terörün her türlüsüyle mücadelemizi sürdürmeye kararlıyız. Bu konuda iş birliğimizi artırmalıyız. Ayrıca İslam ve yabancı düşmanlığı gibi çağımızın vebası olan yıkıcı akımlarla mücadelede birlikte hareket etmeliyiz." ifadesini kullandı.

"TEKNOFEST'i gelecek sene Azerbaycan'da gerçekleştireceğiz"

Cumhurbaşkanı Erdoğan, teşkilatın uluslararası bir kuruluş olarak cazibe merkezi haline dönüştüğünü memnuniyetle müşahede ettiklerinin altını çizerek, konuşmasını şöyle tamamladı; "Bu kapsamda teşkilatımızın gözlemcilik statüsü ve ortaklık kurma usullerine ilişkin kararları da bugün kabul edeceğiz. Aile resmimizin daha da zenginleşmesi için önümüzdeki dönemde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni aramızda görmeyi canı gönülden arzu ediyoruz. Türk dünyasının ayrılmaz bir parçası olan Kıbrıs Türklerinin maruz bırakıldığı tecrit ve ambargonun hafifletilmesinde kıymetli desteklerinize güveniyorum. Dönem Başkanlığımızda Dünya Göçebe Oyunlarının dördüncüsüne de ev sahipliği yapacağız. İkincisini mart ayında düzenleyeceğimiz Antalya Diplomasi Forumu'na hepinizi özellikle davet ediyorum. Dört yıldır ülkemizde başarıyla düzenlenen TEKNOFEST'i gelecek sene Azerbaycan'da gerçekleştireceğiz. TEKNOFEST'in önümüzdeki yıllarda diğer kardeş ülkelerde de düzenlenmesi yararlı olacaktır. Bu düşüncelerle sözlerime son verirken, birliğimizin tarihî dönüm noktalarından biri olan zirvemizin hayırlara vesile olmasını diliyorum. Genel Sekreter Bağdat Bey ve sekretarya başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkür ediyorum."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 8

ALİYEV'E TÜRK DÜNYASI ALİ NİŞANI

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan konuşmasının ardından, Türk Karabağ Zaferi dolayısıyla Türk Konseyi adına "Türk Dünyası Ali Nişanı"nı Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'e takdim etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Aliyev'e hitaben şunları söyledi; "Sayın Cumhurbaşkanı, aziz kardeşim, muzaffer ali başkumandan İlham Aliyev. Dirayetli liderliğinizde Karabağ'da yaklaşık 30 yıllık süren işgale 44 gün gibi kısa bir sürede son verilmiştir. Bu sadece Azerbaycanlı kardeşlerimiz için değil, Türk dünyası için büyük anlam taşımaktadır. Vatan muharebesi sonucunda yıllardır uygulanmayan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları hayata geçirilmiştir. Azerbaycan bu şekilde uluslararası kamuoyunun hafızasına adalet mesajını nakşetmiştir. Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü yeniden sağlaması Türk dünyasının birliğini ve beraberliğini pekiştirmiştir. Karabağ'ın azatlığının sembolü olan har-ı bülbül Türk dünyası için zaferin müjdecisi olmuştur. Karabağ Zaferi, sadece işgal altındaki toprakları azat etmemiş, aynı zamanda bölgemizde özlemini duyduğumuz kalıcı barış, istikrar ve iş birliğine giden yolun da önünü açmıştır."

Cumhurbaşkanı Erdoğan'dan "Türk Dünyası Ali Nişanı" almasının önemini vurgulayan Aliyev, Karabağ Savaşı'nın ilk gününden son gününe kadar Erdoğan'ın verdiği desteği her an hissettiklerini söyledi. Aliyev, bu desteğin kendilerine güç verdiğine dikkati çekerek, "Kardeşim (Cumhurbaşkanı Erdoğan) Azerbaycan'ın dünyada yalnız olmadığını ve Türkiye'nin her zaman Azerbaycan'ın yanında olacağını gösterdi." diye konuştu.

2. Karabağ Savaşı'nda gösterdiği dayanışma nedeniyle Erdoğan ve salonda bulunan diğer devlet başkanlarına teşekkür eden Aliyev, nişanın dönem başkanlığının Türkiye'ye devredildiği bir günde verilmiş olmasının ayrı öneme sahip olduğunu kaydetti. Aliyev, nişanın Azerbaycan'ın dönem başkanlığı sürecindeki çabalarının başarıyla sonuçlandığını teyit ettiğini dile getirdi.

Türk dünyası ülkeleri arasında ortak dil, din, değer ve çıkarların olduğuna işaret eden Aliyev, "Bugün Türk dünyası ülkeleri arasında ortak bir vizyonumuz var. Bu ortak vizyonun çok sağlam bir temele oturması gerekiyor." şeklinde konuştu.

Aliyev, Azerbaycan'ın iki yıllık dönem başkanlığı süresinde Türk Konseyini güçlendirmek için her türlü çabayı sarf ettiklerine dikkati çekerek, "Bugün eskisinden çok daha birliğimizi kuvvetlendirmiş durumdayız. Bugün tarihi bir zirve yaşıyoruz. Çünkü konseyimiz bir kuruluş statüsüne erişmiş oldu. Önümüzde son derece umut verici bir gelecek var." ifadelerini kullandı.

2. Karabağ Savaşı'nın ardından yeniden inşa çabalarının süreceğine işaret eden Aliyev, şunları kaydetti; "Bölgesel anlamda ulaşım ve lojistik konularında Zengezur Koridoru'nun açılışı söz konusu olacak. Bu bütün bölge için çok büyük imkânlar anlamına gelecek. Eminim ki Ermenistan aslında işgal politikasından kendisi bizzat zarar görmüş bir ülke olarak eninde sonunda bütün bu

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 9

toprak taleplerinin kendilerinin yararına olmadığının farkına varacak ve bir an önce Azerbaycan'a ve Türkiye'ye ilişkin bu toprak taleplerinden vazgeçecek. Geçmezse kendilerini çok daha zor bir durum içinde bulacaklarının farkına varacaklar. Bu Zengezur Koridoru Türk dünyasını birbirine bağlayacak ve bizleri Avrupa'ya bağlayacak."

Zengezur Koridoru'yla ilgili olarak 2009'da Nahçıvan zirvesinde bir açılış konuşması yaptığını hatırlatan Aliyev, 1920'de Sovyet yetkililerin aslında "Azerbaycan'ı parçaladıklarını" ve "Zengezur'un bir kısmını Ermenistan'a tevdi ettiklerini" belirtti.

Aliyev, bugün Türk dünyası coğrafyasını ulaşım ve lojistik projeleri sayesinde tekrar birleştirdiklerini söyledi.

Türkiye'nin Türk Konseyi dönem başkanlığını başarıyla yürüteceğini ifade eden Aliyev, "Türk dünyasının lideri olarak sevgili kardeşim (Cumhurbaşkanı Erdoğan) sadece ve sadece bu çabalarında başarıya ulaşacaktır çünkü kendisinin büyük vizyonu sayesinde Türkiye çok büyük yol katetti. Türkiye, sadece bölgede değil, küresel anlamda da tüm dünyada büyük bir güç olduğunu ortaya koydu. Tüm dünyada artık Türkiye'nin gücü tanınıyor. Hem siyasi hem askeri gücünden bahsediyoruz ve dünyada hiçbir ülke yok ki Türkiye'nin bu gücünün farkında olmasın" diye konuştu.

Aliyev, Türk dünyasının kalbinin burada attığını belirterek, bunun kendilerine ilave güç ve güven verdiğini söyledi.

Azerbaycan halkı adına Cumhurbaşkanı Erdoğan'a teşekkür eden Aliyev, Erdoğan'ın Azerbaycan'da saygı ve sevgiyle anıldığını kaydetti.

Türk Konseyinin temelinde "tarihten gelen doğal ortaklıklar"ın söz konusu olduğunu vurgulayan Aliyev, bunların yanı sıra birtakım yeni zorluklarla karşı karşıya kaldıklarını dile getirdi.

"Ülkelerimiz arasındaki ilişkiler her geçen gün kuvvetleniyor, güçleniyor"

Aliyev, Türk Konseyi liderlerinin ülkelerini güçlendirmek ve kalkındırmak istediğini anlattı. "Ülkelerimiz arasındaki ilişkiler her geçen gün kuvvetleniyor, güçleniyor çünkü hem ekonomik hem askeri anlamda çok önemli bir coğrafyaya sahibiz." ifadesini kullanan Aliyev, şunları söyledi; "Bu da son derece önemli. Doğal kaynaklarımız, ulaşım, iletişim kaynaklarımız var. Bölgemiz Türkiye gibi bir güce sahip çünkü Türkiye, NATO'nun ikinci büyük ordusuna sahip. Türkiye, bu önemli görevini hem bölgesel hem de küresel anlamda barış ve istikrar için kullanıyor. Dolayısıyla Türkiye'nin bu dönem başkanlığı sırasında tüm hedeflere ulaşmak mümkün olacaktır."

Aliyev, Türkmenistan'ın Türk Konseyine gözlemci üye olarak katılım sağladığını ve bunun önemli bir adım olduğunu belirterek, bundan sonra Türkmenistan'ı üye olarak görmek istediklerini ifade etti.

Bakü zirvesinde Özbekistan'ın Konsey'e üye olduğunu kaydeden Aliyev, "2009 yılında Nahçıvan Anlaşması'nı imzaladığımız zaman sadece 4 devletken bugün bu sayı 7'ye yükselmiş durumda. Kuruluşumuz her geçen gün çekiciliğini artırıyor." değerlendirmesinde bulundu.

Aliyev, yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını sürecinde de birlik içinde hareket ettiklerini ve bir video konferans düzenlediklerini, birbirlerine yardımda bulunduklarını söyledi.

Karabağ'ın işgalden kurtarılışını 4 gün önce büyük coşkuyla kutladıklarını kaydeden Aliyev, 30 yıllık işgale son verdiklerini anlattı. Aliyev, "Bu, gerçekten bir adalet savaşıydı. Kendi topraklarımızda bu savaşa girmek zorunda kaldık. Birçok şehit verdik." dedi.

Karabağ Savaşı'nın ilk günlerinden itibaren Ermenistan'ın Azerbaycan'a bir takvim iletmesi gerektiğini kaydeden Aliyev, "İşgal altındaki topraklarımızdan ne gibi bir süreç içinde kendi askerlerini geri çekeceklerini belirtmeleri gerekir dedim ve 44 gün sonra Ermenistan, bu şekilde ateşkes ilan etmiş oldu." şeklinde konuştu. Aliyev, "Burada 300'den fazla köy ve yerleşim yeri işgalden kurtarıldı ve yüzlerce köyü Ermenilerin işgal ettiği topraklardan kurtarmış olduk." diye konuştu. Aliyev, bölgede gerçekleştireceği okul inşaatı dolayısıyla Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'e teşekkür etti.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 10

TOKAYEV; "BİRBİRİMİZİ HER ZAMAN DESTEKLEMEKTEYİZ"

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Türk Konseyi Devlet Başkanları 8. Zirvesi'nde tarihi bir konuşmaya imza attı. Türk Dünyasının jeopolitik potansiyelinin etkin bir şekilde kullanılması gerektiğine vurgu yapan Cumhurbaşkanı Tokayev; "Kuruluşumuz öncelikle ekonomik, insani ve çevresel işbirliğine odaklanmalıdır" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'a Türk dünyası liderlerine gösterdiği misafirperverlik için teşekkür eden Cumhurbaşkanı Tokayev; Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan bu yıl bağımsızlıklarının 30'uncu yıllarını kutladıklarına dikkat çekti ve bunun tarihi bir dönüm noktası olduğunu kaydetti.

Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, geride bıraktıkları 30 yıl içerisinde ciddi mesafeler aldıklarına dikkat çekerken; "Biz bu süreçte devletimizin temellerini sağlamlaştırdık, zorlukları aştık. Ülkelerimiz arasındaki dostane ilişkileri güçlendirdik. Bu yıl içerisinde iki kez toplandık ve üst düzeyde zirveler gerçekleştirdik. Bu, köklü kardeşliğimizin açık göstergesidir. Kazak halkının "Dördü birlik olursa, en tepedeki hedefe ulaşır" atasözü vardır. Burada toplanan ülkelerin üst düzey temsilcilerinin niyetleri samimidir.

Tüm ülkeleri işbirliği yapmaya çağırıyoruz. Bugünkü toplantı şüphesiz ortak kökleri ve ortak tarihi olan ülkelerin birliğini daha da güçlendirecektir." dedi.

Cumhurbaşkanı Tokayev, iki yıldır konseye etkin bir şekilde başkanlık eden Azerbaycan yönetimine de teşekkür etti. Tokayev konuşmasını şu şekilde sürdürdü; " Küresel salgına rağmen Türk devletlerinde iyi haberler var. Türk devletleri pandemiye karşı birlikte mücadele etme adına acil durum zirvesi yapan ilk ülkelerden oldu. Kutsal şehir Türkistan, Türk dünyasının manevi başkenti ilan edildi. Karabağ sorunu da Birleşmiş Milletler kararına uygun olarak çözüldü. Artık konsey başkanlığını Türkiye Cumhuriyeti devralacak. Anadolu ülkesinin bu görevi onurlu bir şekilde yerine getirmesini ve işbirliğimizi daha da güçlendirmesini temenni ederim. Tüm Türk halklarını, derin tarihi kökler ve ortak çıkarlar birleştirmektedir. Biz birbirimizi her zaman desteklemekteyiz, saygımız da her şeyden özeldir. Bugünkü toplantımız bunun kanıtıdır. Türk Keneşi'nin etkisi ve prestiji her yıl daha da artmakta. Bizim kuruluşumuz uluslararası toplumun da ilgisini çekmekte. Türk Dünyasının jeopolitik potansiyeli etkin bir şekilde kullanılmalıdır. Bu hepimiz için önemlidir."

Türk Devletleri Teşkilatı'nın dünya çapında hak ettiği yeri bulacağından emin olduğunu belirterek konuşmasını sürdüren Tokayev, "Benim şahsi fikrim, kuruluşumuz ekonomik, insani ve çevresel işbirliğine odaklanmalıdır. Sanırım mevkidaşlarım da bu düşünceme katılıyordur. Birliğimiz her daim güçlü olsun" cümleleriyle konuşmasına devam etti.

Dünyanın zor bir dönemden geçtiğini ve bu zorlukların üstesinden gelmek ve sürdürülebilir kalkınma için güçlerin birleştirilmesi gerektiğini belirten, Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, ülkesinin kalkınmaya yönelik hedeflerini ise şu şekilde açıkladı; "Biz yenilenebilir enerji kaynaklarını geliştirmeye devam edeceğiz. Bu görev, yeşil ekonomiye geçiş kavramını yansımaktadır. Planlanan önlemler, 2060 yılına kadar karbondan kurtulmayı sağlayacaktır. Ayrıca önümüzdeki on yıl içinde sera gazı emisyonlarını %15 oranında azaltacak. Bu kapsamda 2025 yılına kadar 500 bin hektar alana 2 milyar ağaç dikmeyi planlıyoruz. Bu arada ülkemizde yenilenebilir enerjinin payını yüzde 3'e çıkarttık. 2030 yılına kadar hedefimiz bu oranı %15'e çıkartmak. Bu amaçla Nur-Sultan'da

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 11

Uluslararası Yeşil Teknolojiler ve Yatırım Projeleri Merkezi'ni kurduk.

Uluslararası toplum Hidrojen enerjisini yeni bir temiz yakıt türü olarak görmekte. Kazakistan, endüstriyel bir yeşil hidrojen kümesi oluşturmak için büyük bir fırsata sahiptir. Bu bağlamda Kazakistan yeterli bilimsel potansiyele sahip. Bu bağlamda, ülkelerimizin önde gelen araştırma kurumlarını harekete geçirmeyi ve uluslararası bir konsorsiyum oluşturmayı öneriyorum. Bu yapı, hidrojenin üretimi, depolanması ve taşınması için yeni teknolojilerin geliştirilmesi için gereklidir. Burada bilim adamlarımız buluşabilir ve deneyim alışverişinde bulunabilirler."

Kazakistan Cumhurbaşkanı Tokayev ayrıca, küresel ısınma, su ve gıda güvenliğinin sağlanması konularına da değindi, tüm bölgenin gıda güvenliğini tehdide atmamak için sınır aşan su kaynaklarının verimli kullanılmasının önemine dikkat çekti. Tokayev, ülkesinin Türk dünyası ülkeleriyle birlikte hidrolik yapılar inşa etmeye hazır olduğunu belirtti.

Yeşil teknoloji ile ilgili ortak projelerin uygulanması için yeşil sermaye piyasasının geliştirilmesi gerektiğine de vurgu yapan Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev konuşmasını şöyle sürdürdü; "10 yılda dünya çapındaki yeşil tahvil hacmi 20 kat artarak 2 trilyon dolara ulaştı. Kazakistan da istikrarlı bir tahvil piyasası geliştirmeye başlamıştır. Bu yıl onun toplam maliyeti 100 milyon doları aştı. Bu çalışma, Astana Uluslararası Finans Merkezi ve Kazakistan Menkul Kıymetler Borsası'nda yürütülmektedir. Sizleri bu kuruluşların engin deneyiminden ve etkili araçlarından kapsamlı bir şekilde yararlanmaya davet ediyorum. Bölgesel bir yeşil sermaye piyasası geliştirmek bizim çıkarımızadır. Türk ülkelerinin yeşil tahvillerini bu yapılara yerleştirmeye hazırız.

Birleşmiş Milletler'e göre, 2050 yılına kadar kentsel nüfusun payı %68'e ulaşacak. Yani kentsel alanlarda verilen hizmetlerin kalitesinin artırılması gerekmektedir. Tokayev, "Küresel salgın, bu tür faaliyetlerin uzaktan gerçekleştirilebileceğini göstermiştir. Kazakistan akıllı şehir sistemini uygulamaya koydu ve bir dizi projeyi başarıyla uyguluyor. Bunun sonucunda, trafik kazalarından kaynaklanan ölümlerin sayısı %60 oranında azaldı. Halka açık yerlerde işlenen suçların sayısı % 70 azaldı. Vergi gelirleri birkaç kat arttı. Kazakistan, dijitalleşme konusunda ulusal bir projeyi kabul etti. Bu proje, kentsel yönetimde ileri teknolojiyi tanıtmayı amaçlamaktadır. Akıllı şehir projeleri çerçevesinde bilişim şirketleri arasındaki iş birliğini güçlendirmemiz gerekiyor.

Sizi Türk Teşkilatının modern bir teknopark merkezinin oluşturulması konusunu değerlendirmeye davet ediyorum. Ayrıca, gelecek yıl bilişim alanında çalışan gençlerimizin özel bir forumunu düzenlemeyi öneriyorum. Bu forum BT girişimlerinin "Astana Hub" uluslararası teknoloji parkında organize edilebilir. Bugün orada 560'dan fazla şirket faaliyet gösteriyor. Bunların 55'i yabancı şirketler. Startup'lar son 2,5 yılda 375 milyon dolardan fazla para kazandı. Ayrıca yaklaşık 132 milyon dolarlık yatırım getirdi. Genel olarak, "Astana Hub" teknoparkı basitleştirilmiş bir vize rejimine sahip. Ve orada çalışan şirketler vergiden muaf."

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev konuşmasının sonunda ise, 1952 yılında Pakistan, Hindistan ve Keşmir'den Anadolu'ya göç eden Kazaklara ülkesinin kapılarını açan dönemin Başbakanı Andan Menderes'e teşekkür etti. Merhum Başbakanın Kazak halkının kalbinde her zaman farklı bir yeri olduğunu belirten Tokayev şunları söyledi; "Bugün çok önemli bir tarihi olaydan daha bahsetmek istiyorum. Geçen yüzyılın ortalarında kaderin cilvesi ile dağı taşı aşarak, büyük zorluklar atlatarak Anadolu topraklarına gelen binlerce Kazak ailesine kucağını açarak "öz kardeşlerim" diye karşılayan Adnan Menderes'ten bahsetmek istiyorum. O geçen yüzyılın ellili ve altmışlı yıllarında, on yıl boyunca Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı olarak görev yapmış seçkin bir devlet adamı ve kanaat önderiydi. Kazakların buraya yerleşmeleri, çalışmaları ve kök salmaları için birçok fırsat yaratan önemli şahıs olduğu hiçbir zaman unutamayız. Bu önemli buluşmanın gerçekleştiği "Demokrasi ve Özgürlük Adası" da Adnan Menderes'in kaderiyle doğrudan bağlantılıdır. Ben Kazakistan Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı olarak, Kazakistan halkı adına Adnan Menderes'in ruhunu saygıyla anıyor ve tüm Türk halkına en içten şükranlarımı sunuyorum."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 12

MİRZİYOYEV'DEN ÖZBEKİSTAN'DA TÜRK DÜNYASI SANAYİ HAFTASI ÖNERİSİ

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin (Türk Konseyi) 8. Zirvesi'nin açılış oturumunda yaptığı konuşmada; Özbekistan'da Türk Devletleri Sanayi Haftası, "Türk Dünyası Turizmi", "Kutsal Yerler Ziyaret Turizmi" gibi konularda önerilerde bulundu.

Türk Konseyi'nin, "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak yeniden adlandırılmasının ülkeler arasındaki iş birliğinin daha da geliştirilmesi için sağlam bir altyapı oluşturacağını dile getiren Mirziyoyev, liderleri, Türk Devletleri Teşkilatının ilk zirvesini yapmak üzere gelecek yıl Özbekistan'a davet etti.

Mirziyoyev, üye ülkeler arasında ticari ilişkilerin genişletilmesi için uygun koşulların yaratılmasını, bu amaçla bir araştırma merkezi kurulmasını, ulaştırma alanında iş birliği programının geliştirilmesini, ülkelerin uzmanlaşmış kuruluşları bazında mühendislik ve teknoloji merkezleri kurulmasını ve gelecek sene Özbekistan'da Türk Devletleri Sanayi Haftası'nın düzenlenmesini önerdi.

Cumhurbaşkanı Mirziyoyev, üye ülkeler arasında "Türk Dünyası Turizmi" ve "Kutsal Yerler Ziyaret" turizmi projelerinin hayata geçirilmesini, el sanatları sergileri ve etnospor yarışmalarının düzenlenmesini, kültürel mirasın korunmasını içeren yol haritası geliştirilmesini, Türkçe konuşan ülkelerin tarihi, bilimsel ve kültürel mirasını inceleyecek bir araştırma merkezinin kurulmasını, 2022'nin Türk dünyasında "Gençlik Girişimlerini Destekleme Yılı" ilan edilmesini teklif etti.

Afganistan konusuna da değinen Mirziyoyev, bu ülkedeki zorlu mevcut durumu dikkatle izlediklerini kaydetti.

Afganistan'ın, teröristlerin sığınağı haline gelmemesi gerektiğini vurgulayan Mirziyoyev, "Afganistan'ın yeni hükümeti ile diyalog kurmak için ortak ve birleşik bir yaklaşıma sahip olmalıyız" dedi.

TÜRK DÜNYASININ AYRILMAZ BİR PARÇASIYIZ

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov , Türk Konseyi Devlet Başkanları 8. Zirvesi'nde yaptığı konuşmada, ülkesinin Türk dünyasının ayrılmaz bir parçası olduğunu belirterek, "Kırgızistan, Türk dünyasının ilişkilerinde ve kardeşliğinde aktif rol almaya devam edecek" dedi.

Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, zirveye katılan kardeş ülkelerin liderleriyle bir araya gelmekten duyduğu memnuniyeti dile getirerek, "Kırgızistan, Türk dünyasının ayrılmaz bir parçasıdır. Kırgızistan, Türk dünyasının ilişkilerinde ve kardeşliğinde aktif rol almaya devam edecek ve Türk devletlerindeki entegrasyon süreçlerinin gelişmesine önemli katkılarda bulunacaktır. Tarihi ve dili bir olan atalarımızdan kalan nasihatlerle birlik ve beraberlik içinde olmaya devam edeceğiz." ifadelerini kullandı. Türk Konseyi'nin dünya kamuoyu tarafından aktif olarak tanındığını vurgulayan Caparov, Türk Konseyi'nin, Türk dili konuşan ülkelerin entegrasyonu için en önemli ve prestijli platform haline geldiğini ifade etti.

Caparov, Kırgızistan'ın, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi'nin adının "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak değiştirilmesinin yanı sıra Kazakistan'ın Kurucu Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev'in girişimiyle hazırlanan "Türk Dünyası Vizyonu - 2040" stratejik belgesine tam olarak destek verdiğini kaydetti.

Caparov, ayrıca Türk Konseyi'nin kurucu ülkelerinden Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te Türk Yatırım Fonu'nun kurulması önerisine destek verilmesini istedi.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 14

TÜRK BİRLİĞİ İÇİN MÜCADELEME DEVAM EDECEĞİM

Türk dünyasının aksakalı, Kazakistan Kurucu Cumhurbaşkanı Nazarbayev, Türk Konseyi Devlet Başkanları 8. Zirvesi'nde konuştu. Türk Konseyinin Onursal Başkanı ve "Türk Devletleri Teşkilatı" isminin fikir babası Nazarbayev, Türk devletlerini birbirleriyle yakınlaştırmaya yönelik misyonunu bundan sonra da devam ettireceğini açıkladı.

Nazarbayev, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde İstanbul'da Demokrasi ve Özgürlükler Adası'nda gerçekleştirilen Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) 8. Devlet Başkanları Zirvesi'ne video mesaj gönderdi.

Türk Konseyi Onursal Başkanı olarak söz konusu zirveye davet ettiği için Cumhurbaşkanı Erdoğan'a teşekkür eden Nazarbayev, en son Mart ayında video konferans yöntemiyle yapılan Türk Konseyi Gayri Resmi Zirvesi'nde bir araya geldiklerini hatırlattı.

Nazarbayev, "Bu zirvede sizlerin kararıyla Türkistan'a Türk dünyasının manevi başkenti statüsü verildi. Hepinizi Türkistan'a davet ediyorum" dedi. Bu yıl bağımsızlıklarının 30. yılını kutladıklarına dikkati çeken Nazarbayev, "Ülkelerimizin bağımsızlıklarını kardeş ülke olarak ilk Türkiye tanımıştı. Bizim halklarımız bunu daima hatırlayacak." ifadesini kullandı.

Türk Konseyi'ne üye ülkelerin tarihi başarılara imza atmaya devam ettiğine işaret eden Nazarbayev, "Azerbaycan, Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in liderliğinde toprak bütünlüğünü sağladığı zaferin birinci yılını kutladı. Bu hepimizin ortak sevinci" dedi.

Nazarbayev, iki yıl önce Bakü'deki zirvede dile getirdiği "Türk Dünyası Vizyonu-2040" programının geliştirilmesine ve konseyin ismini Türk Devletleri Teşkilatı olarak değiştirilmesine ilişkin girişimlerini desteklediklerini için devlet başkanlarına teşekkür etti.

Türk Konseyi isminin "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak değiştirilmesinin ülkeler arasındaki iş birliğini yeni bir düzeye çıkaracağını belirten Nazarbayev, bunun, teşkilatın misyonunu daha etkileşimli kılacağını söyledi. Nazarbayev, bugün Türk dünyası için yeni bir dönemin başladığını vurgulayarak, "Bu zirve ile dünyadaki tüm kardeş halklarımıza, Türk medeniyetinin yeniden canlanmaya başladığını ve Türk devletleri bir araya gelerek yeni gündem maddesini ve ideolojisini kurdukları mesajını iletebiliriz" dedi.

Türk Devletleri Teşkilatının yeni bir blok değil aksine dünyanın her ülkesi ve uluslararası kuruluşuyla iş birliğine hazır bir teşkilat olduğunu aktaran Nazarbayev, "Bugüne kadar 17 kez Türk Konseyi Devlet Başkanları Zirvesi'ne katıldım. Konseyin kuruluşu ve gelişimine katkıda bulundum. Kardeş Türk devletlerini birbiriyle yakınlaştırmaya yönelik misyonumu devam ettirmeye niyetliyim." ifadelerini kullandı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 15

121 MADDELİK SONUÇ BİLDİRİSİ

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın ev sahipliğinde, "Yeşil Teknolojiler ve Dijital Çağda Akıllı Şehirler" temasıyla Demokrasi ve Özgürlükler Adası'nda gerçekleştirilen Türk Konseyi Devlet Başkanları 8. Zirvesi'nin ardından ortak bildiri yayınlandı. Bildiride, Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyinin adının "Türk Devletleri Teşkilatı" olarak değiştirildiği belirtildi.

Kazakistan'ın Kurucu Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev tarafından başlatılan "Türk Dünyası 2040 Vizyonu"nun, Türk Devletleri'nin ortak çıkarlarının bulunduğu muhtelif alanlarda geleceğe dönük iş birliğine rehberlik edecek stratejik bir belge olarak kabul edildiği belirtilen bildiride, belgenin uygulanması için "2022-2026 Türk Devletleri Teşkilatı Stratejik Yol Haritası" hazırlanması talimatı verildiği ifade edildi.

Türkmenistan, gözlemci ülke olarak Türk Devletleri Teşkilatına katıldı

Bildiride, Türkmenistan'ın gözlemci ülke olarak Türk Devletleri Teşkilatına katıldığı, bu durumun Türk Devletleri ve halkları arasındaki dayanışma ve iş birliğini geliştirileceği vurgulandı.

Bildiride, Türk Devletleri Teşkilatı Sekretaryası'na tahsis edilen yeni tarihi bina için Türkiye takdir edildi.

Azerbaycan'ın "44 günlük Vatan Muharebesi"ndeki zaferinden ötürü tebrik edildiği bildiride, Ermenistan ve Azerbaycan arasındaki ilişkilerin normalleşmesi desteklendi.

Bildiride, Kıbrıs sorununda Ada'daki gerçekler temelinde adil, kalıcı, sürdürülebilir ve karşılıklı olarak kabul edilebilir bir çözüme varılması gerektiği vurgulanırken, temel ve eşit hakları güvence altına alma arzusunu taşıyan Kıbrıs Türk halkıyla olan dayanışma ifade edildi.

Kırgız-Tacik sınırındaki duruma barışçıl bir çözüm bulmak için Kırgızistan'ın çabalarının desteklendiği bildiride, Kırgızistan ve Tacikistan arasındaki diyaloğun memnuniyetle karşılandığı belirtilerek, karşılıklı güveni güçlendirmek ve gelecekte çatışmalardan kaçınmak için iki tarafın gerekli adımları atması istendi.

Bildiride, terör, aşırıcılık, bölücülük, ırkçılık, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve nefret söyleminin her türüne karşı mücadelede iş birliğini geliştirmeye ve bu alanlarda uluslararası alandaki çabalarda eşgüdüm sağlanmasına karar verildiği belirtildi.

Ekonomik iş birliği

Bildiride, karşılıklı ticaret ve yatırımı kolaylaştırmak için gerekli önlemler alınarak üye devletler arasında elverişli koşullar yaratma amacına bağlı kalındığı ve alınan kararların takibi için ilgili makamlara talimat verildiği kaydedildi.

Üye ve gözlemci devletler arasındaki ticareti, ihracat potansiyelini ve yatırımları artırmak amacıyla Türk Ticaret Evlerinin (TTE) kurulması için çalışma başlatıldığı belirtilen bildiride, "Çeşitli Ekonomik Bölgeler Arasında Bilgi ve Tecrübe Paylaşımı Hakkında Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi Üye Ülkeleri Arasında Mutabakat Zaptı"nın uygulanmasının önemi vurgulandı.

Bildiride, Hazar Geçişli Uluslararası Doğu-Batı Orta Koridoru boyunca taşımacılık işlerini kolaylaştırmak için önemli bir adım olan "Türk Devletleri Teşkilatı Üye Ülkeleri Arasında Uluslararası Kombine Yük Taşımacılığı Anlaşması'nı nihai hale getirme talimatı verildiği belirtildi.

Türkiye'de ve bölgede meydana gelen orman yangınları ve sel gibi çevresel felaketlerden derin üzüntü ve endişe duyulduğu ifade edilen bildiride, Türkiye'nin teklifi üzerine doğal afetlerin etkilerini azaltmak ve iyileşmeye katkıda bulunmak amacıyla ortak arama, kurtarma ve rehabilitasyon çalışmaları yapmak için "Türk Devletleri Teşkilatı Sivil Koruma Mekanizması" adı altında Türk Devletleri Teşkilatı bünyesinde afet müdahale birimi kurulması hususunda çalışmalara başlanması talimatı verildi.

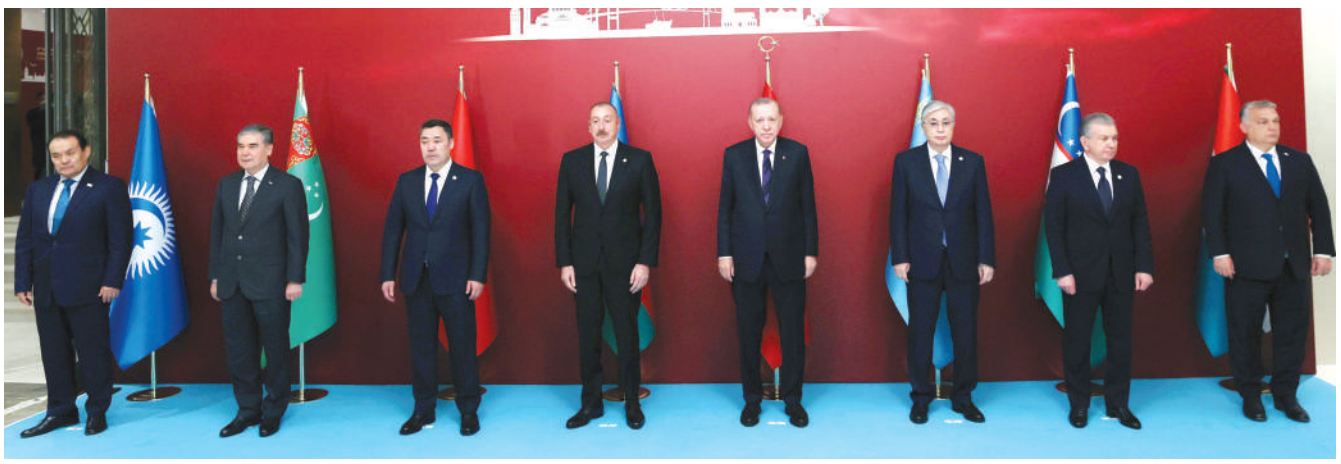

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 16

TÜRK DÜNYASININ GENÇLERİ ANKARA'DA BULUŞTU

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Türk Dünyası Genç Liderler Programı'nı başarıyla tamamlayan bir grup üniversite öğrencisini Ankara'da misafir etti.

YTB'nin Hamamönü ofisinde gerçekleştirilen etkinliğe YTB Başkanı Abdullah Eren, Kırgızistan'ın Ankara Büyükelçisi Kubanıçbek Ömüraliyev, Özbekistan'ın Ankara Büyükelçiliği Müsteşarı Avazbek Hacımahmetov, diplomatlar, katılımcı öğrenciler ve çok sayıda davetli katıldı.

Etkinlikte konuşan Eren, Türki Cumhuriyetlerin bağımsızlıklarını kazanmalarının 30. yıldönümü sebebiyle birçok etkinlik düzenlediğini belirterek, YTB olarak 3 ay çevrimiçi eğitim vermek üzere Türk Dünyası Genç Liderler Programı'nı düzenlemeye karar verdiklerini ifade etti.

Bu programı çok önemsediklerini dile getiren Eren, "Türkiye ile Türk Dünyasının, Türkistan coğrafyasının ve hususen Özbekistan, Kırgızistan ve Kazakistan'ın ilişkilerinin gelişmesini istiyoruz." ifadesini kullandı.

Türk Dünyasından 500 öğrencimiz var

Eren, Türkiye'nin Azerbaycan ile ilişkilerinin son dönemde epey ilerlediğine vurgu yaparak, Türkistan coğrafyası ile de ikinci 30 yılda ilişkilerde ayrı bir seviyeye erişmesini arzuladıklarını dile getirdi.

Türkistan coğrafyasının Türk tarihi ve kültürü için önemli bir yeri olduğuna dikkati çeken Eren, bu sebeple Kazakistan, Özbekistan ve Kırgızistan'ı ayrı sevdiklerini ve Türk insanının da bu ülkeleri daha yakından tanımasını ve ilişkilerin gelişmesini istediklerini aktardı.

Eren, "Türk Dünyasından 500 öğrencimiz var. Sadece Türkistan coğrafyasından değil Kırım Türkleri, Ahıska Türkleri, Karapapaklar, Terekemeler, Azerbaycanlı kardeşlerimize ve Balkanlarda yaşayan soydaşlarımıza burs veriyoruz." diye konuştu.

Bu programın benzerini Balkanlardaki Türkler ile gerçekleştirdiklerini ifade eden Eren, bu program ile birleştirerek dünya üzerindeki Türk gençlerinin birbirlerini tanımalarını istediklerinin altını çizdi. Büyükelçi Ömüraliyev, YTB'ye böyle önemli bir programı düzenlediği için teşekkür ederek, ilerleyen dönemde de benzeri programların devam etmesini arzuladıklarını belirtti.

Hacımahmetov ise ülkelerinin gelecekleri olan Türk Dünyasının gençlerini bir araya topladığı için YTB'ye ve Başkan Eren'e teşekkürlerini ileterek, birincisi olması sebebiyle bu programın gönüllerde ayrı bir yer edineceğini dile getirdi.

Etkinlik, katılımcı öğrencilerin programa ilişkin görüşlerini paylaşması, katılımcıların sertifikalarını alması ve mini bir konserin ardından sona erdi.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 17

ROLMAK DÖKÜM

Rolmak Döküm San. ve Tic. Ltd. Şti.

66 YILDA; 25 ÜLKEDE 85 AYRI TESİSE 7800 MERDANE

DÜNYAMIZ İÇİN ÜRETMEYE DEVAM EDİYORUZ

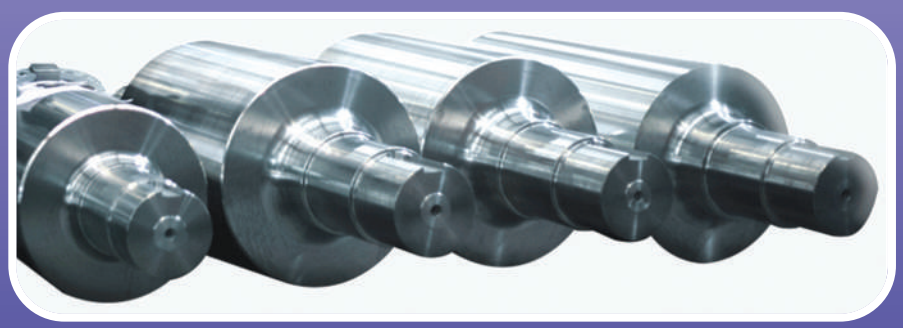

Organize Sanayi Bölgesi /KARABÜK

90 370 447 65 65

www.rolmakdokum.com.tr info@rolmakdokum.com.tr

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:02 Page 18

NEW YORK'UN KALBİNDE MUHTEŞEM TÜRKEVİ

New York'ta temeli 4 yıl önce atılan Türkevi Binası törenle hizmete girdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkevi Binamız, Birleşmiş Milletlere, çok taraflılığa, adalete ve barışa olan inancımızın da bir sembolüdür. Büyüyen, gelişen ve güçlenen Türkiye'nin diplomatik ağırlığının ve vizyonunun yeni bir nişanesini burada yükselttik. Türkevi binamızın kapılarının herkese açık olduğunun altını çiziyorum" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın katılımıyla açılışı yapılan binanın girişinde bayrak çekme töreni düzenlendi. Türkevi kırmızı ve beyaz balonlarla süslendi. Açılışta "ABD'deki Genç Türk Yıldızları" Zeynep Alpan, Ayça Şeval Akdoğan ve Korkmaz Can Sağlam tarafından müzik dinletisi sunuldu.

Çavuşoğlu, "Cumhurbaşkanımız 4 yıl önce tarihe bir not bırakmıştı"

Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, açılış töreninde önemli açıklamalarda bulundu. Çavuşoğlu şunları söyledi: Bugün 500 yıllık hariciye tarihimizin önemli anlarından birine şahitlik etmekten gurur duyuyoruz. Bundan 4 yıl önce Cumhurbaşkanımız geleceğe tarihe bir not bırakmıştı. Zati devletlerinin yenilikçi vizyonu liderliği olmasaydı bugün böyle bir açılışı yapıyor olamazdık. Sayın Cumhurbaşkanım saygı değer konuklar biz hangi devleti temsil ettiğimizin farkındayız. TC bayrağımızın dalgalandığı her yerde tam buradadır. BM komşu olan Türkevimiz her milletten her insana kucak açacak. Çok taraflılığın kural temelli düzenin sembolü olacak. Artık yeni bir dünya var. Çok kutuplu, uçurumların derinleştiği dijital ve çok sesli bir dünya. Bu yeni dünya yeni bir uluslararası sisteme ihtiyaç duyuyor. Türkiye milli, girişimci, çok yönlü insanı bir dış politika benimsiyor. Sahadaki gücümüzü masadaki becerimizle harmanlıyoruz. Bu bina sayesinde kültürümüz, sanatımız, iş dünyamız, turizmimiz başta olmak üzere ülkemiz her alanda laiki ile temsil edilecektir."

"New York'un silüetine tarihi ve geleneksel mimarimizin güzelliklerini ve zarafetini yansıtıyoruz"

Haklı bir gurur yaşadıkların söyleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan ise tarihi günde yaptığı konuşmada şunları kaydetti: "Gururluyuz; çünkü devletimize, milletimize kalıcı bir eser daha kazandırıyoruz. Gururluyuz; çünkü bu eserle New York'un siluetine tarihî ve geleneksel mimarimizin güzelliklerini ve zarafetini yansıtıyoruz. Gururluyuz; çünkü mimarlarımızın, mühendislerimizin, işçi kardeşlerimizin alın teriyle muhteşem bir eserin inşasını tamamladık" dedi.

Bu göz kamaştırıcı binanın inşasında kullanılan malzeme ve tefrişat unsurlarının büyük ölçüde Türkiye'den getirildiğini belirten Erdoğan, "Mimarinin ve mühendisliğin en son imkânlarının kullanıldığı binamızın tasarımı, iklim değişikliğini konuştuğumuz şu dönemde, çevreye duyarlılık esasına göre yapıldı. Böylece, ortaya Türkiye'nin büyüklüğünü, birikimini ve artan gücünü yansıtan bir başyapıt çıktı" şeklinde konuştu.

Türkevi binasının bugünkü konumuna gelmesinde birçok ismin payı olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı, şunları söyledi: "Binamız, Dışişleri eski Bakanlarımızdan merhum İhsan Sabri Çağlayangil tarafından devletimize kazandırılan arsa üzerinde yükseldi. 1977-2013 yılları arasındaki ilk hizmet döneminin ardından binamızı yenilemeye karar verdik. Kültürümüzde müstesna bir yere sahip laleden ilham alınarak, Sel-

çuklu motifleri gibi geleneksel öğelerle bezenerek tasarlanan yeni mimarisiyle Türkevi'ne bugün tekrar kavuştuk."

"Türkiye, uluslararası barışın ve güvenliğin tesisi için gösterilen çabalara aktif katkı sağlıyor"

Türkevi'nin Birleşmiş Milletler Nezdindeki Daimi Temsilciliğine ve New York Başkonsolosluğuna ev sahipliği yapacağını kaydeden Cumhurbaşkanı Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti New York Temsilciliği'nin de Türkevi'nde faaliyet göstereceğini söyledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Birleşmiş Milletler binasının tam karşısında bu denli önemli bir eseri hayata geçirmemiz ayrı bir anlam taşıyor. Türkiye, Birleşmiş Milletlerin kurucu üyelerinden biri olarak uluslararası barışın ve güvenliğin tesisi için gösterilen çabalara aktif katkı sağlıyor. Uluslararası misyonlarda üstlendiğimiz sorumlulukları başarıyla yerine getirdik, getiriyoruz. Küresel sorunların çok taraflılık temelinde çözülmesi için yoğun gayret sarf ediyoruz. 'Dünya beşten büyüktür" diyerek daha adil bir küresel düzeni savunuyoruz. Girişimci ve insani dış politikamızla, uluslararası alanda etkin roller üstlenerek, milyonlarca mazlum göçmene kapılarımızı açarak, daha adil bir sistem tahayyülünün hayata geçirilmesi için çaba harcıyoruz. Türkevi Binamız, Birleşmiş Milletlere, çok taraflılığa, adalete ve barışa olan inancımızın da bir sembolüdür. Büyüyen, gelişen ve güçlenen Türkiye'nin diplomatik ağırlığının ve vizyonunun yeni bir nişanesini burada yükselttik" diye konuştu.

"Yeni Türkevi, sunduğu imkanlarla Birleşmiş Milletlerin ve üye ülkelerin faaliyetlerine de hizmet vermeye hazırdır"

Cumhuriyetimizin 100. kuruluş yıl dönümü olan 2023'e giden süreçte, Türkevi binasının, uluslararası toplumdaki yerimizin de bir yansıması olacağını ifade eden Cumhurbaşkanı, "Temeline bırakmış olduğum mektubumda da vurguladığım üzere, binamız Türkiye'nin başarı hikâyesinin sembollerinden biri olarak inşallah uzunca bir süre hizmet verecektir. Yeni Türkevi, sunduğu imkânlarla

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 20

Birleşmiş Milletlerin ve üye ülkelerin faaliyetlerine de hizmet vermeye hazırdır" dedi. Türkevi'nin Amerika Birleşik Devletleri'nde yaşayan vatandaşlara, soydaşlara, akraba ve dost topluluklara da yeni bir çatı olacağını belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti: "Genişleyen imkânlarımız sayesinde, Başkonsolosluk hizmetlerimiz burada çok daha verimli bir şekilde yürütülecektir. Siyasi, ekonomik ve kültürel etkinliklere ev sahipliği yapacak yeni binamızın, gerçek bir cazibe merkezi olarak faaliyet göstereceğine inanıyorum."

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Türkevi'nin içinde çalışacak, yaşayacak, ziyarete gelecek insanların samimiyetle sahiplenmesiyle, kullanmasıyla, hakkını vermesiyle arzu ettiğimiz konumuna geleceğini düşünüyorum. İşte bunun için Türkevi binamızın kapılarının herkese açık olduğunun altını tekrar çiziyorum. Dışişleri Bakanlığımızın da binanın işletmesini bu kucaklayıcı anlayışla yürüteceğinden şüphe duymuyorum. New York'un örnek binalarından biri olacak Yeni Türkevi'nin; devletimize, milletimize, Türk-Amerikan toplumuna, Dışişleri Bakanlığımıza, Birleşmiş Milletlere ve New York'a hayırlı olmasını diliyorum. Her aşamasını yakından takip ettiğim bu binanın inşasında emeği geçen tüm kurumlarımızı, yüklenici firmaları, mühendisinden işçisine herkesi tebrik ediyorum. Açılışa gösterdiğiniz ilgi ve katılımdan dolayı siz değerli misafirlerimize teşekkür ediyorum. Hepinizi bir kez daha sevgiyle, saygıyla selamlıyorum" diye konuştu...

Bina, Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın yaptığı duayla açıldı. Erdoğan, binanın açılış kurdelesini eşi Emine Erdoğan, BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar, Kosova Cumhurbaşkanı Vjosa Osmani-Sadriu, Letonya Cumhurbaşkanı Andris Berzins ve Litvanya Cumhurbaşkanı Gitanas Nauseda'nın da aralarında bulunduğu yabancı ülke temsilcileriyle kesti. Erdoğan, Türkevi'nin Türk milleti ve tüm insanlık için hayırlara vesile olmasını diledi.

Açılışa, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Ticaret Bakanı Mehmet Muş, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, AK Parti Genel Başkanvekili Binali Yıldırım ve Türkiye'nin Washington Büyükelçisi Hasan Murat Mercan ile yabancı ülke temsilcileri ve davetliler katıldı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 21

SANCAR'A ÖZBEKİSTAN'DAN FAHRİ DOKTORA

Nobel Kimya Ödülü sahibi Türk bilim insanı Prof. Dr. Aziz Sancar'a, Özbekistan'ın İpek Yolu Uluslararası Turizm Üniversitesince fahri doktora unvanı verildi...

Prof. Dr. Aziz Sancar, Özbekistan'ın tarihi Semerkant şehrinde davetli olarak geldiği üniversiteyi ziyaret ederek öğrenci ve öğretim görevlileriyle bir araya geldi. Görüşmede, aynı zamanda Özbekistan Başbakan Yardımcısı, Turizm ve Spor Bakanı olan Rektör Aziz Abduhakimov, Nobel ödüllü bilim insanı Sancar'ın üniversiteyi ziyaret etmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirdi. Abduhakimov, üniversite bilim kurulunun Sancar'a fahri doktora unvanının verilmesini kararlaştırdığını söyledi.

Daha sonra Abduhakimov, Sancar'a fahri doktora unvanını takdim etti.

"Türk dünyasında ilim ve milli kalkınma" konulu konuşma yapan Sancar ardından öğrencilerin sorularını yanıtladı.

Üniversitenin şeref defterini imzalayan Sancar, Özbek öğrenci ve öğretim üyeleriyle hatıra fotoğrafı çektirdi.

Sancar, Ekim 2018'de çeşitli görüşmelerde bulunmak amacıyla geldiği Özbekistan'daki farklı üniversiteler tarafından fahri doktora unvanına layık görülmüştü.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 22

AZADLIK ATEŞİNİN TABUTA SIĞMAYAN MEŞALESİ

POLAD HAŞİMOV

Tümgeneral Polad Haşimov. Türk'ün son zaferi Karabağ'ın meşalesini yakan kahraman komutan. Ülkesi tarafından "milli kahraman" ilan edilen Haşimov artık, 350 milyonluk Turan ailesinin kahramanı.

Ermenistan, 12 Temmuz 2020'de yaklaşık 30 yıldır işgal ettiği topraların dışında bulunan; Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan sınırındaki Tovuz vilayetine ağır silahlarla saldırır. Artık hepimizin annesi olan Semaye anamızın "Siper generali" diye tanımladığı Tümgeneral Polad Haşimov, her zaman olduğu gibi o günde askerleriyle birlikte siperdedir. Çatışmalar sırasında ağır silahlardan birini kullanan askerlerinden biri o gün birliğinde olmayınca alır eline silahı, başlar çarpışmaya. Tek başına 19 Ermeni itini itlaf eder. İki gün süren çarpışmalar sonucunda, Tümgeneral Polad Haşimov, Albay Ilgar Mirzayev ve 10 Azerbaycanlı yiğit şahadet şerbetini içer.

"General şehit olduysa daha neyi gözleyirik"

Acı haberi duyan onbinler şehit Tümgeneral Polad Haşimov'un annesinin Sumgayit'deki evininin önünde toplanır; " Başını dik tut evlatların seninle, hakkını helal et şehit anası, Karabağ bizimdir bizim kalacak" sloganları atarlar. Azerbaycanlı gençler kendilerini sakinleştirmeye çalışan ordu yetkililerine; 'General de şehit olduysa daha neyi gözleyirik, bırakın biz gidek ve 30 yıldır esir olan topraklarımızı aza edek" şeklinde tepkilerini dile getirirler.

Saldırılara tepkiler daha sonra başkent Bakü'ye de sıçrar ve binlerce Azerbaycanlı Milli Meclis'in önünde toplanarak Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'den seferberlik kararı vermesini ister. Kısacası o yiğit adam aslında şahadet şerbetini içerken bile ülkesine hizmet eder ve II. Karabağ Savaşı'nın fitilini ateşler.

"Ben oda generali değil, siper generali yetiştirmişem"

EkoAvrasya'nın davetlisi olarak kızı Kemale ile birlikte başkent Ankara'ya gelen kahramanımızın annesi Semaye ana oğlunu şöyle anlatıyor; " O derdi ki;

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 23

vatan anadan öte. Öyle de yaptı, vatanını anasından üste koydu ve şehit oldu. Askerlerini kendi çocuklarından çok severdi. Şehit olmakla da tüm Azerbaycan'ı ayağa kaldırdı, II. Karabağ Muharebesi başladı ve Türk kardeşlerimizde bizleri yalnız bırakmadı. Azerbaycan, arkasına Türk kardeşlerini de alarak 30 yıldır işgal altında olan Karabağ'ı azad etti. Türk ordusu bizimle birlikte oldu ve Karabağ'ı kurtardık. Azerbaycan ordusu da, Türk ordusu da kartaldır.

Azerbaycan'da generaller nerdedir? Polad'ta general idi ama hep askerlerinin yanında oldu ve onlarla birlikte şehit oldu. Ben onun için diyorum ki; Ben oda generali değil, salon generali değil, siper generali yetiştirmişem.."

Çok iyi bir öğrenci olmasına rağmen askerliği tercih ettiğini de sözlerine ekleyen Semaye ana can paresi Polad'ını şu cümlelerle anlatmaya devam ediyor; "Tarihi çok severdi, odası tarih kitaplarıyla doluydu, çocuklarına da o kitapları okuturdu. Çocuklarına ceza vereceği zaman onları kitap okumakla cezalandırırdı. Derdi ki; 'Bu kitabı 2 gün içerisinde okuyacaksın ve bana anlatacaksın' Azerbaycan'da ne kadar tarih kitabı varsa okurdu. Türkiye'yi çok severdi. Rusya'da eğitim gören generalleri hiç sevmezdi. Türkiye'nin eğitimini ve savaş taktiklerini çok seviyordu, onun için Türkiye her şeyin üstünde idi..."

Kendisine hediye edilen evi şehit ailesine verdi

Polad Haşimov 2016 yılında Albay rütbesindedir ve Berde bölgesindeki kolordu da komutan yardımcısı olarak görev yapmaktadır. Bölgedeki Talış ve Leletepe mevzilerinde zaman zaman şiddetli çatışmalar yaşanır. Ermeniler ellerinde tuttukları yüksek tepeden sürekli taciz atışı yapar, Azerbaycan ordusu şehit ve gaziler verir. Hatta bir defasında Azerbaycanlı Mehmetçikler Ermenilerin çapraz ateşinde kalır ve Haşimov genelkurmaydan destek ister. Ancak ne yazık ki destek gelmez! Kahraman generalimiz bunun üzerine biner tanka, dalar Ermenilerin arasına. Onu gören Ermeni kasapları şaşkına döner ve çil yavrusu gibi dağılır. Polad Talış Tepesiyle birlikte çevredeki köyleri de işgalden kurtarır, çok sevdiği askerlerini de.

Ancak bu duruma çok içerler. Hatta ordudan ayrılmayı bile ciddi ciddi düşünür. Devreye Milli Savunma Bakanı Zakir Hasanov girer ve istifasını reddederek görev yerini değiştirir. Ne garip tesadüftür ki, Polad'ın şahadet şerbetini

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 24

içmesiyle başlayan II. Karabağ Savaşı öncesinde, ona Talış çarpışmalarında destek yollamayan ve Rus sempatizanlığıyla tanınan 27 yıllık Genelkurmay Başkanı Sadıkov görevden alınır.

Cumhurbaşkanı İlham Aliyev Talış zaferinin ardından Polad Haşimov'u kabul eder, onu "2'inci Derece Vatana Hizmet Madalyası" ile ödüllendirir ve birde ev hediye eder. Ancak o, kendisi kirada oturmasına rağmen evi sessiz sedasız bir şehit ailesine hediye eder. Bu olayı sonradan öğrenen Semaye ana oğluna; " Senin kendi evin yoktur, kirada kalırsın" deyince, tam da kendisine yakışan bir cevap verir o kahraman Türk evladı; " Anacığım, şehidimizin eşi tek başına. Evi kira, çocuklarının okul masrafı, yemesi içmesi, ev kirası var. Ben ise çalışıyorum ve ailemin başındayım, bir gün gelir ben evi de alırım, ama o şehit eşi alamaz…"

Semaye ana İran'ın madalyasını reddetti

Semaye ana Ankara'da Anıtkabir'in yanı sıra, Azerbaycan'ın ulusal bağımsızlık hareketinin öncüsü ve Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin kurucusu Mehmet Emin Resülzade 'nin ve Başbuğ Alparslan Türkeş'in kabrini ziyaret etti. Ardından birlikte Hacı Bayram Veli Hazretlerine gittik. Koluma girdi, caminin avlusunda yürüyoruz. Bir ara durdu ve bana dönüp dedi ki; "Ay benim balam bilirmisen, İran'ın dini lideri Ali Hamaney bana General Kasım Süleymani madalyası gönderdi. Ben o madalyayı alır mıyım, bize Ermenilerle iş tutanların madalyası lazım değil. Ben Polad'ımı kabrinde narahat ettiremem…"

Ve şöyle diyor, bağrı yanık ama bir o kadarda başı dik Türk anası,bir kahraman yetiştirmenin huzuruyla;

Kahraman, kahraman yetiştirir

Kartal yuvasından kartal çıkar, başka bir şey çıkmaz.

Siz bizim kartallarımızsınız.

Biz Azerbaycanlı olmakla beraber TÜRK'üz.

Sağolsun Azerbaycan, sağolsun Türkiye.

Türk eğilmez...

Şehit Tümgeneral Polad Haşimov kimdir?

Azerbaycan Milli Kahramanı Şehit Polad Haşimov, 2 Ocak 1975 tarihinde Gebele şehrinin Vendam köyünde dünyaya geldi, 5 aylıkken ailesiyle birlikte Sumgayıt şehrine göç etti. Burada ilkokul, ortaokul ve lise eğitimini tamamladı. Yükseköğrenimini Haydar Aliyev Azerbaycan Yüksek Harp Okulunda 1992 tamamladı, ardından eğitimine Türkiye'de devam etti.

2003 yılında binbaşı rütbesindeyken Cumhurbaşkanı Haydar Aliyev'in kabul ettiği kararla "Askeri Hizmetlere Göre" madalyasına layık görüldü. Yarbay rütbesindeyken 2009 yılında Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev'in kararıyla "Vatan Uğrunda" madalyası alan Polad Haşimov, 2014 yılında ise 3.derece "Vatana Hizmet" madalyası, Nisan 2016 tarihindeyse yine Cumhurbaşkanı Aliyev'in kararıyla Azerbaycan-Ermenistan çatışmalarında gösterdiği kahramanlıklar nedeniyle 2.derece "Vatana Hizmet" madalyası ile ödüllendirildi.

Polad Haşimov 24 Haziran 2019 yılında Cumhurbaşkanı Aliyev'in kararıyla tümgeneral rütbesine terfi edildi.

14 Temmuz 2020 tarihinde 2020 Azerbaycan-Ermenistan çatışmalarında şehit edilen ve Azerbaycan silahlı kuvvetlerinde Kurmay Başkanı da olan Haşimov, 9 Aralık 2020 tarihinde ülkesinin milli kahramanı ilan edildi.

ÇAPRAZOĞLU
DEMİR ÇELİK SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

“61 yıldır bu ülke bu ülke için üretmeye devam ediyoruz”

DÜZ YUVARLAK VE NERVÜRLÜ İNŞAAT DEMİRİ
Kalite: DIN, ASTM, TSE...
Ebat: 7mm – 25 mm çapında
Boy: 6m - 12m

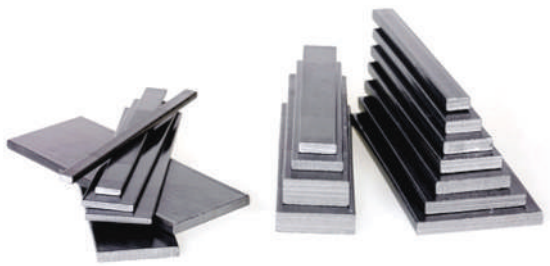

LAMA VE SİLME
Kalite: DIN, ASTM, TSE...
Ebat: 12x3 – 40x10 mm
Boy: 6m -12m

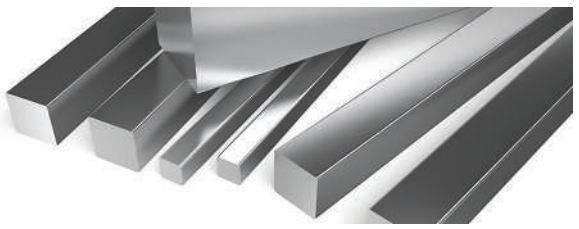

KARE
Kalite: DIN, ASTM ve TSE...
Ebat: 7x7mm – 20x20 mm çapında
Boy : 6m - 12m

Kurtuluş Mah. Yeni Sanayi Bölgesi No: 40 KARABÜK-TÜRKİYE 0 (370) 412 12 00 Pbx
www.caprazoglu.com.tr capraz@caprazoglu.com.tr

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 26

EKOAVRASYA'DAN GÖRKEMLİ ÖDÜL TÖRENİ

EkoAvrasya Derneği tarafından her yıl geleneksel olarak düzenlenen, Avrasya Hizmet Ödülleri Töreni Ankara'da gerçekleşti. Törende konuşan EkoAvrasya Yönetim Kurulu Başkanı Hikmet Eren; "Biz Türk Birliği'nin gerekli ve şart olduğuna, bu birliğin amiral gemisinin Türkiye Cumhuriyeti olacağına, bu kutlu davanın, Türklüğünün şuurunda olan liderlerin öncülüğünde hayat bulacağına inanmış, bunun için gayret sarf eden bir kadroyuz" dedi.

Ankara Resim ve Heykel Müzesi'nin Türk Ocağı Salonu'nda düzenlenen törene; KKTC Cumhurbaşkanı Ersin Tatar ve eşi Sibel Tatar, Ankara Valisi Vasip Şahin, MHP Genel Başkan Yardımcısı ve Erzurum Milletvekili Prof. Dr. Hikmet Aydın, TBMM Türkiye-Azerbaycan Dostluk Grubu Başkanı ve İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım, TBMM Türkiye-KKTC Dostluk Grubu Başkanı ve Konya Milletvekili Orhan Erdem, KKTC Dostluk Grubu Başkanvekili ve MHP Kütahya

Milletvekili Ahmet Erbaş, Sakarya Milletvekili Çiğdem Erdoğan Atabek, belediye başkanları, sivil toplum kuruluşlarının başkan ve yöneticileri, akademisyenler ve iş dünyasının seçkin temsilcileri katıldı.

Törenin açılış konuşmasını yapan Yönetim Kurulu Başkanı Hikmet Eren, EkoAvrasya'nın Türkiye'nin uluslararası kamuoyunda tanınırlığını ve etkinliğini arttırmaya yönelik faaliyetler icra eden bir sivil toplum örgütü olduğuna dikkat çekti ve şunları söyledi; " EkoAvrasya'nın önceliği Türk Dünyası'dır, bununla birlikte Türkiye ve Avrasya ülkeleri arasındaki ekonomik, kültürel ve sosyal işbirliğinin ve dostluk bağlarının kuvvetlendirilmesine katkıda bulunmak amacıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda EkoAvrasya Türkiye'nin etkin tanıtımında büyük önem arz eden kamu diplomasisi alanında birçok önemli etkinliğe imza atmıştır. Halen de Türkiye'nin stratejik iletişimine katkı sağlamaya devam

etmektedir. EkoAvrasya olarak bugün geldiğimiz noktaya bakacak olursak, kamu ve ekonomi diplomasisi alanında yaklaşık 40 ülkede gerçekleştirdiğimiz faaliyetler her kesim tarafından takdirle karşılanmaktadır. Gerek yurt içinde gerekse yurt dışında STK'lar, üniversiteler, enstitüler ve akademilerle ortaklaşa gerçekleştirdiğimiz projelerimizi sadece Asya'da değil Ortadoğu ve Avrupa'da da sürdürmemizin bizler için gurur kaynağı olduğunu söylemekten büyük onur duymaktayız.

EkoAvrasya, 2023 Türkiye Vizyonu'na olan inancı ile "Güçlü ve Üreten Bir Türkiye" yapısını hedefleyerek çalışmalarını yürütmeye devam

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 29

etmektedir. Her yıl geleneksel olarak Türkiye ile Avrasya ülkeleri arasındaki iyi niyet ve dostluk ortamının gelişmesine katkı sağlayan ve bu bağlamda kamuoyu oluşturan kişi, kurum ve kuruluşlara "Avrasya Hizmet Ödülleri" takdim etmekteyiz. Bu yıl yine sizlerle bu tarihi salonda bir araya gelmekten ve ödül sahipleriyle buluşmaktan büyük onur duyuyoruz. Bu akşam burada ödül alacak isimler, Türk Dünyasına samimi ve karşılıksız hizmetleriyle örnek bir tavır sergilemişler ve seçici kurulumuz tarafından ödül almaya layık görülmüşlerdir.

Bir milleti millet yapan en önemli değerlerden biri de o milletin yetiştirdiği devlet adamları, bilim ve kültür adamlarıdır. Bütün dünya olarak salgınla mücadele ettiğimiz şu günlerde Türk Dünyasına siyasi ve kültürel anlamda somut hizmetleriyle dikkat çeken değerli isimlerimize huzurlarınızda teşekkür ediyor, yoğun programlarına rağmen davetimize icabet ederek, bizleri şereflendiren Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar'a da şükranlarımızı arz ediyoruz.

Biz Türk Birliği'nin gerekli ve şart olduğuna, bu birliğin amiral gemisinin Türkiye Cumhuriyeti olacağına, bu kutlu davanın, Türklüğünün şuurunda olan liderlerin öncülüğünde hayat bulacağına inanmış, bunun için gayret sarf eden bir kadroyuz. Çok şükür bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başında Türk Milleti'nin var olma mücadelesinin en önemli meselelerinden biri olan Kıbrıs Sorunu'nun çözülmesi için ömrünün sonuna kadar "Bağımsızlık diyorum, anlıyor musunuz?" diye haykıran Merhum Rauf Denktaş'ın izinden giden, Kıbrıs'ı Rumlar'a peşkeş çekmek isteyen emperyalist Dünya'nın yüzüne karşı "Egemen eşitliğe dayalı Kıbrıs'ta iki devletli bir çözümü Türkiye'nin desteğiyle bütün dünyaya duyuruyoruz" diyebilen bir Cumhurbaşkanı var. Çok şükür bugün bu hususta kararlı irade ortaya koyan ve "Türk Milleti olarak Kıbrıs'ta biz haklıyız, haklı olduğumuz için haklarımızı sonuna kadar savunacağız" diyen bir Türkiye Cumhuriyeti devleti var…

Saygıdeğer hazırun; çıkmış olduğumuz bu kutlu yolda yılmadan, yorulmadan ve yeni yol arkadaşlarıyla çoğalarak hedefimize doğru emin adımlarla ilerleyeceğimizi huzurlarınızda bir kez daha yineliyor, Türk Dünyasının ekonomik ve sosyal gelişimine katkı sağlamak ve daha güzel yarınlar için daha fazla çalışacağımıza bir kez daha söz veriyoruz"

Konuşmaların ardından ödül törenine geçilirken, EkoAvrasya tarafından bu yıl şu isimler ve kurumlar ödüle layık görüldü;

- ***Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Ersin Tatar***
- ***Azerbaycanlı Şehit Tümgeneral Polad Haşimov'un annesi Semaye Haşimova***
- ***MHP Genel Başkan Yardımcısı ve Erzurum Milletvekili Prof. Dr. Kamil Aydın***
- ***Türkiye – Azerbaycan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu başkanı ve İstanbul Milletvekili Şamil Ayrım***
- ***Türkiye – Özbekistan Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkanı ve Bursa Milletvekili Osman Mesten***
- ***Etimesgut Belediye Başkanı Enver Demirel***
- ***Mamak Belediye Başkanı Murat Köse***
- ***Türkiye-Azerbaycan İşadamları Derneği (ATİB) Yönetim Kurulu Başkanı Cemal Yangın***
- ***MÜSİAD Gürcistan Başkanı Özgür YÜCEL***
- ***Türkiye Yazarlar Birliği Genel Başkanı Prof. Dr. Musa Kazım Arıcan***
- ***Ankara Kent Konseyi Yönetim Kurulu Başkanı Halil İbrahim Yılmaz***
- ***Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Hülya Kasapoğlu Çengel***
- ***Özbekistan Bursa Fahri Konsolosu Ali Baklan***
- ***Kosova – Prizren Busines Forum Başkanı Levent Buş***
- ***TRK Teknoloji Yönetim Kurulu Başkanı Ahmet Büberci***
- ***Okan Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanı Bekir Okan***
- ***Yunus Emre Enstitüsü***
- ***Türkgün Gazetesi***

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 30

BENİM YOLUM TÜRKLÜK YOLUDUR

Cumhurbaşkanı Tatar, eşi Sibel Tatar ile birlikte katıldığı Avrasya Hizmet Ödülleri töreninde yaptığı konuşmada, Kıbrıs'ta Maraş'ın açılmasının ekonomi ve turizm açısından KKTC'ye faydaları olacağını belirterek, "Maraş, KKTC'nin bir itici gücü olarak orada duruyor" dedi.

Osmanlı'nın 1571'de Kıbrıs'ı fethettiğini anımsatan Cumhurbaşkanı Tatar, "Maraş ata toprağıdır" diye konuştu. Osmanlı'nın fethin ardından Maraş'ta ilk olarak vakıflar kurduğunu ancak İngiliz yönetimi döneminde buradaki vakıf mallarının Rumlara peşkeş çekildiğini söyleyen Cumhurbaşkanı Tatar, kentin, 1974 öncesi de Akdeniz'in en fazla turist ağırlayan tatil beldesi olduğunu hatırlattı.

Cumhurbaşkanı Tatar şöyle devam etti; "Maraş'ın açılma zamanının geldiğini haykırınca büyük bir rağbet gördük. Türkiye Cumhuriyeti'nin destekleriyle o Kapalı Maraş, açılmış bir Maraş olarak KKTC hükümetinin bir itici gücü olarak orada duruyor. Bir kere ekonomik bakımdan, bir kere turizm bakımından ve siyasal anlamda da bu iki devletli politikayı artık gündeme getirdikten sonra Maraş açılımıyla daha güçlü bir devlet, daha güçlü bir KKTC ve Türkiye ile iş birliğiyle daha haysiyetli, bize yakışan bir siyasettir."

"Halkların kendi kaderini tayin hakkı vardır, işte Kıbrıs'ta da bu vardır"

Cumhurbaşkanı Tatar, "İnsan hakları denildiğinde halkların kendi kaderini tayin hakkı vardır. İşte Kıbrıs'ta da bu vardır." şeklinde konuştu. Kıbrıs'ın Türkiye'nin garantörlüğünde kendi halkı, devleti, devlet kurumlarıyla kendi kaderini tayin için yıllardır mücadele verdiğini kaydeden Cumhurbaşkanı Tatar, "Kıbrıs'ta bu gerçeklerin kökleşmesinin dünya tarafından da kabul edilmesi gerektiğini

bir kez daha paylaşmak istiyorum. Aksine 1974 öncesine dönüş Kıbrıs'ta çatışmayı da, kavgayı da, huzursuzluğu da, her türlü kargaşayı da geri getirecek bir potansiyele sahiptir" dedi.

Cumhurbaşkanı Tatar konuşmasının devamında şunları kaydetti; "Benim yolum bizlerin yoludur. Benim yolum Türklük yoludur. Benim yolum Kıbrıs Türk halkının bekası, KKTC'nin güçlenmesi, büyük Türk dünyasının bir parçası olarak Türkiye ile iş birliği içinde bize yakışan bir şekilde bağımsız, özgür ve onurlu bir şekilde KKTC'nin yaşam mücadelesinin taçlandırılması içindir."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 31

ANKA'LAR ARTIK KAZAKİSTAN SEMALARINDA SÜZÜLECEK

Türk Havacılık ve Uzay Sanayii (TUSAŞ) tarafından üretilen ANKA insansız hava aracının yeni ihracat adresi Kazakistan oldu.

Alınan bilgiye göre, Türkiye'nin iç güvenlik ve sınır ötesi operasyonlarında başarıyla görev yapan ANKA, muharebe sahasındaki performansını ihracata da yansıtmaya başladı.

Tunus'a yapılan ihracatın ardından bu konuda farklı coğrafyalarda girişimlerini sürdüren TUSAŞ, ihracat sayısını Orta Asya ile genişletti.

ANKA, Kazakistan Sanayii Altyapı Geliştirme Bakanlığı adına KAZSPECEXPORT tedarik kurumu ile TUSAŞ yetkililerince atılan imza kapsamında artık Kazakistan semalarında da görev yapacak. İhracat sözleşmesi kapsamında 2023 yılına kadar 3 ANKA, 2 yer sistemi, lojistik destek paketi (teknik dokümantasyon, eğitim ve yedek parça) Kazakistan'a teslim edilecek. ANKA, Kazakistan Hava Kuvvetlerine güç katacak.

"Özel bir ihracat başarısı"

TUSAŞ Genel Müdürü Temel Kotil, Kazakistan'a yapılan ihracata ilişkin, "Ülkemizin gururu olan ANKA'larımız için özel bir ihracat başarısı gerçekleştirdik. Tunus'tan sonra Kazakistan ihracatını çok önemli bir başarı olarak değerlendiriyoruz. ANKA'larımızın artık uluslararası alanda kullanılacak olması bizleri gururlandırıyor. ANKA üretiminde emeği geçen tüm çalışma arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum." değerlendirmesinde bulundu.

Uzun süreli üstün performansla gökyüzünde

Elektro optik, kızılötesi, lazer işaretleyici, lazer mesafe bulucu kamerasıyla 1700 kilogram azami kalkış ağırlığına sahip ANKA, 30 saati aşan süre havada kalabiliyor. 23 bin fit irtifada görev gerçekleştirebilen ANKA, 30 bin fit irtifa tavanına sahip bulunuyor.

250 kilometreyi aşan görüş hattı link menziliyle görev yapan ANKA, 350 kilogram faydalı yük taşıyor. ANKA, güçlü yerli motoru sayesinde uzun süreli görevlerde üstün performans sergiliyor.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 32

DÜNYA ZİRVEYE ‘ÇELİKRAY’ İLE YÜKSELİYOR

Ergenekon’dan demir dağları delerek çıkan Türkler, bugünde demiri eritmeye ve değişik ürünler halinde tüm dünyaya ihraç etmeye devam ediyor. Onlardan biri de, asansör rayı üretiminde Türkiye’nin yıldız firmalarından Çelikoğlu Limited Şirketi.

Özçelik ailesinin demir-çelik sektörüyle tanışması dede Mehmet Özçelik ile başlar. Cumhuriyetin ilk yıllarında Karabük’ün Eflani ilçesinde hurdacılık yapan Mehmet Özçelik, dükkânını bir süre sonra oğlu Ahmet Özçelik’e devredecek, torunları ise bugün 5 kıtaya, 37 ülkeye ihracat yapan bir noktaya gelecektir.

Her Eflanili gibi İstanbul’da bir süre fırıncılık yapan Ahmet Özçelik, daha sonra Karabük’e dönerek Karabük Demir Çelik Fabrikalarında elektrik kaynakçası olarak çalışmaya başlar. Bu arada babasının Eflani’deki küçük dükkânını Karabük’e taşıyarak ticari faaliyetlerine başlayan Özçelik, İstanbul’dan getirdiği küçük demirleri doğrultarak yeniden İstanbul’a satmaya başlar. O sırada Karabük Demir Çelik Fabrikalarından emekli olan Ahmet Özçelik oğulları Mehmet, Remzi ve İlhan’ı da ticari faaliyetlerine dâhil eder.

Eflani’deki küçük bir hurdacı dükkânından başlayan ticari faaliyetler artık yeni bir boyut kazanmıştır. Vatani görevini tamamlayarak Karabük’e dönen Remzi Özçelik, Yeşilmahalle Sanayi Bölgesinde ikili bir haddehane alarak lama ve silme üretimine başlar.

Özçelik ailesinin ticari faaliyetleri 1993 yılında ise bir başka boyut kazanır. Remzi Özçelik, ilişkileri aile dostluğuna dönüşen Konyalı asker arkadaşı Mustafa Paşalak ile ortak olur ve Çelikoğlu Demir Çelik Limited Şirketini kurarlar. İlk etapta yıllık 100-150 ton arası kare ve lama üreten şirket, ilerleyen dönemde taleplere cevap veremeyince ikinci bir haddehane alır ve üretim kapasitesini 250 tona çıkartır.

İlerleyen dönemde katma değeri yüksek ürünlerin üretimini gündemine alan Çelikoğlu Limited Şirketi yöneticileri, 2001 yılından itibaren kılavuz rayı üretimine başlar. 2002 yılında tescilini aldıkları “Çelikray” markasıyla üretime başlayan şirket, kısa sürede sektörünün lokomotif kuruluşlarından biri haline gelir ve yılda yaklaşık 60 bin ton asansör rayı üretmeye başlar.

Çelikoğlu Limited Şirketi bugün; üretiminin % 70’ini iç piyasaya sunarken, geri kalan kısmını ise “Çelikray” markası ve “Made in Turkey” damgasıyla, 147 bayisi aracılığıyla dünyanın 37 ülkesine

ihraç ediyor. “Çelikray” bugün; Rusya’dan Nijerya’ya, Suudi Arabistan’dan Kolombiya’ya, Arjantin’den Ukrayna’ya, Brezilya’dan Hindistan’a, kısacası dünyanın birçok farklı noktasına ulaşan ve Türk demir çelik sektörünün gücünü ve kalitesini tüm dünyaya gösteren bir marka haline gelmiş durumda.

Her geçen gün kendisini geliştiren ve 2011 yılında Karabük Organize Sanayi Bölgesinde, 25000 m²’si kapalı toplamda 50000 m² alan üzerindeki yeni tesislerini üretime alan Çelikoğlu Limited Şirketi, 5000 Ton/8 saat aylık asansör rayı üretimine ve yıllık 120.000 ton üretim kapasitesine sahip.

Gerçekleştirdiği ihracatlarla ülkemize her yıl milyonlarca dolar döviz girdisi sağlayan Çelikoğlu Limited Şirketi bunun yanında, vergi rekortmenleri listesinin gediklilerinden biri olmayı da gelenek haline getirmiş durumda. Çelikoğlu ailesi, dünyanın ve ülkemizin içinde bulunduğu zor pandemi şartlarında da istihdama katkı sunmaya hız kesmeden devam ediyor. Şirket bugün, 430 çalışanıyla Karabük’ün en fazla istihdam yaratan 4’üncü işletmesi.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:03 Page 34

MÜSİAD'TAN AZERBAYCAN ÇIKARTMASI

25. Uluslararası İş Forumu Bakü'de düzenlendi. Azerbaycan pazarı hakkında daha fazla bilgi sahibi olunması ve bölgesel fırsatların ön plana çıkartılması hedeflenen forumda, 30 farklı ülkeden yaklaşık 1.000 iş insanı yer aldı.

MÜSİAD ile Azerbaycan Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme Ajansı (KOBİA) iş birliğinde, Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı ve Azerbaycan Ekonomi Bakanlığının destekleriyle yapılan forumun açılış toplantısı, Bakü Kongre Merkezi'nde gerçekleştirildi.

Toplantıya Azerbaycan Ekonomi Bakanı Mikayil Cabbarov, Türkiye Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Nureddin Nebati, MÜSİAD Kurucu Başkanı ve IBF Başkanı Erol Yarar, MÜSİAD Genel Başkanı Mahmut Asmalı ve KOBİA Başkanı Orhan Memmedov katıldı.

Toplantıda konuşan Azerbaycan Ekonomi Bakanı Cabbarov, Karabağ zaferi sonrasında Azerbaycan tarihinde yeni bir sayfa açıldığını, bölgede yeni gerçekliklerin oluştuğunu söyledi. Zafer sonrasında sadece Azerbaycan için değil bölge ülkeleri için de stratejik olanakların doğduğuna işaret eden Cabbarov, "Ağdam'da sanayi parkı, Cebrayıl'da serbest ticaret bölgesi kuruluyor. Yatırımı teşvik etmek için çalışıyoruz. Çalışmalarda MÜSİAD üyelerini de görmekten memnuniyet duyarız." ifadesini kullandı.

"Bölge, transit ve lojistik merkez olacak"

Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı Nebati de konuşmasında Türkiye ve Azerbaycan'ın ekonomik potansiyelleriyle ilgili bilgi verdi. Türkiye ile Azerbaycan arasındaki ticaret hacminin arttığını ve bu yıl 3 milyar dolar düzeyinde bir ticaret gerçekleştiğini belirten Nebati, "Ticaret hacmini önümüzdeki 5 yıl içerisinde 15 milyar dolara çıkarma hedefine ulaşabilmek için ciddi çalışmaların yapılması gerekir." dedi.

Nebati, Azerbaycan'ın batı illerini Nahçıvan'a bağlayacak Zengezur Koridoru'nun önemine değinerek, "Bu sayede bölge, transit ve lojistik merkez olacak ve hem Türkiye hem Azerbaycan bu gelişmeden büyük faydalar sağlayacaktır." değerlendirmesinde bulundu.

2. Karabağ Savaşı'nın ardından bölgenin imarının Türkiye ile Azerbaycan iş birliği konusunda bir başka potansiyel alanı olduğunu vurgulayan Nebati, Türkiye'nin Azerbaycan'a desteğinin süreceğini dile getirdi.

"Türkiye ile Azerbaycan hidrojen araştırması enstitüsü kurulmalıdır"

MÜSİAD Kurucu Başkanı ve IBF Başkanı Yarar, Azerbaycanlı kardeşleriyle kaynaşmak ve dayanışma sergilemek için Bakü'ye geldiklerini belirtti.

Yarar, ekonomik birliktelik olmadan sağlam bir birlikteliğin kurulamayacağına dikkati çekerek, sadece kardeşlik duygusuyla sürdürülebilir bir ilişkiyi yönetmenin kabil olmadığını kaydetti.

Birincisini 1996'da yaptıkları İBF'nin 25 yıldır kesintiye uğratmadan sürdüğünü belirten Yarar, bunun azim ve kararlılığın göstergesi olduğunu vurguladı.

Yarar, Azerbaycan'ın tarım ve turizmde büyük potansiyele sahip olduğunu belirterek, "Türkiye'nin tarım ve turizm alanındaki tecrübesini Azerbaycan'la birleştirmek istiyoruz" dedi.

Petrol dışı sektörlerin önemine değinen ve Azerbaycan'ın da bu konuda büyük potansiyele sahip olduğunu söyle-

yen Yarar, "Dünya karbon içeren yakıtlardan uzaklaşmak kararı almıştır. Hidrojen yakıtlı araçlar ön planda olacaktır. Acilen Türkiye- Azerbaycan hidrojen araştırması enstitüsü kurulmalıdır. Geciktirmeden bilimsel araştırmalar yapılmalıdır." önerisinde bulundu.

"Türk iş insanı ve yatırımcılara destek vermeye hazırız"

MÜSİAD Genel Başkanı Mahmut Asmalı da Karabağ'ın imarı ve ekonomik kalkınmaya yönelik yatırım fırsatlarının İBF aracılığıyla en doğru biçimde değerlendirileceğine inandığını söyledi.

Asmalı, "Azerbaycan ile Türkiye'nin dostluk ve kardeşlik ilişkileri, yeni iş modelleri ve yatırım projelerinin geliştirilmesiyle çok daha sürdürülebilir, yenilikçi ve aydınlık bir geleceğe taşınacaktır." şeklinde konuştu. KOBİA Başkanı Memmedov da Azerbaycan'ın yatırım potansiyelinden bahsederek, "Türk iş insanı ve yatırımcılara destek vermeye hazırız." dedi.

Forum kapsamında mutabakat zaptları imzalandı

25. İBF kapsamında Azerbaycan Zorunlu Sağlık Sigortaları Kurumu ile İstanbul Devlet Özel Sektör Ortaklık Mükemmeliyet Merkezi, MÜSİAD ile KOBİA ve Azerbaycan Genç Girişimciler Ağı Derneği ile Genç MÜSİAD arasında mutabakat zaptları imzalandı.

Forum kapsamında Azerbaycan'ın ticaret ve yatırım potansiyeline dikkat çekebilmek gıda, tarım, hayvancılık, turizm, enerji, inşaat ve sağlık sektöründeki ayrıcalıkların anlatılması için sektörel toplantılar yapılacak.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 36

BOSNA-HERSEK'İN MİLLETİMİZİN GÖNLÜNDE APAYRI BİR YERİ VAR

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Bosna-Hersek'e bir ziyaret gerçekleştirdi. Osmanlı mirası tarihi Başçarşı'da büyük sevgi gösterileriyle karşılanan Erdoğan; "Bosna-Hersek'in Türk milletinin gönlünde apayrı bir yeri var" dedi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Saraybosna Uluslararası Havalimanı'nda Bosna-Hersek Güvenlik Bakanı Selmo Çikotiç ile Saraybosna Belediye Başkanı Benjamina Karic ve Türkiye'nin Saraybosna Büyükelçisi Sadık Babür Girgin tarafından karşılandı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'a eşi Emine Erdoğan, Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy ve Ticaret Bakanı Mehmet Muş eşlik etti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Bosna ziyareti kapsamında başkent Saraybosna'da Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından restore edilen Başçarşı Camisi'nin açılışını gerçekleştirdi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ve beraberindekiler, cuma namazını Saraybosna'daki tarihi Başçarşı Camisi'nde kıldı.

"Saraybosna'nın Kalbi" olarak nitelendirilen Başçarşı Meydanı'nda bulunan tarihî caminin açılış törenine, Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın yanı sıra Bosna-Hersek Devlet Başkanlığı Konseyinin Boşnak üyesi Sefik Dzaferovic ile Bosna-Hersek İslam Birliği (Diyanet İşleri) Başkanı Husein Kavazovic katıldı.

"Saraybosna'nın sembolü olan bu eser için 6 sene önce harekete geçtik"

Caminin 1527'de Saraybosna'nın merkezi olan Başçarşı Meydanı'nda Hoca Durak tarafından inşa edildiğini anımsatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Bu abidevi eser, aradan geçen 5 asırlık sürede, yangınlar, savaşlar, yıkımlar görmüştü. Camimiz en son ve ağır darbeyi 1992-1995 yıllarındaki savaş sırasında almıştı. Savaşta caminin kubbesinde, minaresinde, dış duvarları ve iç mekânında ciddi tahribat oluşmuştu" dedi.

Savaştan sonra caminin kullanıma açılabilmesi için acil ihtiyaçlara yönelik bir tamirat yapıldığını hatırlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Saraybosna'nın sembolü olan bu eserini tekrar eski görkemine kavuşturmak amacıyla 6 sene önce harekete geçtik. 20 Mayıs 2015'te iki ülkenin Vakıflar Genel Müdürlüğü arasında caminin restorasyonu için bir iş birliği protokolü imzaladık. 2017'de başlayan restorasyon çalışmasında, caminin dış beden duvarlarında, kubbe

-sinde gerekli tamirat yapılarak, harim kubbesi ve son cemaat kubbeleri kurşun ile kaplandı" bilgisini verdi.

İç mekanda üç dönem kalem işinin tezyinat projesinin tamamlandığını belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti: "Böylece camimiz kapsamlı bir restorasyon faaliyeti sonucunda geçen sene açılışa hazır hâle getirildi. Esasen caminin açılışını 21 Mart 2020'de, Miraç gecesinde yapmayı planlıyorduk. Ancak tüm dünyayı etkileyen koronavirüs salgını nedeniyle camimizin resmî açılışını ertelemek zorunda kaldık. Bugün sizlerle birlikte, mübarek cuma gününde bu açılışı gerçekleştirmenin bahtiyarlığını yaşıyoruz. Tevbe Suresi'nde 'Allah'ın mescitlerini, ancak Allah'a ve ahiret gününe iman eden, namazı dosdoğru kılan, zekâtı veren ve Allah'tan başkasından korkmayan kimseler imar eder' buyuruyor. Rabb'ime bizlere bu güzel camiyi, aslına uygun bir şekilde, eski ihtişamına kavuşturma imkânı verdiği için sonsuz hamdüsenalar ediyoruz."

Başçarşı Camisi

Saraybosna'da 1527'de inşa edilen Başçarşı (Hoca Durak) Camisi, şehrin önemli sembollerinden birini teşkil ediyor. Cami girişinde, dört ayaklı üç sivri kemerin oturduğu üç kubbeli son cemaat yeri bulunurken, kuzeybatı köşesinde ise yaklaşık 35 metre uzunluğunda kireç taşından yapılmış minare yer alıyor.

Şehirde 1697'de yaşanan yangında büyük zarar gören caminin boya ve kalem işleri Mehmed Paşa Muhsinovic tarafından 1762'de yenilendi. Caminin girişinde bulunan kitabeye göre, camide 1866-1867'de onarım çalışmaları yapıldı. Caminin kubbesi, minaresi, dış duvarları ve iç mekânının 1992-1995'teki Bosna Savaşı'nda zarar görmesi nedeniyle savaştan sonra ibadete açılabilmesi için tekrar tadilat gerçekleştirildi.

Caminin kapsamlı restorasyonu için Vakıflar Genel Müdürlüğü ile Bosna Hersek İslam Birliği Saraybosna Vakıflar İdaresi arasında 2015'te protokol imzalandı. 2017 yılında başlayan restorasyon çalışmaları kapsamında, Başçarşı Camisi'nin duvarları ve kubbesi onarılırken, bahçe düzenlemesinin yanı sıra iç mekanında çeşitli onarım çalışmaları gerçekleştirildi. Açılışta konuşan Erdoğan, cuma namazını kıldığı Başçarşı Hoca Durak Camisi'nin Bosna-Hersek ve İslam âlemi için hayırlara vesile olmasını diledi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan ayrıca, Bosna-Hersek'in ilk Cumhurbaşkanı merhum Aliya İzzetbegoviç'in kabrini de ziyaret etti. Kovaçi Şehitliği'ne girişinde kendisini bekleyen vatandaşları selamlayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Meçhul Asker Anıtı'na ve Aliya İzzetbegoviç'in mezarına çelenk bıraktı, dua etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Bosna-Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi üyeleriyle düzenlediği ortak basın toplantısında "Bosna-Hersek'in Avrupa-Atlantik kurumlarıyla entegrasyonuna desteğimizi teyit ettik. Bosna-Hersek'in toprak bütünlüğü, siyasi birliği ve egemenliği bölge barışının anahtarıdır. Bölgesel istikrarın muhafazası yönünde birlikte çalışmayı sürdüreceğiz" dedi.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Başkanlık Sarayı'nda, Bosna-Hersek Devlet Başkanlığı Konseyi Başkanı Zeljko Komşiç ve Konsey Üyeleri Şefik Caferoviç ve Milorad Dodik ile düzenlediği ortak basın toplantısında, Konsey'i bu yıl önce 16 Mart'ta Ankara'da resmî ziyaret vesilesiyle, daha sonra 17-20 Haziran'da Güneydoğu Avrupa İşbirliği Süreci Zirvesi ile Antalya Diplomasi Forumu münasebetiyle misafir ettiklerini anımsattı.

Bu ziyaretin de yıl içindeki üçüncü görüşmeyi teşkil ettiğini aktaran Cumhurbaşkanı Erdoğan, temaslardaki bu sıklığın ilişkilere ve yakın diyalog içinde bulunmaya verdikleri kıymetin somut göstergesi olduğunu belirtti.

"Bosna-Hersek'in milletimizin gönlünde apayrı bir yeri vardır"

Bosna-Hersek'in Türk milletinin gönlünde apayrı bir yerinin olduğuna dikkati çeken Cumhurbaşkanı Erdoğan, geçtiğimiz haftalarda karşı karşıya kalınan yangın ve sel felaketlerinde Bosna-Hersek'ten gelen dayanışma mesajları- nın Türk milletinin bu sevgisinin karşılıksız olmadığının göstergesi olduğunu söyledi. Dayanışma mesajları için Konsey Başkanı ve üyelerin şahsında tüm Bosnalılara teşekkür eden

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 38

Cumhurbaşkanı Erdoğan, sözlerini şöyle sürdürdü: "Devlet Başkanlığı Konseyi üyeleriyle az önce tamamladığımız görüşmede, iş birliğimizi daha da geliştirmek, bu vesileyle geleceğe yönelik neler yapabileceğimizi konuşma fırsatını bulduk. Tabi gerek ikili gerek bölgesel gerekse küresel olarak ne gibi adımlar atabiliriz, bunları görüşme imkânını yakaladık. Bölgede hem siyasi hem ekonomik hem de beşeri bağları kuvvetlendirecek bu barış projesinin icrasında daha da süratlenmemiz gerektiği hususunda mutabık kaldık. Devlet Başkanlığı Konseyinin Mayıs 2019'da Ankara'yı resmî ziyareti sırasında imzaladığımız güncellenmiş Serbest Ticaret Anlaşması 1 Ağustos 2021 itibarıyla yürürlüğe girmiştir. Bu gelişme, gerek ticaretimizin gerek Bosna-Hersek'teki yatırımlarımızın artmasına katkı sağlayacaktır. Sanayi, turizm, eğitim, tarım ve hayvancılık sektörlerindeki iş birliğimizi daha da geliştirmek istiyoruz. Kültürel ve beşeri alanlardaki sağlam bağlarımızı da güçlendirmeye önem veriyoruz."

1 milyar avroluk ticaret hedefi

Cumhurbaşkanı Erdoğan, görüşmede Balkanlardaki güncel gelişmeler hakkında da görüş alışverişinde bulunduklarını dile getirdi. "Bölgede halkların yararına olacak şekilde ekonomik kalkınmanın ve refahın artırılmasına yönelik adımların atılmaya devam edilmesi, hele hele 1 milyar avroluk hedefi yakalamamız gerçekten çok büyük bir önemi haizdir" diyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, Bosna-Hersek'in Avrupa-Atlantik kurumlarıyla entegrasyonuna desteklerini teyit ettiklerini aktardı. Bosna-Hersek'in toprak bütünlüğü, siyasi birliği ve egemenliğinin bölge barışının anahtarı olduğunu vurgulayan Cumhurbaşkanı, Recep Tayyip Erdoğan bölgesel istikrarın muhafazası yönünde birlikte çalışmayı sürdüreceklerini ifade etti.

Bosna-Hersek ile ilişkiler

Bir soru üzerine, Türkiye ve Bosna-Hersek arasında belirlenen hedef doğrultusunda ikili ticaret hacmini 1 milyar avroya çıkartmak için kararlı bir çalışmanın sürdürülmesi gerektiğini belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle devam etti: "Malum burada Hayat, Şişecam gibi önemli firmalar var. Bu firmaların burada bazı eksiklerinin giderilmesi gerekiyor. Şu anda sermaye artırımına gitmek suretiyle Ziraat Bankasının hem Bosna-Hersek'e hem de buradan ticareti geliştirme gayreti içerisinde olanlara kredi temininde çok ciddi destekleri olacaktır. Ama öbür tarafta özellikle Bosna-Hersek'in çok daha güçlü hâle gelebilmesi noktasında aramızdaki yatırımların, bu askeri, siyasi, ticari ve kültürel olabilir, turizm noktasında, eğitim noktasında bu adımlar üzerinde durduk ve bunları da süratle geliştirmemizin gereğine inandığımızı söyledik. Temennim odur ki bu alanlarda da atacağımız adımlarla gerek yatırımda gerek istihdam da gerek üretimde gerekse ihracata Bosna-Hersek çok ciddi adımlar atabilir, bunları da sağlayabiliriz."

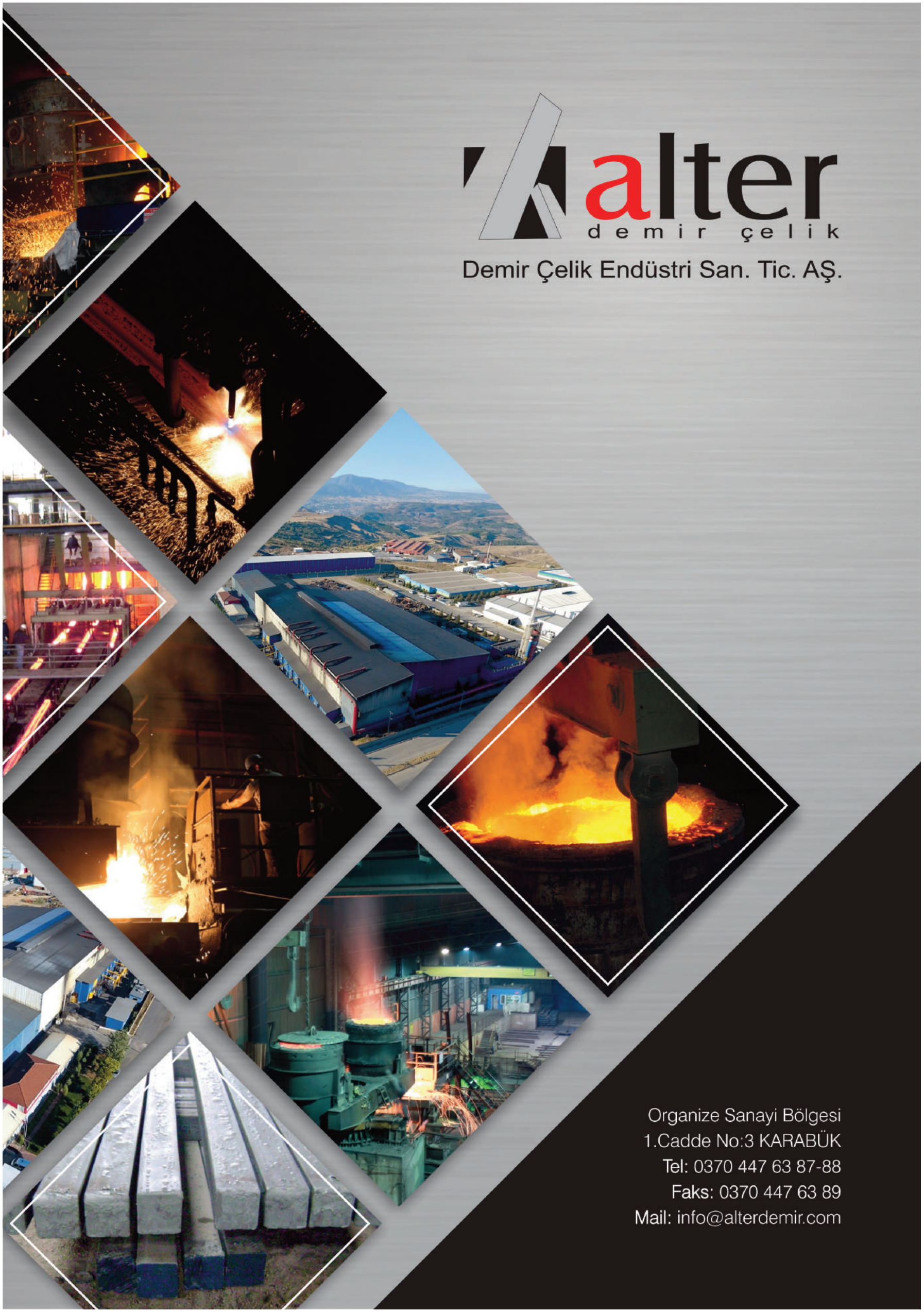
alter
demir çelik
Demir Çelik Endüstri San. Tic. AŞ.
Organize Sanayi Bölgesi
1.Cadde No:3 KARABÜK
Tel: 0370 447 63 87-88
Faks: 0370 447 63 89
Mail: info@alterdemir.com

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 40

KARABAĞ DÜNYA'YA AÇILIYOR

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, işgalden kurtarılan Karabağ topraklarında yapımı tamamlanan Uluslararası Fuzuli Havalimanı'nın açılışına katıldı. Erdoğan, yeni havalimanına inen ilk devlet başkanı oldu.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın bulunduğu uçak, Azerbaycan'ın işgalden kurtardığı topraklarda inşa ettiği ilk havalimanı olan Füzuli Uluslararası Havalimanı'na iniş yaptı. Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev tarafından karşılanan Cumhurbaşkanı Erdoğan, Fuzuli Uluslararası Havalimanı'na inen ilk devlet başkanı oldu. Yeni havalimanının açılış kurdelesini kesen Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, daha sonra havalimanı binasını gezip, yetkililerden bilgi aldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'a; Çevre ve Şehircilik Bakanı Murat Kurum, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu, Milli Savunma Bakanı Hulusi Akar, Ulaştırma ve Altyapı Bakanı Adil Karaismailoğlu, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanı Fahrettin Altun ve Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın eşlik etti.

Havalimanındaki incelemenin ardından iki lider, Ahmetbeyli-Füzuli-Şuşa ve Ahmetbeyli-Horadiz-Mincivan-Ağbend kara yolu inşaatı temel atma törenine katıldı. Bölgedeki çalışmalar hakkında yetkililerden bilgi alan Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Aliyev, butona basarak kara yolu temeline ilk harcı döktü. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı Aliyev, günün anısına imzaladıkları metni, kapsül içinde temele attı.

Metinde, "Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ve Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından Horadiz-Cebrayıl-Zengilad-Ağbend (Zengezur Koridoru) otoyolunun temeli atılmıştır. 26 Ekim 2021" ifadeleri yer aldı. İki lider daha sonra Zengilan Akıllı Tarım Kampüsü'nün Temel Atma Töreni'ne katıldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "Azerbaycan ile samimi bir irade ortaya koyması halinde, Türkiye'nin Ermenistan ile olan ilişkilerinin de normalleşmesinin önünde bir engel kalmayacaktır." dedi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, işgalden kurtarılan Zengilan Ağalı köyünde yaptıkları baş başa görüşmenin ardından ortak basın toplantısı düzenledi.

Konuşmasına, Zengilan'da bulunmaktan duyduğu memnuniyeti dile getirerek başlayan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Cumhurbaşkanı Aliyev'e daveti için teşekkür etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Yapmış olduğumuz ziyaretlerle şu kısa süre içerisinde Azerbaycan'daki işgalden kurtarılan bu bölgelerin nasıl ayağa kalktığını, nasıl gerçekten süratle geliştiğini görmek her babayiğidin, her siyasetçinin karı değil." dedi. Bölgede kısa sürede çok sayıda yatırımın hayata geçirildiğine işaret eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, bölgeden ayrılmak zorunda bırakılmış Azerbaycanlıların en kısa zamanda bu topraklara dönme imkânını

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 41

bulacaklarına inandığını söyledi.

Çevredeki binaları işaret ederek, binaların aslına uygun tekrar inşa edildiğini dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, şöyle konuştu: "Buraya gelmeden evvel Fuzuli'yi bir yanda Şuşa'ya, diğer yandan da güney sınırı boyunca Ağbend'e, gelecekte de inşallah Nahçıvan'a bağlayacak yolların yapım çalışmalarını gördük. İşçi kardeşlerimizle bir araya geldik. Bu yollar bölgede gelişecek çok boyutlu taşımacılığın adeta köşe taşlarını oluşturuyor. Fuzuli'de de belirttiğim gibi bu kadar kısa bir sürede bölgenin imarında alınan mesafe hem Azerbaycan hem de bölgemiz için gurur, aynı zamanda umut vericidir. Azerbaycan tüm dünyaya örnek teşkil edecek bir kalkınma modeliyle bu bölgeyi geliştirmek için çalışmalarını sürdürüyor."

Temelini attıkları tünel, viyadük ve otoyolların buradaki canlılığın durumunu göstermesi bakımından çok önemli olduğunu belirten Cumhurbaşkanı Erdoğan, Cumhurbaşkanı Aliyev'i ve emeği geçen herkesi tebrik etti.

Yüklenici firmaların çalışmasının da her türlü takdirin üzerinde olduğunu ifade eden Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türkiye olarak biz de bu çabalarda üzerimize düşeni yapmaya, kardeş Azerbaycan'a tüm imkânlarımızla destek olmaya devam edeceğiz." dedi.

Mevkidaşı Aliyev ile gerçekleştirdikleri görüşmelerde ikili ilişkileri ve bölgesel gelişmeleri tüm veçheleriyle ele aldıklarını dile getiren Cumhurbaşkanı Erdoğan, ekonomik ve ticari alandaki iş birliğinin genişletilmesi, enerji, ulaşım ve Karabağ'ın kalkınmasıyla ilgili projelerdeki mevcut durumu ve geleceğe dair planları da değerlendirme imkânı bulduklarını söyledi.

Şuşa Beyannamesi ile stratejik müttefiklik seviyesine getirdikleri ilişkileri nasıl daha ileriye taşıyabileceklerini konuştuklarını anlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, şu ifadeleri kullandı:

"Tek millet, iki devlet olmanın verdiği ortak şuur ve ruhla hareket ediyoruz. Azerbaycan, bölgenin gerçek kapasitesi-

nin hayata geçirilmesini engelleyen işgali şanlı zaferiyle sona erdirdi. Yıllardır uygulanmayan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyinin kararını kendisi hayata geçirdi. Kalıcı barışın sağlanması ve özlenen normalleşme yönünde ilerlenmesi için ortam bugün hiç olmadığı kadar elverişlidir. Bunun için bölgedeki yeni duruma uygun hareket edilmesi gerekiyor."

"Projeler dışlayıcı değil kapsayıcı"

Bölgede, kalıcı barış ve kapsamlı normalleşmeden yana olduklarını vurgulayan Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti: "Bu coğrafyadan geçecek kara ve demir yolu hatları sadece Azerbaycan ve Türkiye için değil tüm bölge ülkeleri için ekonomik ve ticari fırsatlar doğuracaktır. Gün gelecek Zengezur'dan çıkıp İstanbul'a kadar gidebileceğiz, Iğdır, Kars gidebileceğiz ve bölgenin transit lojistik merkez olma konumu perçinlenecektir. Bu gelişmeden İran, Gürcistan, Ermenistan dâhil Azerbaycan'ın tüm komşuları istifade edecektir. Hülasa bu projeler dışlayıcı değil kapsayıcıdır. Tabiatıyla bu süreçte sınırların belirlenmesi ve karşılıklı olarak tanınması zaruridir. İyi komşuluk ilişkilerinin temelini de bu anlayış oluşturmaktadır.

Bu meselelerde Ermenistan'ın Azerbaycan ile sorunlarını çözme yönünde samimi bir irade sergilemesi gerekiyor. Azerbaycan ile samimi bir irade ortaya koyması halinde, Türkiye'nin Ermenistan ile olan ilişkilerinin de normalleşmesinin önünde bir engel kalmayacaktır. Tüm bölge için birlikte kurulacak müreffeh bir geleceği küçük hesaplara ve iç siyasete feda etmek zaman kaybı anlamına gelecektir. Dünyanın bu güzel bölgesinde barış içinde yaşanacak parlak bir gelecek pekâlâ mümkündür. Türkiye'nin de kalıcı barışın tesisi yönünde atılacak her olumlu adımın karşılığını aynı yapıcı anlayışla vereceğinin altını bir kez daha çiziyorum."

Cumhurbaşkanı Erdoğan, ziyareti sırasında gösterilen misafirperverlik için Cumhurbaşkanı Aliyev ve tüm Azerbaycan halkına şükranlarını sundu.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 42

ÖZBEKİSTAN İSTİKRARDAN VE KALKINMADAN YANA OY KULLANDI

Özbekistan'da yapılan cumhurbaşkanlığı seçimini, 27 yıllık Kerimov iktidarından sonra göreve gelen ve ülkesini dünyaya açan Şevket Mirziyoyev oyların yüzde 80,1'ini alarak yeniden kazandı.

Merkezi Seçim Komisyonu Başkanı Zayniddin Nizamhocayev, düzenlediği basın toplantısında, Cumhurbaşkanı Mirziyoyev'in demokrasi kurallarına, ulusal yasalar ve uluslararası hukuk normlarına uygun olarak dün yapılan seçimlerde seçmenlerin yüzde 80,1'inin oyunu alarak yeniden cumhurbaşkanı seçildiğini duyurdu.

Nizamhocayev, "5 siyasi parti ve adayları arasında gerçek bir rekabet ortamında gerçekleşen cumhurbaşkanlığı seçimi, Özbekistan'da özgürlük ve demokrasinin giderek pekişmekte olduğunun açık bir göstergesidir" dedi. Yaklaşık 35 milyon nüfusa sahip ülkede, toplam 20 milyondan fazla kayıtlı seçmen bulunuyor. Cumhurbaşkanlığı seçimi için ülke genelinde 10 bin 760 sandık kuruldu.

5 aday yarıştı

Yasa gereği sadece siyasi partilerin cumhurbaşkanı adayı gösterebildiği seçimlerde Ekoloji Partisinden Narzulla Oblomuradov, Halk Demokrat Partisinden Maksuda Vorisova, Milli Şahlanış Demokrat Partisinden Alişir Kadirov, "Adalet" Sosyal Demokrat Partisinden Bahrom Abduhalimov ile Liberal Demokrat Partisinden yeniden aday gösterilen Cumhurbaşkanı Mirziyoyev yarıştı.

Cumhurbaşkanının 5 yıllığına seçildiği Özbekistan yasalarına göre, herhangi bir adayın seçimleri kazanması için oyların yarısından fazlasını alması gerekiyor. Aksi halde en çok oyu alan 2 adayın seçimlerin 2'nci turunda yarışması öngörülüyor. Seçimi 50'den fazla ülkenin yanı sıra Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı, Şanghay İşbirliği Örgütü, İslam İşbirliği Teşkilatı, Türk Konseyi ve Bağımsız Devletler Topluluğunun aralarında bulunduğu kuruluşlardan 1000'e yakın uluslararası gözlemci takip etti.

Ülkeyi 27 yıl boyunca yöneten ilk Cumhurbaşkanı İslam Kerimov'un Eylül 2016'da vefat etmesi üzerine aynı yıl aralık ayında düzenlenen erken seçimlerde, 3 rakibi karşısında seçmenlerin yüzde 88,61 oyunu alan Mirziyoyev kazanmıştı.

Dünya liderlerinden Mirziyoyev'e tebrik

Öte yandan, başta Türk Dünyasının devlet başkanları olmak üzere, dünya liderleri yeniden cumhurbaşkanı seçilen Şevket Mirziyoyev'i kutladı.

Şevket Miramanoviç Mirziyoyev kimdir?

1957 yılında doğdu.1981 yılında Taşkent Sulama ve Islah Enstitüsü'nden mezun oldu. 1996-2001 yılları arasında Cizzak Valisi olarak görev yaptı. 2001-2003 arasında ise Semerkant Eyaleti Valiliği görevinde bulundu. 12 Aralık 2003 tarihinde Özbekistan Devlet Başkanı İslam Kerimov tarafından başbakanlığa atandı ve Özbekistan Meclisi'nde güvenoyu aldı.

İslam Kerimov'un vefat etmesi üzerine 8 Eylül 2016 tarihinde Özbekistan Meclisi tarafından seçimlerin yapılacağı tarihe kadar Özbekistan devlet başkanı olarak görevlendirildi. 4 Aralık 2016 tarihinde gerçekleşen seçimlerde ise oyların 88,61'ini alarak devlet başkanı olarak seçildi.

Şevket Mirziyoyev dışa açılma, kurumsallaşma ve yenileşme yönünde attığı adımlarla dikkat çekti. Başta Türkiye olmak üzere, Türk Konseyi üyesi ülkelerle siyasi, ekonomik ve kültürel ilişkilere büyük önem verdi. Ülkesini Türk yatırımcılara açtı. Dünyanın saygın yayın organları 2019'un en çok gelişme kaydeden ülkesi olarak Özbekistan'ı belirledi. Dünya Bankası'nın "Küresel Ekonomik Tahminler" (Global Economic Estimations) raporunda Özbekistan yıllık yüzde 7,8 büyüme oranı ile dünyanın en hızlı büyüyen 5 ekonomisinden biri olarak açıklandı.

Özbekistan Cumhurbaşkanlığı Basın Ofisinden yapılan açıklamaya göre, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Özbekistan'daki cumhurbaşkanlığı seçimini kazanan Mirziyoyev'i telefonla arayarak tebrik etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, Mirziyoyev'e görevinde başarılar diledi ve seçim sonuçlarının, ülke halkının Özbekistan'daki değişimi geniş bir şekilde desteklediğini gösterdiğini kaydetti.

Telefon görüşmesinde iki lider, Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyi'nin yapılacak toplantısı ve Türk Konseyi zirvesine hazırlık meselelerini de görüştü.

Büyük yatırımların önemi

Görüşmede, karşılıklı ticaretin arttırılması, büyük yatırım projelerinin hayata geçirilmesi ve önemli eğitim programlarının uygulanmasına yönelik ortak çabaların sürdürülmesinin önemi vurgulandı.

Kazakistan Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev, Türkmenistan Cumhurbaşkanı Gurbangulı Berdimuhammedov, Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahman, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Belarus Cumhurbaşkanı Aleksandr Lukaşenko ve Kazakistan'ın Birinci Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev de telefonda aradıkları Mirziyoyev'i cumhurbaşkanlığı seçilmesinden dolayı kutladı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 44

TÜRK DÜNYASININ İŞ GÜCÜNÜ BİR ARAYA GELEREK DAHA DA BÜYÜTECEĞİZ

Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgız Cumhuriyeti, Özbekistan ve Macaristan arasındaki karşılıklı ticaret ve yatırım ilişkilerinin gelişmesine destek olmak amacıyla kurulan, Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nın 3. Genel Kurulu İstanbul'da gerçekleştirildi. Toplantının ardından, Türk Ticaret ve Sanayi Odası İş Forumu düzenlendi.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu'nun ev sahipliğinde yapılan Genel Kurul'da Hisarcıklıoğlu ile birlikte Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev, Azerbaycan Sahipkarlar Konfederasyonu (ASK) Başkanı Mammad Musayev, Kazakistan Cumhuriyeti Ulusal Girişimciler Odası'ndan (ATAMEKEN) 1. Yardımcısı Nariman Abilshaikov , Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Dr Adham Ikramov ve Kırgız Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Odası 1. Kıdemli Başkan Yardımcısı Roman Kasymov da yer aldı.

TOBB ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu burada yaptığı konuşmada kalkınma ve zenginleşme için güçlü bir özel sektöre, güçlü özel sektör için de güçlü bir oda borsa sistemine ihtiyaç olduğuna işaret etti. Hisarcıklıoğlu bu alanda sahip oldukları deneyimleri paylaşmaya hazır olduklarının altını çizdi.

"Dünyadaki gelişmeler gösteriyor ki doğal kaynaklara sahip olmak halkımızın zenginliği için kesinlikle yeterli değildir. Bizler ekonomik yapımızı çeşitlendirmeli ve geliştirmeliyiz" diyen Hisarcıklıoğlu, bunun için de girişimciliğin geliştirilmesinin şart olduğunu vurguladı.

Türk Ticaret ve Sanayi Odası İş Forumu'nda konuşan TOBB ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, "Türk Konseyi üye ve gözlemci devletleri olarak, 1,1 trilyon dolarlık ekonomik büyüklüğe, 560 milyar dolarlık dış ticaret hacmine ve 160 milyon nüfusa sahibiz. Sadece bu rakamlar bile, bir araya geldiğimizde, nasıl büyük bir küresel güce dönüşebileceğimizi göstermekte" dedi. Hisarcıklıoğlu bu gücü harekete geçirmek için, önce kendi aralarındaki iktisadi entegrasyonu artırmaları gerektiğini vurguladı.

Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgız Cumhuriyeti, Özbekistan ve Macaristan arasındaki karşılıklı ticaret ve yatırım ilişkilerinin gelişmesine destek olmak amacıyla kurulan, Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nın 3. Genel Kurulu kapsamında düzenlenen Türk Ticaret ve Sanayi Odası İş Forumu'na; TOBB ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev, Azerbaycan Sahipkarlar Konfederasyonu (ASK) Başkanı Mammad Musayev, Kazakistan Cumhuriyeti Ulusal Girişimciler Odası'ndan (ATAMEKEN) 1. Yardımcısı Nariman Abilshaikov, Özbekistan Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Dr Adham Ikramov ve Kırgız Cumhuriyeti Ticaret ve Sanayi Odası 1. Kıdemli Başkan Yardımcısı Roman Kasymov da yer aldı.

Türk Ticaret ve Sanayi Odası'nı, 2019 yılında Nur-Sultan'da imzaladıkları anlaşma ile kurduklarını ifade eden Hisarcıklıoğlu, kısa süre içinde, Oda'nın, Türk Keneşi ailesinin en etkin kurumsal yapılarından birisi haline geldiğini bildirdi.

Türk Ticaret ve Sanayi Oda'sının kurulmasına ilham kaynağı olan, Kazakistan kurucu Devlet Başkanı Nursultan Nazarbayev'in 17 Kasım 2006 tarihindeki konuşmasında, "Ülkelerimizin işadamları

arasındaki yakın işbirliğini sistemli bir hale getirmek görevimizdir. Bu çalışmayı, TOBB'un, Türk dili konuşan ülkelerin ticaret ve sanayi odalarıyla birlikte ele alması yararlı olacaktır" dediğini hatırlatan Hisarcıklıoğlu "Çok şükür, bu büyük projeyi gerçekleştirdik. Kuruluşundan kısa süre sonra, KOVİD-19 Salgınına rağmen, Taşkent, Bakü-Karabağ ve Budapeşte olmak üzere, 5 büyük iş forumu düzenledik. Karabağ savaşı sırasında, Türk Ticaret ve Sanayi Odası başkanlarımız Bakü'ye gidip, Azerbaycan halkına, bu haklı mücadelesinde destek olduk" diye konuştu.

Ticareti serbest hale getirelim

TOBB ve Türk TSO Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, tercihli ticaret anlaşmalarıyla, aralarındaki ticareti, daha serbest hale getirme çağrısında bulunurken, "Türkiye olarak, biz bunu Azerbaycan ile gerçekleştirdik. Tercihli Ticaret Anlaşması 1 Mart 2021'de yürürlüğe girdi. Karşılıklı yatırımlarımız 30 milyar doların üzerindedir. Ticaret hacmimiz de 15 milyar dolar hedefine doğru hızla ilerliyor. İkili ticaretimize hizmet ticaretini de ekleyebilmeliyiz. Hizmet sektöründe de ülkelerimiz arasında ciddi bir işbirliği fırsatı var. Hizmet ticaretini kolaylaştıracak bir anlaşmaya ihtiyacımız var" diye konuştu.

Yatırımcıları ülkeye çekmek için, uluslararası standartta bir "Tahkim" imkânına ihtiyaç olduğundan söz eden Hisarcıklıoğlu Türkiye tahkimi kabul etmeden önce, yılda ancak 1 milyar dolar olan doğrudan yabancı sermaye yatırımını tahkim ile 10 milyar doların üzerine çıkardığını anlattı.

Geçiş kotalarını kaldıralım

Hisarcıklıoğlu şöyle konuştu: "Bir diğer konu; gümrük süreçlerinin standart hale getirilmesi ve geçişlerin hızlandırılmasıdır. Gümrük işlemlerinde ortak standartlar belirlemeli, süreçleri basit ve hızlı hale getirmeliyiz.

E-Tır sistemine hep birlikte geçmeliyiz. Hazar Denizi gibi, çok önemli bir geçiş noktasını, daha aktif ve daha az maliyetli şekilde kullanmalıyız. Bunları yaparsak, Çin-Avrupa hattındaki taşımalarda "orta koridorun", yani bizim coğrafyanın öne çıkmasını da sağlarız. Yine bu kapsamda, birbirimize yönelik, geçiş kotalarını da kaldırmalıyız.

Daha fazla ticaret, daha fazla girişimciyle ve daha güçlü özel sektörle sağlanır. Ülkelerimizdeki girişimciliği ve özel sektörü geliştirmek için de, güçlü Oda sistemine ihtiyacımız var. Türkiye bu konuda önemli başarılara ve tecrübeye sahip. Bunları da sizlerle paylaşmaya hazırız.

Ayrıca yine bu kapsamda, kadınlar ve gençler arasında girişimciliği özendirmek ve yaygınlaştırmamız lazım

Biz TOBB olarak bu alanda 2007'den bu yana çok aktif çalışıyoruz. Kurmuş olduğumuz, kadın ve genç girişimci kurullarımız, alanlarından Avrupa'nın da en büyük örgütleri arasına girdiler. Yaptıkları projeler, eğitimler ve çalışmalarla, kadın ve genç girişimci sayımızı hızlar arttı. Bugünkü Genel Kurulumuzda da Kadın Girişimciler Kurulumuz ilk toplantısını gerçekleştirdi

Öte yandan, işbirliğimizi geliştirebileceğimiz bilişim ve yazılım alanında da yeni projelere ihtiyacımız var.

Bu konuda Kazakistan'ın Astana Finans Merkezi – Astana Hub 'ın çalışmalarını çok önemsiyorum. Ayrıca ülkemizde de son yıllarda kurulan birçok teknoparklar da, bu işbirliğimizi geliştirmeye yönelik hizmetler vermektedir. Bu konuda Özbekistan, Azerbaycan ve Kırgızistan da çalışmalar yapmaktadır. Gelecek yazılım ve bilişimde. Bu alanda da ciddi işbirliği imkânları vardır."

Öncelik iş ilişkilerini geliştirmek

Türk Konseyi Genel Sekreteri Baghdad Amreyev de konuşmasında önceliğin iş ilişkilerini geliştirmek olduğunu belirterek, "Bu oda daha yakın işbirlikleri sağlamak için kuruldu. Umuyorum ki daha fazlasını da sağlayabiliriz. Zaman zaman ekonomi ve ticaret Bakanları düzeyinde toplantılar gerçekleştiriyoruz. Her ülkede kurumların yarısı zaten ekonomi ile ilgili. Tek amacımız iş dünyasına yardımcı olabilmek" dedi.

Bir fon olarak, Türk Dünyası için bir yatırım bankası oluşturmak istediklerinden bahseden Akreyev, "Serbest ticaret rejimine ulaşabilmek için çalışıyoruz. Öncelikle ticarette tercihli anlaşmalar ile başladık ve bir yıl içinde tamamlayacağız. İkinci olarak da hizmetlerde ve yatırımlarda serbest ticaret anlaşması üzerine çalışacağız. Aynı zamanda Türk ticaret evleri oluşturulmasını istiyoruz" ifadesini kullandı. Toplantı sonrasında üye ülke iş insanları arasında ikili görüşmeler gerçekleştirildi.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 46

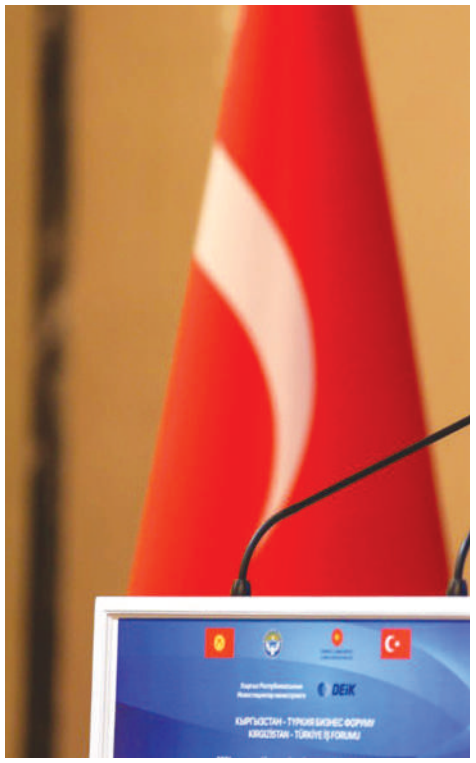

KIRGIZİSTAN İLE TİCARET HACMİ 509 MİLYON DOLARA ULAŞTI

Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay, Kırgızistan ile Türkiye'nin ticaret hacminin bu yılın 8 ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 78 artarak 508 milyon dolar seviyesine ulaştığını bildirdi.

DEİK tarafından düzenlenen, Türkiye-Kırgızistan İş Formu'na katılmak üzere Kırgızistan'a giden Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay ilk olarak, Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı ve KEK Eşbaşkanı Ulukbek Maripov ile görüştü. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay ve Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı Maripov daha sonra iki ülkenin kamu ve özel sektörleri arasında çok yönlü iş birliğini genişletme koordinasyon toplantısına katıldı. Türk iş insanlarının Kırgızistan'daki yatırımları, yarattıkları katma değer ve yeni iş fırsatlarının ele alındığı toplantıda, katılımcı şirketlerin bu ülkedeki iş süreçlerinin hızlandırılmasına ve iyileştirilmesine yönelik talepleri de değerlendirildi.

Toplantıda Çevre ve Şehircilik Bakan Yardımcısı Mehmet Emin Birpınar, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakan Yardımcısı Şeref Kalaycı, Sağlık Bakan Yardımcısı Tolga Tolunay, Ticaret Bakan Yardımcısı Sezai Uçarmak, Ulaştırma ve Altyapı Bakan Yardımcısı Selim Dursun, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Başkanı (DEİK) Nail Olpak ve Bişkek Büyükelçisi Ahmet Sadık Doğan ile Kırgızistanlı bakanlar da yer aldı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın Türkiye-Kırgızistan kardeşliğini güçlendirmeye her daim ayrı bir önem verdiğini hatırlatan Oktay, yapılan toplantılarda ikili ilişkilerin tüm detaylarını masaya yatırdıklarını dile getirdi.

"Karma Ekonomik Komisyon toplantılarımız ile özdeşleşen bu iş forumu vesilesiyle de siz kıymetli iş insanlarımız arasında yeni iş birliği imkânları ele alınacak ve yeni ortaklıklara kapı aralanacaktır. Bu iş forumun ana amacı budur." diyen Oktay, iş insanlarının karşılaştıkları sorunları çözmek, ticaretin işleyişini kolaylaştırmak ve iş insanlarının karşılıklı yatırım yapmasının önünü açmak için tüm temaslarda öncelikle ele alınan hususlar olduğunu aktardı. Fuat Oktay, şunları söyledi; "İki ülke arasındaki dostane ilişkilerin gerek sizler gibi iş insanlarımızın yatırımlarıyla gerek kurumlarımız arasındaki iş birlikleri ile her geçen gün daha da güçleneceğine ve üçüncü ülkeleri de kapsayacak şekilde bölgesel kazanımlara vesile olacağına yürekten inanıyorum. Türkiye, kardeş Kırgızistan'ın kendi ayakları üzerinde duran, bağımsız, istikrarlı ve müreffeh bir ülke olma çabalarını her zaman desteklemiştir, desteklemeye de devam etmektedir. Orta Asya ülkeleri arasında Dünya Ticaret Örgütü üyesi ilk devlet olan Kırgızistan, uygulamaya geçirdiği reformlar ile uluslararası ticarete entegrasyon vizyonunu güçlü şekilde ortaya koymaktadır. 11 Nisan'da gerçekleşen referandum ile Kırgızistan halkının büyük çoğunluğunun desteği ile parlamenter sistemden cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesi de istikrar yönünde önemli bir adım olmuştur. Kırgızistan'da yeni kurulan kabinede bir Yatırımlar Bakanlığı ihdas edilmesi ve yatırımcılarımızın korunacağı yönündeki irade, iş insanlarımızı cesaretlendirmektedir. İnanıyorum ki tüm reformlar ülkelerimiz arasındaki ekonomik ve ticari ilişkilere de yansıyacak, daha etkin iş birlikleri yapmamızı sağlayacaktır."

"Kırgızistan ile ticaret hacmimiz 509 milyon dolar olmuştur"

Türkiye'nin Kırgızistan'daki yatırımları üçüncü ülkeler üzerinden yapılanlar dahil edildiğinde 1 milyar doları aştığını ve Kırgızistan'da faaliyet gösteren Türk şirketi sayısının 300'ü aştığını vurgula-

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 47

yan Oktay, "Mevcut resme baktığımızda Kırgızistan ile ticaret hacmimiz 2020 yılında 509 milyon dolar olmuştur." dedi. Oktay, şöyle devam etti; "2021 yılının 8 ayında ise 2020 yılının aynı dönemine göre yüzde 78 oranında artarak 508 milyon dolar seviyesine ulaşmıştır. Kırgızistan'ın ülkemizdeki yatırımları ise 27 milyon dolar seviyesindedir ve 239 Kırgız sermayeli şirket Türkiye'de faaliyet göstermektedir. Bu rakamların bizim dostluğumuzu, soydaşlık bağlarımızı yansıttığını söylemek ve bu seviyeleri kabullenmek mümkün değil. İlk etapta belirlediğimiz 1 milyar dolarlık ticaret hacmi hedefi dahi aslında sahip olduğumuz potansiyelin çok çok altındadır. Ticari ilişkilerimiz tekstil, demir-çelik ürünleri, lojistik, makine ve tarım ürünleri gibi kalemlerin ötesine geçerek enerji, maden, savunma sanayi ve teknoloji ürünleri gibi alanlara yayılmaya müsaittir. İnşaat sektörü de değerlendirilebilecek büyük bir potansiyele sahiptir. Müteahhitlik firmalarımızın özellikle enerji hattı alanlarında uluslararası tecrübelerini alt ve üstyapı projeleri kapsamında Kırgızistan ile paylaşmasından memnuniyet duyuyoruz. Bundan sonra da Kırgızistan'da tarım, enerji, sanayi, ulaştırma, lojistik, akılı şehirler ve iletişim gibi kalkınma planı kapsamında desteklenen alanlarda siz kıymetli iş insanlarımızın Kırgızistan'ın kalkınmasına katkı sağlamaya devam edeceğinize inanıyorum. Özellikle hidroelektrik alanında, başta Suusamyr Kökömeren ve Ala Buka HES Zincir İnşaatları olmak üzere, yaklaşık 20 milyar dolar değerindeki HES projeleri, Kamu-Özel Ortaklığı veya Yap-İşlet-Devret Modeli ile Türk iş insanlarımız tarafından değerlendirilebilir."

"Türkiye- Kırgızistan ilişkilerini yükseltecek tüm iş insanlarının önünü açmaya devam edeceğiz"

Türk firmalarının pek çok alanda aktif rol almak üzere istekli olduğunu Kırgızistan Bakanlar Kurulu Başkanı Ulukbek Maripov ile yapılan baş başa görüşmede de dile getirdiğinin altını çizen Oktay, Kırgızistan ekonomisine ciddi katma değer sağlayacak tüm projelerin yakinen takipçisi olacağını aktardı. Cumhurbaşkanı Yardımcısı Oktay, konuşmasını şöyle sürdürdü; "Türk müteahhitlik firmalarınca bugüne kadar üstlenilen 902 milyon dolar değerinde 75 projenin artarak Kırgızistan'a katkı olarak dönmesini arzu ediyoruz. İş insanlarımızın maruz kaldığı izin süreçlerinin uzaması, gümrükte karşılaşılan sorunlar ve referans ürün fiyatlarının yüksekliği gibi pek çok sektörün yaşadığı ortak sorunların bilincindeyiz ve Kırgızistan Hükümetinin iş yapma kolaylığı sağlamak için elinden geleni yapacağına inancımız tamdır. Biz de yatırım teşvik sistemlerimizle, dijital işlem kolaylıklarıyla ve kazan-kazan yaklaşımımızla Türkiye- Kırgızistan ilişkilerini yükseltecek tüm iş insanlarının önünü açmaya devam edeceğiz. Günümüzde teknolojiye ve hayatı kolaylaştıran dijital fikirlere yapılan yatırımlar konvansiyonel iş modellerinden katbekat fazla getiri sağlamaktadır. Teknoloji odaklı iş birlikleri, siz kıymetli iş insanlarımıza yüksek potansiyelli fırsatlar sunmaktadır. Ben iki ülkenin iş insanlarını, sizleri, özellikle dijital platformlara yönelik yatırımlarda yeni ortaklıklar kurmaya ve geleceğin teknolojilerini birlikte üretmeye davet ediyorum.

Kırgızistan'daki kalkınma odaklı akıllı şehirler perspektifi ve dijital dönüşüm adımları, savunma sanayisinden sağlık teknolojilerine kadar Türk firmalarının sahip olduğu vizyon ve 'know how' ile desteklendiği takdirde Kırgızistan'da hızlı şekilde altyapı dönüşümü sağlanabilir. Teknoparklarımızla, organize sanayi bölgelerimizle ve sanayide dijital dönüşüm sürecine ilişkin desteklerle sahip olduğumuz tecrübeyi Kırgızistan'a aktarabilir; kardeşliğimizi ortak startuplar ile perçinleyebiliriz. Kırgız atasözümüzün ifade ettiği gibi 'Sözünle değil yaptığınla anılırsın.' Sizlerden Türkiye Kırgızistan ilişkilerinin ivme kazandığı bu dönemi en iyi şekilde değerlendirmenizi ve ticaret hacmimizi hedeflenen 1 milyar dolar seviyesinin üzerine taşımak için pek çok farklı alanda girişimde bulunmanızı bekliyoruz. Bilişimden hava teknolojilerine, otomotivden tarım teknolojilerine pek çok yeni alanda ilk işbirliklerine imza atmanızı, böyle tarihi işbirlikleri kurarken safları da sıkı tutmanızı arzu ediyoruz. İnsani, kültürel ve siyasi iş birlikleriyle desteklenmeyen ticari ilişkiler zamanla gücünü kaybeder. Biz de bu anlayışla sadece ticari olarak değil eğitimden kalkınmaya, kültürden turizme kadar her alanda iş birliğimizi derinleştirmeye devam edeceğiz."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:04 Page 48

“ÇOCUKLARIMIZIN GÖZLERİNDEKİ HEYECAN BİZİ 500 YIL ÖNCESİNE GÖTÜRÜYOR”

Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Mahmut Özer, Kosova Cumhuriyeti'ne gerçekleştirdiği resmî ziyarette, ülkenin tek Türk belediyesi olan ve “Balkanlar’daki Türklüğün kalesi” olarak tanımlanan Mamuşa'da öğrencilerle buluştu.

Millî Eğitim Bakanı Prof. Dr. Mahmut Özer, resmî temaslarına başlamadan önce beraberindeki heyetle başkent Priştine'deki Sultan I. Murad Hüdavendigar Türbesi'ni ziyaret etti. Burada dua eden Özer, türbedeki anı defterini de imzaladı.

Bakan Özer, daha sonra Kosova'daki tek Türk belediyesi olan Mamuşa'yı ziyaret etti. Özer, Mamuşa'daki Anadolu İlkokulunda davul zurna eşliğinde Türkiye ve Kosova bayraklarıyla karşılandı.

Törene, Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı ve KDTP Genel Başkanı Fikrim Damka, Türkiye'nin Priştine Büyükelçisi Çağrı Sakar, Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç, Türk kurum ve kuruluş temsilcileri ile öğretmenler ve öğrenciler katıldı. Bakan Özer, buradaki konuşmasında okulun Mamuşa'da Türk varlığının bir nişanesi olduğunu ve bundan mutluluk duyduğunu ifade etti.

Bakanlık olarak Mamuşa halkının yanında olmaya devam edeceklerini belirten Özer, "Türkiye Cumhuriyeti Devleti Millî Eğitim Bakanlığı olarak biz, Mamuşa'daki okullarımızın altyapısından buradaki öğretmenlerimizin eğitimine, ihtiyaç duyduğu malzemelere, eğitim materyallerine kadar her türlü desteği vermeye devam edeceğiz." diye konuştu.

Türk halkının buradaki varlığının iki ülke arasındaki dostluk ve dayanışma köprülerinin temelini oluşturduğunun altını çizen Özer, "Biz, bugün kendimizi yabancı topraklarda bir misafir olarak görmüyoruz. Biz, kendimizi kardeşlerimizi ziyaret gelmiş olarak görüyoruz. Çocuklarımızın gözlerindeki heyecan, bizi 500 yıl öncesine götürüyor. Onların bakışlarında ortak tarihimizi ve kültürümüzü görüyoruz." dedi.

Kosova Bölgesel Kalkınma Bakanı Fikrim Damka, "Anavatanımızın en fazla da eğitime 30 yıldır vermiş olduğu destek, bugün meyvelerini aldı. Almaya da devam ediyoruz. Çocuklara yapılan her tür destek bizim geleceğimizdir. Anavatanımız; geleceğimize katkı sunmaktan asla çekinmedi, vazgeçmedi, ısrarla da devam edeceğinden hiç şüphem yok." şeklinde konuştu.

Mamuşa Belediye Başkanı Abdülhadi Krasniç, Mamuşalıların kendilerini Tokat'tan gelme olarak gördüklerini belirterek Kosova Türk toplumunun yanında olduklarından dolayı Türkiye ve Türk kurumlarına teşekkür etti.

Okuldaki öğrencilerle sohbet eden Özer, onlara çanta hediye etti. Bakan Özer okul ziyaretinin ardından, Ma-

muşa Belediyesini ziyaret etti, belediye başkanı ve diğer temsilcilerle görüştü.

"Türkiye, eğitimden kültüre pek çok farklı alanda Kosova'yı desteklemek için çok önemli adımlar atıyor"

Millî Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in Kosova programında Prizren şehri de yer aldı. Kentteki "Çiriyaz Kardeşler" (Motrat Qiriazi) İlkokulunu ziyaret eden Özer, öğretmenler ile sohbet etti.

Kosova Millî Marşı ile İstiklal Marşı'nın okunduğu törende konuşma yapan Bakan Özer, okulun en güzel taraflarından birinin Türkçe, Arnavutça ve Boşnakça olmak üzere üç dilde eğitim vermesi olduğunu söyledi.

Türkiye ve Kosova arasındaki ilişkilerin her geçen gün güçlendiğinin altını çizen Özer, "Türkiye, eğitimden kültüre, turizmden farklı alanlara kadar Kosova ile iş birliği yapmak, Kosova'yı desteklemek için çok önemli adımlar atıyor." dedi. Özer, Bakanlık olarak daha önceden olduğu gibi bugün de Kosova genelinde eğitim kalitesinin artırılması, eğitim materyali ihtiyaçlarının giderilmesi, mesleki eğitimle ilgili önemli açılımlar yapılmasıyla ilgili her türlü desteği vereceklerini ifade etti.

Okulun ardından Kosova Demokratik Türk Partisi genel merkezini ziyaret eden Özer, sonrasında Prizren'deki Şadırvan Meydanı'nı ve tarihi Sinan Paşa Camisi'ni gezdi. Prizren'deki temasları kapsamında, Kosova Barış Gücü (KFOR) bünyesinde görev yapan Türk Temsil Heyet Başkanlığını da ziyaret eden Özer, burada Türk Temsil Heyeti Başkanı Albay Serkan Ceylan ile görüştü. Özer, Prizren'deki Kosova Türk Öğretmenler Derneğinde de öğretmenler ile bir araya geldi.

Milli Eğitim Bakanı Prof. Dr. Mahmut Özer, ziyaretin ikinci gününde, Kosova Başbakanı Albin Kurti ve Kosova Eğitim, Bilim, Teknoloji ve Yenilik Bakanı Arberie Nagavci ile ayrı ayrı bir araya geldi.

ÇELİĞİ EZİYOR
KALİTEYİ
ÜRETİYORUZ
Dünya standartlarındaki en modern teknolojilerle ürettiğimiz Çağ Çelik ürünleri **6 kıtada 120'den fazla ülkede.**
Fark yaratan kalite anlayışımız 40 yıllık deneyimin sağladığı gücümüzle sektörünün liderlerinden biri olmanın gururunu yaşıyoruz.
Çağ Çelik dijital dönüşüme ve gelecek yatırımlarına devam ediyor. **Yeni Sıcak haddeleme tesisimiz ile** gücümüze güç katıyoruz.
Üretilecek faklı kalite ve kesitteki vasıflı çeliklerle ihracatımızı arttırarak **Türk ekonomisi ve sanayisine katkı sunmaya devam edeceğiz...**
www.cagcelik.com.tr | +90 216 364 43 00
@cagcelikdemir

Sektöründe
en hızlı büyüyen
2. firma olmanın
gururunu ve onurunu
yaşıyoruz.
TÜRKİYE'NİN İLK 1000 İHRACATÇI FİRMASI
AMONG TOP 1000 EXPORTERS OF TURKEY
TİM 1000'de
151.'inci
TÜRKİYE'NİN
BÜYÜK SANAYİ KURULUŞU
İSO 500'de
332'nci
FORTUNE
500
FORTUNE 500'de
348'inci

ÇAĞ ÇELİK

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 52

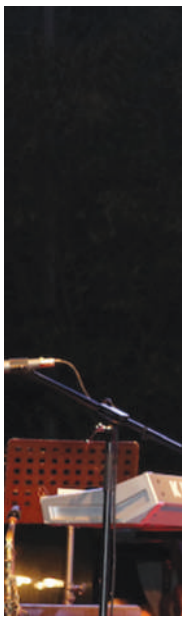

“LİDERİMİZİN YAKTIĞI MEŞALEYİ ASLA SÖNDÜRMEYECEĞİZ”

Batı Trakya Türklerinin efsane lideri Dr. Sadık Ahmet tarafından kurulan Dostluk Eşitlik ve Barış (DEB) Partisi, kuruluşunun 30’uncu yılını coşkuyla kutladı. Genel Başkan Çiğdem Asafoğlu, “Liderimiz Dr. Sadık Ahmet partimizi, Batı Trakya Türklerinin çiğnenen haklarını savunmak, yapılan haksızlıkları siyasi bir organ aracılığıyla dile getirebilmek için kurdu. Bizler onun yakmış olduğu hak arama meşalesini haklarımızı alıncaya kadar asla söndürmeyeceğiz” dedi.

Batı Trakya Dostluk Eşitlik ve Barış (DEB) Partisi, 20 Eylül 2021 tarihinde kuruluşunun 30’unu yılını Rodop ilinin Kozlukebir Belediyesi Sirkeli köyünde yaklaşık 4 bin kişinin katılımı ve Edip Akbayram konseriyle coşku içinde kutladı. Dostluk Eşitlik ve Barış (DEB) Partisi Genel Başkanı Çiğdem Asafoğlu konuşmasına, Batı Trakya Dostluk Eşitlik Barış Partisi (DEB) kurucu Genel Başkanı Dr. Sadık Ahmet ve beraberindeki mücadele eden kurucu üyelerini saygıyla anarak başladı.

“DEB Partisi, Batı Trakya Türklerinin çiğnenen haklarını savunmak için kuruldu”

DEB’in kurulduğu günden bu yana hedefinden, amacından, ilkelerinden asla taviz vermediğini belirten Asafoğlu, “Liderimiz Dr. Sadık Ahmet, DEB Partisini, Batı Trakya Türklerinin çiğnenen haklarını savunmak, yapılan haksızlıkları siyasi bir organ aracılığıyla dile getirebilmek için kurmuştur. Bizler, liderimizin bu kutlu mirasına, onun düşünce ve ilkelerine sadık kalarak sahip çıkıyoruz, çıkmaya da devam edeceğiz.” dedi.

Dostluk Eşitlik ve Barış Partisi’nin bir dava partisi olduğunu ifade eden Asafoğlu, şunları kaydetti; “DEB Partisi, Batı Trakya Türk Azınlığının sorunlarını korkmadan cesur bir şekilde tüm çıplaklığıyla dile getiren bir siyasi organdır. Tam da bu yüzden önüne engeller konulmaya çalışılmaktadır. Ancak bizler liderimizin yakmış olduğu hak arama meşalesini haklarımızı alıncaya dek asla söndürmeyeceğiz. Çıktığımız bu yolda yılmadan, yorulmadan yürümeye devam edeceğiz. Bizler bu ülkenin vatandaşlarıyız. Burada doğduk, burada büyüdük, Allah nasip ederse de burada öleceğiz. Türk doğduk, Türk öleceğiz. Tüm baskılara ve inkârlara karşı kimliğimizden, özümüzden asla taviz vermedik, vermeyeceğiz. Yapılan tüm baskılara ve önümüze konulan tüm engellere rağmen, tüm karalama politikalarına vereceğimiz tek bir cevabımız var: Buradayız, vazgeçmeyeceğiz!”

“Batı Trakya Türkleri buraya işçi olarak gelmedi”

DEB Partisinin kurucu lideri merhum Dr. Sadık Ahmet’in eşi ve partinin onursal başkanı Işık Sadık Ahmet ise kutlamalarda yaptığı konuşmada şunları dile getirdi; “Sadık Ahmet aramızdan ayrılalı 26 yıl oldu. Burası bizim canımız, ciğerimiz, köyümüz, her şeyimiz. Sadık Ahmet’in Batı Trakya Türklerini aynı çatı altında toplamak için büyük bir çabası vardı. Çok zor günler yaşadı. Keşke aramızda olsaydı, bu coşkuyu beraber yaşasaydık. Her zaman derdi ki; ‘Batı Trakya Türkleri buraya

işçi olarak gelmedi.' Biz burada doğduk, burada büyüdük, burada öleceğiz ve bizlerin burada ikinci sınıf vatandaş muamelesi görmememiz gerekiyor. Biz bu topraklarda doğduk, büyüdük ve Türk olarak doğduk Müslüman olarak doğduk ve de aynı şekilde yine Türk olarak öleceğiz."

"Rodop Dağları gibi dimdik duracağız"

Kutlamalara ev sahipliği yapan Kozlukebir Belediye Başkanı Rıdvan Ahmet yaptığı konuşmada, anlamlı bir etkinliğe belediye olarak ev sahipliği yapmanın mutluluğunu yaşadıklarını belirtti.

Rıdvan Ahmet konuşmasında şu görüşlere yer verdi; "Şunu çok açık yüreklilikle ifade etmek istiyorum. Kozlukebir Belediyesi bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da iktidarıyla, muhalefetiyle, bütün bölge halkıyla, şartlar her ne olursa olsun iyi günde de kötü günde de DEB partisinin yanında olacaktır. Zaman zaman bütün toplumların girdiği gibi maddi sıkıntılar içine girebiliriz, gençlerimiz işsizlik yüzünden yurt dışına göç edebilir. Ama herkes şunu çok iyi bilmelidir ki, Batı Trakya dilini, dinini, birliğini beraberliğini hiçbir zaman kaybetmeyecektir. Bunu bozmak isteyenlere asla müsaade etmeyecektir. İçinde bulunduğumuz durum yüzünden asla ümitsizliğe kapılmayacağız. Toplum olarak durumumuz ne olursa olsun asla başımızı öne eğmeyeceğiz. Bütün bu problemler karşısında pes etmeyecek ve Rodop dağları gibi dimdik duracağız. Başta bizler olmak üzere bütün bölge halkıyla yılmadan usanmadan hep beraber çalışacağız."

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 54

VARLIKLARINI TÜRK VARLIĞINA ARMAĞAN EDEN KAHRAMANLAR;

YÜCELCİLER

Kuzey Makedonya topraklarında yaşayan Müslüman Türk aydınları, 1937 yılında Şuayb Aziz Efendi önderliğinde, Komünist Yugoslav idaresi tarafından Türklere karşı yapılan haksızlıklara karşı millî ve dinî varlıklarını korumak ve yaşatmak için bir araya gelip toplumsal bir hareket başlattılar.

Bu kahramanlar, Türk toplumunu daha aydınlık bir geleceğe hazırlamak ve gelecek nesillere köprü olmak adına büyük cesaretle bir araya gelip merkezi Üsküp'te olan "Yücel" adlı bir teşkilat kurdular.

"Yücelciler Hareketi" Balkanlarda Türk milli kültürü, edebiyatı ve sanatının tohumlarını atan entelektüel bir hareketti. Bu hareketin, iki dünya savaşı sonrasında bitme noktasına gelmiş olan Balkan Türk edebiyatının canlanmasında, hemen hemen hepsi öğretmen olan Yücel mensuplarının yetiştirdikleri öğrencilerin çıkardıkları gazete ve dergiler etrafında milli bir edebiyatın şekillenmesinde büyük katkıları vardır.

Teşkilatın Başkanı Şuayb Aziz Efendi, 1930 yılında Üsküp Meddah Medresesi'ne, ardından Mısır El Ezher Üniversitesi'ne giderek fıkıh ve kelam konularında ders görmüştür. Teşkilatın diğer önemli ismi olan Nazmi Ömer ise Belgrad Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur.

Gizlilik ilkesine son derece riayet eden teşkilat üyeleri, 1944 yılında ilk Türk gazetesi olan Birlik Gazetesi'ni çıkarırlar. Ayrıca Üsküp radyosunda ilk Türkçe yayınını gerçekleştirirler, Türkçe dersleri vererek öğretmen yetiştirmeye başlarlar. Türklerin yaşadığı köylere giderek Türk alfabeli okuma kitapları dağıtıp, Türkçe eğitim vermek üzere ilk Türk okulu "Tefeyyüz"ün açılmasını sağlarlar. Sahnelenmek üzere tiyatro eserleri yazarak, insanların dinlerini unutmamaları için dini ulema yapılanması ve dini programlar oluşturarak Türk toplumunun manevi ve kültürel ihtiyaçlarını karşılarlar. Yücelciler, 1943 yılında Üsküp Türk Konsolosluğu ve 1945 yılında Belgrad Büyükelçisi Kemal Koperler tarafından desteklenirler.

Teşkilat gün geçtikçe genişleyerek bütün Makedonya'ya yayılır. Yücelcilerin son derece ihlaslı, gizli, samimi çalışmalarının genişlemesi, etkili ve söz sahibi olması komünistlerin dikkatini çeker. Bu teşkilatın devamlı büyümesi karşısında endişe duymaya başlarlar. Türklerin milli ve manevi dava prensiplerine bağlanarak birlik haline gelmesi iktidarı çok rahatsız etmektedir. Yugoslavya'nın Tito rejimi, bu sürece daha fazla dayanamayarak Yücelcileri tutuklamaya başlar.

Makedonya'da Müslüman Türk kardeşlerimize baskılar artınca bölge halkı Türkiye'den, dönemin cumhurbaşkanı İsmet Paşa'dan yardım ister. İsmet Paşa'nın bu yardım talebine cevabı, "Misak-ı Milli Hudutları dışında Türk ve Müslü- man unsuru diye bir şey kabul etmiyorum. Zaman çok vahimdir. Türkiye, dışarı ile uğraşmamalıdır. Türkiye'nin başını ağrıtmayın" uyarısı olur.

19 Eylül 1947 tarihinde çok sayıda önde gelen Yücelci aydın soruşturma, tutuklama ve infazlarla çok ağır işkencelere maruz kalır. 19 Ocak 1948'de yargılamaların başlamasıyla Makedonya Müslüman Türkleri psikolojik baskı altına alınır. 1947 yılında gerçekleşen ilk tutuklamalarda 4 kişi idam, 13 kişi ise toplamda 195 sene hapis cezası alır. 1948 yılındaki ikinci ve üçüncü tutuklamalarda, Yücel davasında toplam 63 kişi hüküm giyer. Göstermelik yargı neticesinde dört kişi (Şuayb Aziz İshak, Ali Abdurrahman Ali, Nazmi Ömer Yakup ve Ali Adem Ali) medeni ve siyasi haklarından mahrumiyete, mallarının müsadere edilmesine ve idama mahkum edilir.

İdam kararı 27 Şubat 1948'de kurşuna dizilerek gerçekleşir, diğerleri ise ağır hapis cezalarına çarptırılır. Bir hatırata göre idam cezasına çarptırılan Yücelciler, İdrizova Hapishanesi'nden bir kamyona bindirilerek Suşitsa Köyü'ne götürülmüş ve köyün girişinde bir kayanın önünde kurşuna dizilmişlerdir.

Çikolata kâğıdına yazılan mektup

Teşkilat Başkanı Şuayp Aziz'in mahkeme sonuçlanıp idam cezası aldıktan sonra son kez ailesiyle görüştürülür. Mektuplaşma yasak ve vasiyete izin yok.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 55

Aziz idamdan birkaç gün önce ailesiyle görüşüyor. Aile ziyarete bir kutu çikolata ile geliyor. Şuayp Aziz ailesi gittikten sonra çikolata kâğıdının küçük bir kısmına hüzünlü bir mektup yazıyor. Kâğıdı rulo haline getirip paltosunun astarının arasına koyuyor. Biliyor ki idamından sonra eşyaları ailesine verilecek ve mektup da onlara ulaşacak. Ağanoğlu, Osmanlı Türkçesiyle yazılmış mektupta şu ifadelerin yer veriyor:

"Hayat arkadaşım Nigar, evlatlarım Ülker, Turan, Ertan ve küçük yavrucuğum (Arslan) artık sizden ayrılıyorum. Size doyamadım. Kader böyle yazmış yazımı. Nigar, evlatlarıma güvensin. Bunları iki gözü gibi baksın. Beni de hatırından çıkarma. Hakkını helal et. Annen de hakkını helal etsin. Ağabeyin de hakkını helal etsin. Ellerinden öperim. Çocuklarımı her vakit benim için öpesin ve koklayasın. Onları okutmaya çalış. O evde yaşatma. Başka bir binada yaşatmaya çalış. Bugünden sonra o yavrularımın babaları yok. Yalnız bir anaları vardır. Hem kimsesiz bir anaları vardır. Ona güvensinler. Helal ediniz, helal ediniz. Milletimin kurbanıyım."

"Yaşasın Türkiye"

Belgrad Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olan ilk Türk'tür Nazmi Ömer. 9 aylık evliyken tutuklanır ve cezaevindeyken çocuğunun dünyaya gelir.

Eşi Hacer, annesi babası, 6 kardeşi ve 3 aylık kızıyla beraber hapishaneye gider ve son görüşmelerini şöyle anlatır; "O bir taraftaydı telle-

rin diğer tarafında duruyordu. İçeri alındıktan sonra sadece o an gördüm. Hepimiz ağlıyoruz. Kızımın yüzünü, gözünü göremiyordu. Elimde bir mendil vardı, onu verdim. 'Ağlamayın, ne ağlıyorsunuz öyle ben gidiyorum ama sizi arkamdaki (Türkiye'yi kastederek) milyonlarca kız kardeş ve kardeşe emanet ediyorum. Yaşasın Türkiye' dedi. Derken hemen kolundan tutup götürdüler. Bir daha da onu göremedim. Mezarını da göremedim' "

Hapishanelerde yatak olmadığı için herkesin yatağı ailesi tarafından getirilir ve idamdan sonra da Nazmi Ömer'in ailesine iade edilen yatağın arasından bir not çıkar. Anne-babası ve kardeşlerine hitaben yazılan notta; "Eşim Hacer ve kızım Ayla'ya iyi bakın" der. Hacer Yücel de 1957'den sonra yüz binlerce Türk gibi kızıyla birlikte Türkiye'ye göç eder ve bir daha evlenmeden vefat eder.

4 kahraman Yücelcinin mezarının nerede olduğu maalesef hâlâ bilin-

memektedir. Zamanın iktidarı, bu ayıbı ve haksızlığı örtbas etmek için tutuklamaları kamuoyundan 4 ay gizli tutar. Basında tutuklamalarla ilgili hiçbir habere yer verilmez.

Yüzyıllardır aileden gelen malmülkün sahibi insanlar, müsadere sonucu bir gecede dilenci haline getirilirler. Büyük sürgünlerin kapısı açılır. Tutuklamalardan birkaç yıl sonra ağır baskıya maruz kalan ve mallarına el konulan yüz binlerce insan, asırlarca yaşadıkları toprakları bir daha geri dönmemek şartıyla terk etmeye zorlanır.

Din ve vicdan hürriyetinin kısıtlanmasının yanı sıra, yüzlerce cami yıkılırken çok sayıda mezarlık, hamam, tekke, çeşme ve diğer tarihi eserler yerle bir edilir. İdamlar, yıldırma ve göçe zorlama politikaları neticesinde 1953 yılından Türkiye ile imzalanan "Serbest Göç Anlaşması"yla 1967 yılına kadar 200 bin Makedonya Türkü Anadolu topraklarına göç etmek zorunda kalır.

69 yıl önce milli, dini ve kültürel inançlarının mücadelesinde şehit olan Balkanlar'ın gizli kahramanlarını bugün hayır ve rahmetle anmanın ötesinde sorumluluklarımızı da unutmayalım.

Türkiye, Yücelcilere olan vefa borcunu ödeyerek elinden gelen gayreti göstermelidir. Unutulmuş milli tarihi, kültürel ve manevi değerlerimizi inşa ederek gün yüzüne çıkartmak siyaset hukuk ve sivil toplum kurumlarımızın başlıca görevleri arasında yer almalıdır. Bu coğrafyada geçmişte yaşanmış trajedilerden dersler çıkararak bugün, toplumsal barışa, dayanışmaya ve örneklik teşkil edecek somut üretkenliğe daha çok ihtiyacımız var.

Balkanlar'ın unutulan kahramanları Yücelciler, Komünist Yugoslavya döneminin en baskıcı zamanında hayatlarını ortaya koymuş fedakâr ve idealist insanlardır. Yücelcilerin bu destansı mücadelesini yeni jenerasyona yazılı ve görsel argümanlar ile aktarmamız gerekiyor.

Öte yandan, idam edilen 4 Yücelcinin mezar yerlerinin belirlenmesi için Sırbistan ve Kuzey Makedonya ile özel bir çalışma yapılması tarihi bir görev ve sorumluluktur. Böyle bir çalışma toplumsal dayanışma ve barışa büyük katkı sağlamış olacaktır.

Kaynak: Stratejik Düşünce Enstitüsü (Sde)
Osman ATALAY

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 56

77 YILDIR İYİLEŞMEYEN YARA AHISKA

Sovyetler Birliğinin lideri Stalin, 14 Kasım 1944'te, Gürcistan'ın Türkiye sınırına yakın bölgesi Ahıska'da yaşayan Türkleri birkaç saat içinde trenlere doldurarak sürgüne gönderdi.

86 bin Türk, Ahıska'dan Orta Asya'nın çeşitli bölgelerine sürüldü. Yaklaşık 17 bin Ahıska Türkü açlık, soğuk ve hastalık nedenleriyle hayatını kaybetti. Sovyet yönetimi, Ahıskalıları sürgün yerlerinde çalışma kamplarına aldı, kadın, yaşlı, çocuk ayrımı yapılmadan en ağır işlerde çalıştırdı. SSCB kayıtlarına göre, Kırım ve Ahıska Türklerinin sürgününün, Karadeniz çevresini Türklerden temizlemek amacıyla yapıldığı anlaşıldı

Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin (SSCB) lideri Josef Stalin tarafından 77 yıl önce ana vatanlarından koparılan Ahıska Türklerinin kalbinde sürgünün acısı ve vatan hasreti ilk günkü gibi tazeliğini koruyor.

Gürcistan'ın Türkiye sınırında yer alan Ahıska, 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından imzalanan antlaşmayla Rusya'ya bırakıldı. Bölge, Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Sovyetler Birliği sınırları içinde kalan Gürcistan'a bağlandı. Bu dönem, SSCB içindeki tüm Türk ve Müslüman topluluklar gibi Ahıska Türkleri için de acıların başlangıcı oldu.

Dönemin SSCB Lideri Stalin, İkinci Dünya Savaşı'nda Rus ordusunda savaşmalarına rağmen Ahıska Türkleri için sürgün kararını imzaladı. Stalin'in emriyle bir gece ansızın gelen haber üzerine doğup büyüdükleri vatanlarından zorla terk ettirilen Ahıska Türkleri, "ölüm katarı" olarak adlandırılan hayvan vagonlarına istiflenerek bilinmez bir yolculuğa çıktı.

Yine Sovyetlerin iç bölgelerine gönderilen 90 bin ile 117 bin civarında Ahıska Türkü'nün birçoğu yolda hastalıktan, açlıktan yaşamını yitirdi. Ayrı ayrı bölgelere dağıtılan Ahıska Türkleri yıllarca birbirinden haber alamadan yaşadı.

Ana vatanlarından koparılan ve gittikleri yerde hayatta kalan Ahıskalıların torunları bugün Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Azerbaycan, Rusya Federasyonu, Ukrayna, ABD ve Türkiye'de yaşamlarını sürdürüyor.

1944'te sürgün edilen Kafkas halklarından hiçbir şekilde yurtlarına dönüş yapamayanlar ise Ahıskalılar oldu. Gürcistan, Avrupa Konseyine kabul edilirken Ahıskalıların yeniden kendi vatanlarına yerleştirilmesi konusunda taahhüt altına girdi ancak bugüne kadar verilen sözleri muhalefetin tepkisi üzerine yerine getiremedi.

Stalin, Karadeniz çevresini Türklerden temizlemeyi amaçladı

Gürcistan'ın Türkiye sınırında yer alan Ahıska, 1828-1829 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından imzalanan 1829 tarihli Edirne Antlaşması'yla Rusya'ya bırakıldı.

Rus Çarlığının yıkılmasıyla 1917 yılında yeniden Osmanlı Devleti'ne katılan Ahıska, Osmanlı'nın 1. Dünya Savaşını yenilgiyle bitirmesinin ardından kısa bir bağımsızlık dönemi yaşadı. Ahıska, Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyetler Birliği arasında 1921'de imzalanan Moskova Antlaşması sonucu yeniden Rusya'ya bırakıldı. SSCB lideri Stalin, 2. Dünya Savaşı'nda Ahıskalıların Rus ordusunda savaşmalarına rağmen bu topluluk için sürgün kararı imzaladı. Stalin yönetimi, sürgünün gerekçesini "Tüm erkekleri Rus-larla cephede olan Ahıska Türklerinin, 2. Dünya Savaşı'nda Nazilerle iş birliği yapması" olarak gösterdi.

Ancak Sovyetlerin dağılmasıyla, bu iddianın doğru olmadığı ve gerçek amacın başka olduğu ortaya çıktı. SSCB kayıtlarına göre, Kırım ve Ahıska Türklerinin sürgünü, Karadeniz çevresini Türklerden temizlemek amacıyla yapıldığı anlaşıldı.

14 Kasım 1944'te yaşananlar

Ahıska Türkleri, İkinci Dünya Savaşı'nın (9 Mayıs 1945) sonuna 6 ay kala, Stalin'in emriyle Gürcistan'ın Ahıska Bölgesi'nden Orta Asya'ya sürgün etme aşamasına geçildi.Kasım başlarında Ahıska'daki 220 köyün yer aldığı Adıgön, Ahıska, Aspinza, Ahılkelek ve Bagdonovka ilçeleri askeri birlikler tarafından kuşatıldı. Dönemin Moskova yönetimi tarafından Sovyetler Birliği ile Türkiye Cumhuriyeti sınırındaki Ahıska bölge-

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 57

sindeki Müslümanları boşaltmak için 4 bin ila 6 bin asker görevlendirildi.

Bu arada, askere alınan Ahıskalılar İkinci Dünya Savaşı'nda cephede savaşırken geride kalan kadınlar ve yaşlılar Ahıska-Borjomi demir yolu hattının yapımında çalıştırıldı. Askerler, Ahıska bölgesinde yaşayan Türkler, Kürtler ve Hemşinlilerin yanı sıra Batum'da yaşayan Lazların evlerinin kapısını çaldı.Kamyonların eşliğindeki askerler, daha yatağında olan çoluk çocuk, sabah namazını kılan ihtiyarlara yolculuk için iki saat içinde toplanma emrini verdi.

Ahıska Türkleri, tren vagonlarının bekletildiği noktalara askeri kamyonlarla taşındı ve üç gün istasyonlarda bekletildikten sonra vagonlara bindirildi. İki saat içinde yük taşınan vagonlara bindirilen ailelerin, bir bohça eşya dışında yanına hiçbir şey almalarına izin verilmedi. Bazı aileler evlerine geri dönecek umuduyla yanına hiç eşya almazken, bazıları da un ve mısır aldı. Dedeler ve nineler, eşyaların arasında sakladıkları Kur'an-ı Kerim ve Osmanlıca kitaplarını yanında götürdü.

Vagonlara üst üste bindirilen Ahıskalıların zorunlu yolculuğu 30 gün sürdü. Böylece, Ahıska'da, sürgüne giden halkların evleri, kıymetli ve ziynet eşyaları, kış için hazırlanan yiyecekleri, küçük ve büyük baş hayvanları kaldı.

Derme çatma vagonlarda mevsimin en soğuk ve karlı döneminde yaşanan sürgünde yaklaşık 17 bin Ahıskalı, açlık, soğuk ve hastalık nedenleriyle hayatını kaybetti. Hayatta kalan Ahıskalılar, bugünkü Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan toprakları içinde bırakıldı.

Ahıska Türklerine sıkıyönetim uygulandı

Sürgünün, açlığın, zorluğun ve hasretin acısını çeken Ahıskalılara getirildikleri Orta Asya'da da zulüm sürdü. Başta Özbekistan, Kazakistan ve Kırgızistan'a getirilen Ahıska Türkleri, 1956 yılına kadar sıkıyönetim rejimi altında yaşadı. Bu süre zarfında devletin imkânlarından yararlanmalarına ve oturduğu köy evinden komşu köye gitmelerine izin verilmedi.

Sovyet yönetimi, oluşturduğu çalışma kamplarında kadın, yaşlı, çocuk ayrımı yapmadan Ahıskalıları en ağır işlerde çalıştırdı, eziyete maruz bıraktı. Ahıska Türklerinin şehirlere yerleşmelerine yasak getirildi. Bulundukları yerlerden

izin almadan ayrılmamaları için kural konuldu. Bu kuralı ihlal eden Ahıskalılar cezalandırıldı. Bazı bölgelere bırakılan aileler ise yerel halkların yardımlarıyla yaşama tutundu. Gürcü asıllı Stalin'in 5 Mart 1953'te ölümünden sonra Ahıskalıların sürgününü bizzat organize eden Stalin rejiminin en acımasız güvenlik görevlisi Sovyetler Birliği Mareşali Lavrentiy Beria yeni rejim tarafından 23 Aralık 1953'te idam edildi.

Ahıska Türklerinin çileli yaşamı

Ahıska Türkleri için sıkıyönetim uygulaması 1956'da kaldırıldı ve Gürcistan dışında Kafkaslara dönmelerine izin verildi.

Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan topraklarında yaşayan Ahıskalıların bir kısmı Ahıska'ya yakın olan Azerbaycan topraklarına göç etti, halkın büyük bölümü ise Orta Asya'da kalmayı tercih etti.

Özbekistan'ın Fergana vadisinde yaşayan yaklaşık 20 bin Ahıska Türkü ise 5-10 Haziran 1989'da yaşanan trajik olayların ardından Rusya'nın Krasnodar bölgesine Sovyet ordusu tarafından götürüldü. Türklerin bir bölümü de Ukrayna'nın doğusuna göç etti. Rusya'nın Krasnodar bölgesine yerleştirilen Ahıskalılara tüm vaatlere rağmen ikamet ve oturma izni verilmedi, eğitim ve sağlık hizmetlerden yararlanmaları sağlanmadı.

Durumun giderek ağırlaşması sonucu Ahıskalılar çeşitli yollara başvurarak çareler aramaya başladı. Birleşmiş Milletler (BM) Uluslararası Göç Örgütünün yardımı ile 13 bin Ahıskalı, 2004 ve 2005 yılları içerisinde kısmen ve gönüllü olmak üzere ABD'nin çeşitli eyaletlerinde götürülerek yerleştirildi.

Ukrayna'nın doğusunda 2014'te kitlesel gösterilerin sıcak çatışmaya dönüşmesinin ardından ise Donbas bölgesinde yaşayan Ahıskalılar ateş altında kaldı.

Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın talimatı ve dönemin Başbakanı Binali Yıldırım'ın koordinasyonu doğrultusunda Türkiye'de iskan ettirilmek üzere Ahıska Türkleri, Erzincan'ın Üzümlü ilçesine ve Bitlis'in Ahlat ilçesine getirildi.

Ahıskalılar, 162 yıl sonra Anadolu'ya ayak bastı

Sovyetler Birliği'nin yıkılmasının ardından 1991 yılında bağımsızlıklarını ilan eden Orta Asya'daki cumhuriyetleri ilk tanıyan Türkiye Cumhuriyeti devleti oldu. Orta Asya'da yaşayan Ahıskalılar da ülkelerinin bağımsızlıkları sayesinde 162 yıl sonra ana vatan olarak bildiği Anadolu topraklarını ziyaret etmeye başladı.

Dönemin Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın Ahıska Türkleriyle yakından ilgilenmesi sonucu Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından çıkarılan Ahıska Türklerinin Kabul ve İskânına Dair Kanun gereğince bir grup Ahıska Türkü 1991'de Türkiye'nin Iğdır şehrine yerleştirildi.

Bu ilk yerleştirilenler dışında Türkiye'ye kendi imkanlarıyla gitmeyi sürdüren Ahıskalılar, İstanbul, Bursa, Ankara, İzmir, Denizli, Kocaeli, Eskişehir ve Antalya gibi şehirleri tercih etti. Ahıskalılara desteğini esirgemeyen Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurumlarından Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı (YTB), Ahıskalıların sürgün anılarını canlı tutmak ve gelecek nesillere aktarmak amacıyla birçok projeye imza attı.

YTB ve merkezi İstanbul'da olan Dünya Ahıska Türkleri Birliğinin (DATÜB) Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla Cumhurbaşkanlığı Külliyesi Kongre ve Kültür Merkezi'nde 2019'da düzenlediği "Ahıska Sürgününün 75. Yıl Anma Programı" ile bir ilke imza atıldı. Ahıska Türkleri, son 8 yılda birçok kez Türkiye Dışişleri Bakanlığı ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) desteğiyle Gürcistan'ın Ahıska bölgesini ziyaret etti.

14 Kasım'ı dualarla anıyorlar

Dünyanın 9 ülkesinde yaşayan Ahıskalıların sürgün acısı hiç dinmedi. Ahıskalılar, her yıl 14 Kasım sürgün günü dolayısıyla sürgün sırasında ve sonrasında yaşamını yitirenlerin ruhları için Kur'an-ı Kerim okuyor ve dua ediyor.

Ahıskalı sivil toplum örgütleri de bu tarihte anma programları düzenleyerek, 1944 ve 1945 ile daha sonraki yıllarda, Ahıskalılara evlerini açan ve ekmeğini paylaşan Kırgız, Kazak, Özbek ve Azerbaycan Türklerine teşekkür ediyor.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 58

TÜRKİYE BİZLER İÇİN NEFES GİBİ

Vasili Kelioglo (Keloğlu). Ukrayna Gagauzlar Birliği ve Ukrayna Türk Milletleri Kongresi Başkanı.1974 yılında Ukrayna'nın Balboka köyünde doğan Kelioglo, İnşaat Mühendisliği, Hukuk ve Türkoloji fakültelerinden mezun olmuş. Son derece başarılı bir iş insanı olan Kelioglo'nun Türkiye ile de ticari ilişkileri var.

Büyük bir Türk Milliyetçisi ve iyi bir Türkiye dostu olan Vasili Kelioglo; Türkiye Cumhuriyeti yöneticilerinin Kiev'e yaptıkları ziyaretlerde, yapılan görüşmelere davet edilir ve fikirleri alınır.

Evli ve iki kız çocuğu babası olan Vasili Kelioglo'nun büyük kızı, Türkiye Cumhuriyeti burslusu olarak ODTÜ'de okumakta. Başta Ukrayna'da yaşayan Gagauzlar olmak üzere, dünya üzerindeki soydaşlarının birliğini ve beraberliğini koruması ve özellikle de ana dillerini yaşatmaları konusundaki çalışmalarda her zaman en ön saflarda yer alan Kelioglo ile Ukrayna'daki Gagauz toplumunu, sorunlarını ve Türk dünyasından beklentilerini konuştuk.

Gagauzlar Ukrayna'ya ne zaman yerleşmişler?

Asında Gagauzlar Ukrayna'da bin yıldan fazladır yaşıyorlar. Çoğunluğu, Osmanlı ile Rusya arasında imzalanan Yaş anlaşmasının ardından, 1812 yılından sonra Balkanlardan Ukrayna topraklarına yerleşmişler. O zamanlar Ukrayna diye bir ülke yoktu ve o topraklar Rusya sınırların içerisindeydi. Tuna ve Dnestra arasındaki bölgenin adı Bucak'tı (Bessarabiya). Sovyet zamanında, Stalin döneminde ise Gagauzları birleşmemeleri için, Moldova ve Ukrayna arasında paylaştırdılar.

Günümüzde Gagauzlar Ukrayna'da hangi şehirlerde ve köylerde yaşıyor, kaç Gagauz köyü var?

Günümüzde Gagauzlar Ukrayna'nın her bir bölgesinde yaşıyorlar. Mesela bizim "Ukrayna Gagauzlar Birliğinin ülkenin 14 bölgesinde temsilcisi var. 20 Gagauz köyümüz var ve onlarda Odessa ve Zaporojye bölgelerinde.

Ukrayna'da ne kadar Gagauz yaşıyor?

Nüfus olarak Ukrayna'da, 2001 resmi istatistiklerine göre 32 bin Gagauz yaşıyor. Ama bizim bilgilerimize göre yaklaşık 50 bin Gagauz var. Çünkü bazıları Moldova'dan Ukrayna'nın Kiev ve Odessa gibi büyük şehirlerine taşındılar. Bunların dışında bazı Gagauz aileler, Türkçe konuşmalarına rağmen, soyadları bile Türk olmasına rağmen kendilerini ve

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 59

çocuklarını 'Bulgar' olarak yazdırdılar, Çünkü Sovyet zamanında baskı vardı, kendilerinin ve çocuklarının Gagauz olarak gelecekte iyi bir hayat yaşamaları için hiçbir şansları yoktu. Gagauzlar Ukrayna siyasetinde yeterince temsil ediliyor mu, Gagauz kökenli milletvekili, belediye başkanı ya da belediye meclis üyeleri var mı?

Maalesef Ukrayna Parlamentosu'nda hiçbir zaman bir temsilcimiz olmadı. Gagauzlar içerisinden ilk kez ben 21012 yılında aday oldum, bunu bir başkası şuana kadar deneyemedi. Ama kazanamadım. Çünkü sadece kendi gücümü kullandım. Doğru ve dürüst bir propaganda yaptım, hiçbir insanı satın almadım. Ama Odessa bölgesinin meclisine uzun süredir Gagauz vekiller seçiliyor. Bazen Bolgrad ve Reni ilçelerinin belediye başkanları Gagauz oluyor. Köylerimizde ise genellikle 100% Gagauz olduğu için, papazlar, belediye başkanları (muhtarlar) hep Gagauzlar oluyor. Şuan Odessa Vali Yardımcısı bizim Gagauzlardan Yuriy Dimçoğlu...

Ukraynalı Gagauzların en büyük problemleri nelerdir?

Ukrayna'da Gagauzların en büyük problemleri; köylerimizde işsizlik ve ana dilimizin kayıp olma tehlikesi. Bundan dışında Ukrayna'da Gagauzca olarak şu an sadece Odessa bölgenin devlet televizyonunda "Ana tarafim" adıyla bir televizyon programı var ve o da haftada yalnızca 30 dakika. "Gagauz dalgası" radyo programını kapattılar. Bizim derneğin yayın organı olan "Haberci" gazetemizi mali problemlerinden dolayı artık çıkartmıyoruz. Aynı durum bizim internet sitesi için de geçerli.

Gagauz ruhunu yaşatmak adına ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz, nasıl programlar düzenliyorsunuz?

Gagauz ruhunu yaşatmak için festivaller, konferanslar, yuvarlak masa toplantıları ve Gagauz kültür günleri organize ediyoruz. Bunlara zaman zaman Yunus Emre Enstitüsü'de destek oluyor. Bunlardan hariç kitap basıyoruz.

Son 7 sene içerisinde 19 kitap yayınladık. Bunlardan bazıları TİKA'nın yardımıyla hazırlandı. 2016 senesinde Kiev Milli Şevçenko Üniversitesi'nde Türkoloji bölümünde "Gagauz Dili ve Edebiyatı " zanaatını açmaya yardımcı olduk. Odessa'da, bizim becerikli çocuklarımıza, sporcularımıza Gagauz hafta sonu okulunu açtık. Güreşçilerimiz Ukrayna ve Dünya şampiyonu oldu. Onlardan birisi Semen Radulov. Genç şarkıcılarımıza, mesela Türkvizyon'a ilk kez katılan Natalya Papazoğlu yardımcı oluyoruz. Odessa bölgesinde kültür merkezini açtık, TİKA bir kültür merkezin komple tadilatını yaptı. Gagauz köylerin müzelerine yardımcı oluyoruz. 2008 de Ukrayna Gagauzlarının latin alfabesine geçişi için bir çaba harcadık ve en sonunda hükümetin kararıyla geçtik. Bizim Gagauz köylerinin, Gagauz Dili hocalarına kurs yapıyoruz. Bu gün 6 Gagauz köyünde anadillerini okullarda öğreniyorlar. Ana Dil Olimpiyatlarını yaptık v.s.

Peki, dünya üzerinde yaşayan tüm Gagauzların durumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz. Gagauzlar başta Türk Dünyası olmak üzere dünyada yeterince tanınıyor mu?

Dünya'da Gagauzlar bence Türk milleti olarak pek tanınmıyorlar. Bunun dışında Gagauzlar hızlı bir şekilde asimile oluyorlar. Meselâ Bulgaristan'da ve Yunanistan'daki Gagauzlar aşırı bir şekilde yok oldu. Meselâ Bulgaristan'da Varna'ya yakın General Kantarjiyevo (eski adı Çavuş köyü) köyünün muhtarı, 20'inci yüzyılın başında ülkede 67 Gagauz köyünün var olduğunu belirti ve belgeleri gösterdi. Bu gün ise resmi olarak tüm Bulgaristan'da 3500 Gagauz gözüküyor. Yunanistan'da ise Orestiada dolayında yaklaşık 30 bin Gagauz yaşıyor.Yalnız baskıdan dolayı ihtiyarlardan hariç hiç kimse Gagauz dilinde(Türkçe) konuşmuyor.

Geçtiğimiz günlerde, Türkiye Gagauzlar Derneği Başkanı Dr. İrina Yüsembeli ile birlikte, TİKA ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığını ziyaret ettiniz, Türkiye'den beklentileriniz neler ve yeterli desteği alabiliyor musunuz?

Ukrayna savaştan ve parasal problemlerinden dolayı maalesef azınlıklarına fazla yardımcı olmuyor. Türkiye bizler için sanki bir yeni nefes gibi.2008 yılında ilk defa TİKA Ukrayna koordinatörü ile

tanışmıştım. Hem ona, hem TİKA'ya, hem de Gagauzlara yeni bir yol açtım. Sonra o Gagauz köylerini ziyaret etti ve oradaki köylerdeki tüm insanların Türkçe konuşmalarından, adetlerinden ve yemeklerden çok etkilendi. Bizim yaşlı Gagauzlar hâlâ kendi aralarında ana dilimize Gagauzca değil, Türkçe derler. Ondan sonra TİKA bizlere pek çok yardım etti. Çocuklarımız için bilgisayarlar, interaktif tahtalar ve kitaplar hediye etti. Köylerimize su kaynakları açtı, damızlık hayvan dağıtımı yaptı. Pandemi döneminde fakir ailelere ailelere yardımlarda bulundu. Bizim gençler YTB aracılığıyla Türkiye Bursları ile Türkiye'nin en iyi üniversitelerinde okuyorlar ve bizlere kitap basılmasında yardımcı oluyorlar. Gerçi Gagauz Dili ÜNİCEF araştırmalarına göre kaybolma tehlikesi yaşayan diller arasında yer alıyor.

Bunların dışında hedefimiz; TÜRKSOY ve Türk Devletleri Teşkilatı başta olmak üzere, Türk dünyasına yönelik çalışmalar yapan diğer önemli kuruluşlarla daha sıkı ilişkiler kurmak. Ben aynı zamanda Ukrayna Türk Milletleri Kongresi'nin başkanıyım. Ukrayna'da değişik boylardan yaklaşık 1 milyon 500 bin Türk yaşıyor. Türkiye'deki iş adamlarını bizim tarafımıza çekmek istiyoruz.

Siz aynı zamanda başarılı bir iş insanısınız. Ukrayna'da birçok Türk iş insanı var, bu ülkeye yatırım yapmak isteyen Türk işadamlarına ne gibi tavsiyelerde bulunursunuz, nasıl bir yol izlemeleri gerekir, hangi sektörlerde yatırım daha avantajlı? İş adamı olarak Türkiye'deki iş adamlarına tavsiyem; Ukrayna'da birçok sektörde boşluklar var. Türk insanları kolaylıkla başarılı olabilir. Yalnız öncelikle buranın kanunlarını bilmeniz gerekiyor ve doğru insanlarla iş yapmaları lâzım. Bizde Gagauzlar olarak, buranın mantalitesini bilen kardeşleriniz olarak sizlere her zaman yardımcı olmaya hazırız. Tarım alanında yatırımlar çok cazip. Onun haricinde turizm, işletme, inşaat, gıda malzemeleri üretimi, ekoloji ve enerji tasarrufu teknolojileri alanlarında yatırımlar yapılabilir.

Çevreyi ve ekolojik dengeleri koruyarak üretim yapıyoruz

İleri ve modern bir teknolojiyle kurulan MARZINC dünya üzerindeki benzerlerine göre çok daha çevreci ve verimli bir şekilde üretim yapıyor. İyi kalitede ürünlerinin tamamını yurtdışı pazarlarına ihraç eden tesis, Ocak 2013'ten bu yana geri dönüşüme ve Türkiye ekonomisine katkı sağlıyor.

www.marzinc.com.tr

MARZINC

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 62

BALKANLAR'DAKİ SON KALENİN DÖRT ASIRLIK CAMİSİ RESTORE EDİLİYOR

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Osmanlının en son terk ettiği Balkan topraklarından biri olan Arnavutluk'un İşkodra şehrindeki Osmanlı mirası Kurşunlu Camii'ni restore ediyor.

Genel Müdür Burhan Ersoy: "Çok eski ve nadide bir eserimiz. Restorasyon çalışmasına 15 Eylül itibarıyla başladık. 1980'li yıllardan günümüze ibadete kapalı olan caminin çalışmalarını 2023'te bitirmeyi planlıyoruz" dedi.

Vakıflar Genel Müdürlüğü, Arnavutluk'taki Osmanlı mirası tarihi Kurşunlu Camisi'nin restorasyonuna 15 Eylül'de başladı. Vakıflar Genel Müdürlüğünden yapılan açıklamaya göre, restorasyon çalışması kardeş coğrafyalarda ata yadigarı tarihi yapıların yenilenmesi faaliyetleri çerçevesinde yapılacak.

Yapının onarılması ve yeniden ibadete açılmasına yönelik çalışmalar, iki ülke arasında bu yıl ocak ayında imzalanan "Kurşunlu Camisi'nin Restorasyonu ve Taşkın Koruma Sistemi Projesi" protokolü kapsamında Vakıflar Genel Müdürlüğünce yürütülecek. 18. yüzyılda dönemin Osmanlı paşalarından Buşatlı Mehmet Paşa tarafından yaptırılan ve bugüne kadar mimari bütünlüğünü korumayı başaran cami, son yıllarda meydana gelen su taşkınları nedeniyle kullanılamaz duruma gelmişti.

"Başarılı bir çalışmaya imza atacağız"

Vakıflar Genel Müdürü Burhan Ersoy, yaptığı açıklamada, kurum olarak diğer Osmanlı coğrafyasında olduğu gibi Arnavutluk'ta da restorasyon çalışmaları yaptıklarını belirterek, şunları kaydetti; "Osmanlı dönemine ait eski bir eser olan Kurşunlu Camisi çok eski ve nadide bir eserimiz. Başarılı bir çalışmaya imza atacağız. Restorasyon çalışmasına 15 Eylül itibarıyla başlıyoruz. 1948 yılında Kültür Varlığı olarak tescil edilen ve halen Arnavutluk'un en büyük camisi olma özelliğini sürdüren ancak 80'li yıllardan günümüze ibadete kapalı olan Kurşunlu Camisi'nin çalışmalarını 2023 yılında bitirmeyi planlıyoruz."

Balkan ülkeleri ve KKTC'deki çalışmalar

Vakıflar Genel Müdürlüğü, son yıllarda başta Balkan ülkeleri ve Kıbrıs olmak üzere ecdat mirası eserlerin yenilenmesinde önemli roller üstlendi. Çalışmalar kapsamında son olarak Bosna-Hersek'in başkenti Saraybosna'da tarihi Başçarşı Meydanı'nda bulunan beş asırlık Başçarşı Camisi restore edildi ve 27 Ağustos'ta Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın da katıldığı törenle yeniden ibadete açıldı.

Kıbrıs'ta ise tarihi yapıların ihyasına yönelik olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Vakıflar İdaresi ile ortaklaşa yapılan çalışmalar arasında ülkede inanç turizminde önemli bir yeri olan Selimiye Camisi'nin restorasyonu ile 1962'de bakımsızlıktan yıkılan Dükkânlar Önü Camisi'nin onarımı ve inşası yer alıyor.

KURŞUNLU CAMİİ

Cami, İşkodra kentinde Osmanlı'dan kalan tek camiidir. Şehirdeki diğer 34 cami Enver Hoca'nın komünist ve ateist rejimi tarafından yıkılmıştır. İşkodra Kurşunlu Camii, 1773 yılında Buşatlı ailesinden gelen Buşatlı Mehmed Paşa tarafından inşa edilmiştir. 1967 yılında minaresi komünist eylemciler tarafından yıkılmıştır. Kurşunlu Camii'ni 2013 yılında sel basmıştır. Minaresi bugüne kadar hâlâ eksik.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 63

BAKÜ FATİHİ NURİ PAŞA

Azerbaycan'ın başkenti Bakü'nün, Nuri Paşa komutanlığındaki Kafkas İslam Ordusu tarafından Ermeni ve Bolşevik çetelerinden kurtuluşunun üzerinden 103 yıl geçti.

Azerbaycanlılar, 103 yıl önce Anadolu'dan kardeşlerinin yardımına koşan Mehmetçikler ile komutanları Nuri Paşa'yı bugün de saygı ve minnetle hatırlıyor.

28 Mayıs 1918'de bağımsızlığını ilan eden Azerbaycan, ilk anlaşmasını Osmanlı Devleti ile imzaladı. Gürcistan'ın başkenti Batum'da, 4 Haziran 1918'de imzalanan anlaşma, Azerbaycan ile Osmanlı arasında siyasi, hukuki, ticari ve askeri alanlarda dostane ilişkiler kurulmasını öngörüyordu.

Azerbaycan, bu anlaşmanın 4. maddesi uyarınca, İngiliz güçleri ile Ermeni ve Bolşevik çetelerin işgaline karşı Osmanlı hükümetinden yardım istedi. Bu talep Osmanlı hükümetince olumlu bulundu ve Harbiye Nazırı Enver Paşa, kardeşi Nuri Paşa'yı bir ordu kurarak Azerbaycan'ın yardımına gitmesi için görevlendirdi. Nuri Paşa, Filistin Cephesi'nden getirilen 106. ve 107. Piyade ile 56. Topçu Alaylarının da katılımıyla Kafkas İslam Ordusu ismi verilen orduyu kurarak Azerbaycan'a hareket etti.

Bakü'nün başkent olmasında büyük rol oynadı

Kafkas İslam Ordusundaki asker sayısı, Azerbaycan kolordusundan yapılan 1000 kişilik takviyeyle 12 bine ulaştı. Kafkas İslam Ordusu, önce güzergâhındaki Göyçay, Salyan, Ağsu ve Kürdemir'i düşman güçlerinden temizledi, 15 Eylül 1918'de 30 saat süren şiddetli çatışmalardan sonra Bakü'yü kurtardı.

Osmanlı askerleri Bakülüler tarafından coşkuyla karşılandı, kentte geçit töreni düzenledi.Fakat Osmanlı ordusunun Bakü'deki kalış süresi uzun sürmedi. Osmanlı Devleti Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik ayrılınca 30 Ekim 2018'de imzalanan Mondros Mütarekesi gereği savaştan önceki sınırlarına çekilmek zorunda kaldı. Dolayısıyla Kafkas İslam Ordusu 16 Kasım'da Bakü'yü terk etti. Kafkas İslam Ordusu, Azerbaycan'da sadece 2 ay kaldı fakat ülkenin toprak bütünlüğünün sağlanması ve Bakü'nün başkent olmasında önemli rol oynadı.

Bakü'nün Fatih'i: Nuri Killigil

Kafkas İslam Ordusu Komutanlığında Azerbaycan Türkleriyle omuz omuza da savaşan Killigil'i yakından tanıyalım... 1890 yılında Manastır'da dünyaya gelen Nuri Paşa, ağabeyi Enver Paşa gibi asker olmayı seçti. 1903'te Manastır Askeri Rüştiyesi'ni bitirdi. Uzun yıllar Osmanlı ordusunda subay olarak görev yaptı, general rütbesiyle İstiklal Mücadelesi'nde yerini aldı.

Trablusgarp Cephesi'ndeki üstün başarısından dolayı yarbaylığa terfi eden Nuri Paşa, Kafkas İslam Ordusu komutanlığına atanarak, Azerbaycan Türkleriyle omuz omuza Rus ve Ermeni çetelerine karşı savaştı. 15 Eylül 1918'de Bakü'yü düşman işgalinden kurtardı. Onun adı, bu başarıdan dolayı Azerbaycan'da Bakü'nün Fatihi olarak anılacaktı.

Türk savunma sanayiinin temellerini attı

Ülkesi için uzun yıllar cephelerde savaşan Killigil, askerlik tecrübelerini ve mekanik alanındaki bilgilerini Türkiye'nin güçlü bir savunma tekbolojisine sahip olması için kullandı.

Batı dünyasının tepki ve dikkatini çekeceği ilk adımı, 1933 yılında İstanbul Zeytinburnu'nda kurduğu fabrikayla attı. Bu adım, Türk savunma sanayiinin temelleri için çok önemli bir girişimdi.

Fabrikada tabanca, tüfek, el bombası, uçak bombası, mermi ve top mühimmatı üreten Nuri Killigil, üretimi artırmak için Sütlüce'ye fabrika açtı. Burada Filistin, Mısır, Suriye ve Pakistan'a silah ihracatı yapıldı.

Dünya silah lobisinin hamleleriyle Killigil'in silah üretimi engellenmek istendi. Hatta bu çabalar, fabrikanın kapanma aşamasına gelmesine neden oldu. İsrail'in kuruluşu ve sonrasında, Filistin ve bölgedeki diğer Arap ülkelerine silah satması, Nuri Paşa'nın üzerindeki baskıların ve engellerin artmasına yol açtı.

67 yıl sonra cenaze namazı kılındı

2 Mart 1949'da İstanbul'un birçok yerinde hissedilen bir patlama yaşandı. Patlama, Nuri Killigil'in Sütlüce'deki fabrikasındaydı. Nuri Paşa, sahibi olduğu fabrikadaki faciada 28 çalışanı ile birlikte hayatını kaybetti. Yapılan tüm aramalara rağmen Nuri Paşa'nın naaşı bulunamadı. Killigil'in cenaze namazı, Edirnekapı Şehitliği'nde bulunan mezarında ölümünden tam 67 yıl sonra kılındı. Müttefik ülkelere silah ihracatı yapan Killigil'in dış güçler tarafından sabotaja uğrayıp uğramadığıysa hala konuşuluyor.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 64

OSMANLI'NIN İLK BAŞKENTİ TÜRK DÜNYASININ KÜLTÜR BAŞKENTİ OLDU

TÜRKSOY Üyesi Ülkeler Kültür Bakanları Daimi Konseyi 38. Dönem Toplantısı 16 Eylül 2021 tarihinde, 2020 Türk Dünyası Kültür Başkenti Hive'de düzenlendi. Dönem başkanlığını Türkiye'nin devraldığı toplantıda Osmanlı'nın ilk başkenti olan Bursa'da 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti seçildi.

Orta Asya'nın kadim şehirlerinden Özbekistan'ın incisi Hive'de Özbekistan Kültür Bakanı ve TÜRKSOY Dönem Koordinatörü Ozodbek Nazarbekov'un ev sahipliğinde gerçekleştirilen toplantıya Özbekistan Başbakan Yardımcısı ve Turizm Bakanı Aziz Abduhakimov, Azerbaycan Kültür Bakanı Anar Kerimov, Kırgızistan Kültür, Bilgi, Spor ve Gençlik Bakanı Kairat İmanaliyev, Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Kazakistan Kültür ve Spor Bakanı Yardımcısı Nurkıssa Dauyeshov, Türk Konseyi Genel Sekreteri Bağdat Amreyev, TÜRK-PA Genel Sekreteri Altınbek Mamayusupov ve çevrim içi olarak TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Türkmenistan Kültür Bakanı Yardımcısı Nursahet Shirimov, Gagavuz Yeri (Moldova) Kültür ve Turizm Baş İdaresi Başkanı Marina Semionova, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Milli Eğitim ve Kültür Bakanı Olgun Amcaoğlu katıldı. Toplantıda onur konuğu olarak Macaristan Dışişleri ve Dış Ticaret Bakanı Péter Szijjártó da yer aldı.

Türk Dünyası kültür bakanlarını bir araya getiren toplantıda, TÜRKSOY 37. Dönem Toplantısı'ndan bu yana geçen sürede yapılan çalışmaların değerlendirilmesi, önümüzdeki dönem içinde yapılması gereken faaliyetlerin programlanması ve TÜRKSOY'un çalışma programının kararlaştırılması hususlarıyla birlikte 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti'nin seçilmesi, Anma Yılı ilan edilecek Türk Dünyası'nın görkemli şahsiyetlerinin belirlenmesi gibi TÜRKSOY'un gelecek yılki çalışmalarına yön verecek önemli konular ele alındı.

Toplantıda açış konuşmasını yapan Aziz Abduhakimov, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev'in Hive'de düzenlenen bu toplantının en üst düzeyde yapılmasına çok önem verdiğini ve bu doğrultuda kendisini görevlendirdiğini kaydederek, TÜRKSOY üyesi ülkeler kültür bakanlarını tarihi Hive şehrinde ağırlamaktan duydukları memnuniyeti dile getirdi.

Abduhakimov, TÜRKSOY'un Türk devletleri arasındaki kardeşlik ilişkilerini pekiştirme ve Türk kültürünü dün-

yaya tanıtmaya yönelik çalışmalarını takdir ettiklerini belirterek, TÜRKSOY'un çeşitli etkinliklerinin üye ülkelerin, sanatçı ve bilim insanları arasında iş birliğinin geliştirilmesi için büyük imkân sunduğunu vurguladı. Ülkesinin TÜRKSOY ile ilişkilerine önem verdiğini dile getiren Abduhakimov, "Yakın günlerde Özbekistan'ın TÜRKSOY'a tam üyeliğine ilişkin mevzuatın tamamlanması konusunda olumlu kararın kabul edilmesi bekleniyor" dedi.

Geçirdiği hastalık nedeniyle toplantıya çevrim içi katılan TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, göreve başladığı günden itibaren TÜRKSOY üyesi ülkelerin desteğini arkasında hissettiğini belirterek, "Siz kıymetli kültür bakanlarının ve özellikle saygı değer devlet başkanlarımızın destek ve himayeleriyle, kısıtlı imkanlara rağmen önemli projeleri gerçekleştirmiş olmanın gururunu yaşıyorum. TÜRKSOY'a verdiğiniz bu maddi ve manevi destek için minnettarım. Atamız Bilge Kağan'ın öğüdüne uyarak gece uyumadan gündüz oturmadan var gücümüzle çalıştık. Ortak kültürümüzün tüm dünyada tanınması için gayret gösterdik." şeklinde konuştu.

Düsen Kaseinov, "Bu yıl Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'ın bağımsızlıklarının 30. yılı. Bu günleri görmek bizlere nasip oldu. Huzurunuzda ülkelerimizin bağımsızlıklarının 30. yılını yürekten kutluyorum. Bu mutluluğu sizinle paylaştığım için bahtiyarım. Bağımsızlığımız bengü olsun!

Bağımsızlığımızı sağlam temellere oturtmak, varlığımızı devam ettirmek için kültür ve sanatımızın yaşatılması, geliştirilmesi çok önemli. Bizler bu bilinçle, var gücümüzle çalışmalarımıza devam edecek, yeni projeleri sizlerin destekleriyle hayata geçireceğiz. Birbirimizden güç alalım, sonsuza dek hep birlikte var olalım" dedi.

TÜRKSOY Genel Sekreter Yardımcısı Doç. Dr. Bilal Çakıcı, Teşkilatın 2020-2021 yıllarına ilişkin mali durumu hakkında bilgi verdi ve yapılan çalışmalara ilişkin sunum yaptı.

"2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti" seçildi

TÜRKSOY Kültür Bakanları Daimî Konseyi 38. Dönem Toplantısında alınan kararla, Bursa şehri, "2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti" seçildi.

Toplantıda konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, Bursa'nın gelecek yıl için Türk Dünyası Kültür Başkenti olmasını önerirken, "2022 yılı Türk Dünyası Kültür Başkenti

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 66

olarak Osmanlı devletine başkentlik yapmış, tarihi ve mimari dokusu ile büyüleyen, yeşili ve doğal güzellikleriyle de ziyaret edenleri hayran bırakan Bursa'mızın adaylığını büyük bir memnuniyetle açıklamak istiyorum.

Bursa şehrimizin Türk Dünyası kültür başkenti seçilmesi için sizlerin de desteklerini bekliyor, Hive, Eskişehir ve Kastamonu gibi Bursa'mızın aynı özveri ile çalışarak Türk Dünyası kültür başkentleri arasında yerini alacağına inanıyorum" dedi. Toplantıda, katılımcılar öneriyi kabul ederek Bursa'nın 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak ilan edilmesini kararlaştırdı.

Toplantıda konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Ersoy, Hive'nin geçen yıl Türk Dünyası Kültür Başkenti olarak açılış törenlerine ve TÜRKSOY Daimi Konseyi 38. Dönem Toplantısı'na ev sahipliği yapmasının planlandığını, ancak Kovid-19 salgını nedeniyle öngörülen faaliyetler ve toplantıların bu yıla ertelendiğini kaydederek, bir yıl gecikme ile de olsa Özbekistan topraklarında yüzyıllar boyunca Türk-İslam medeniyetine beşiklik etmiş Hive gibi kadim bir şehirde buluşmaktan dolayı büyük mutluluk duyduğunu belirtti.

Ersoy, "1990 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne giren İçan Kalesi ile tarihi ve kültürel dokusu ile insanları büyüleyen bu kadim şehir çölün içerisinde adeta bir kültür ovası olarak hizmet etmekte, bizleri karşılamaktadır. Büyük İpek Yolu'ndaki önemli kentlerden olan ve sahip olduğu tarihi dokuyu günümüze kadar taşıyabilmiş, gökyüzü altındaki açık müze – Hive, kültürel değerlerin nasıl korunması gerektiğini ortaya koyan örnek bir başkent olmuştur." dedi.

2021 yılının, Türk dili ve kültürünün en önemli şahsiyetlerinden Yunus Emre'nin vefatının 700. yıl dönümü olması münasebetiyle UNESCO tarafından anma yıl dönümleri arasına alındığını, aynı zamanda 2021 yılının Cumhurbaşkanı tarafından Yunus Emre ve Türkçe Yılı olarak ilan edildiğini aktaran Ersoy, "Tüm insanlığın ortak değerlerini eşsiz dizelerle dile getiren Yunus Emre'nin mirası olan Türkçenin öneminin vurgulanması, medeniyet birikimiyle bilinçli ve doğru kullanımını sağlanması hedefleriyle 'Dünya Dili Türkçe' adıyla yurt içi ve yurt dışında bakanlığımızın koordinasyonunda farklı kurum ve kuruluşlarımızca etkinlikler düzenlemeye devam etmekteyiz". ifadesini kullandı.

Daimi Konsey üyeleri Türk Dünyası'nın görkemli şahsiyetlerinin anılması ve tanıtılması amacıyla TÜRKSOY tarafından ilan edilen "Anma Yılı" uygulaması çerçevesinde gelecek yıl içerisinde sadece Türk coğrafyasında değil dünya genelinde düzenlenecek etkinliklerle anılacak şahsiyetleri belirledi. İlgili ülke kültür bakanlarının teklifi ile 2022 yılı, doğumunun 100. yılı kutlanacak Kırgız sanat adamı Toktobolot Abdumomunov, doğumunun 100. yılı münasebetiyle Azerbaycanlı besteci Fikret Amirov ile ölümünün 600. yıldönümünde Türk mutasavvıf Süleyman Çelebi'yi anma yılı ilan edilmesi kararlaştırıldı.

2022 - Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilen Bursa tanıtıldı

Toplantıya katılan Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Alinur Aktaş, 2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti seçilen Bursa'yı tanıtan bir sunum yaptı.

Aktaş, Osmanlı devletine ev sahipliği yapmış, Osmanlı'nın ilk başkenti olan Bursa'nın, günümüzde Türkiye'nin nüfus olarak dördüncü ve ihracat açısından da üçüncü büyük şehri olduğunu belirtti. Aktaş, sultanların şehri olan Bursa'da birçok Osmanlı sultanının türbesinin bulunduğunu, şehrin Osmanlı sultanlarının yaptırdığı eserlerle bezeli olduğunu vurguladı.

Bursa'nın 23 müzesi ile kadim Türk kültürünün gözle görüldüğü, zevkle temaşa edildiği nadide yerlerden olduğunu kaydeden Aktaş, Bursa'nın Uludağ ve Mudanya, Gözyazı ve Cumalıkızık, longoz ormanları ve Suuçtu Şelalesi, İznik surları ve Muradiye, Ulu Cami ve Tirilye ile her insanı büyülediğini ve 4 mevsim turizmin doya doya yaşandığı bir şehir olduğunu anlattı.

Aktaş, 33 tarihi han ve çarşısı ile zaman tünelinde yürür gibi Türk mimarisi ve tarihinin adım adım hissedildiği ender şehirlerden biri olan Bursa'nın tarihi ile tabiatın, yeşil ile mavinin uyum içerisinde birleştiği, Sultan külliyeleri, Cumalıkızık'ı ve Hanlar bölgesi ile UNESCO'nun gözde şehri olduğunu vurgulayarak, "Yeşil Bursa" nitelemesini

hakkı ile taşıyan şehrin yeşilin her tonunun görülebildiği, 4 mevsim renk cümbüşünün yaşandığı, tabiatın ruha huzur verdiği rengârenk bir şehir olduğunu aktardı. Aktaş, şöyle devam etti: "Bursa tarihi baharat yolu ile tarihi İpek Yolu'nun kesiştiği, ticaretin kalbinin attığı, kültürlerin buluştuğu, dünyanın dört bir yanına ürün çeşidi sunan önemli bir ticaret ve ihracat şehridir. Tarihi İpek Yolu'nun son durağı olan Bursa'mız, dut yaprağından kaftana, kozadan kumaşa giden yolda ipek ve ipek böcekçiliğinde asırlardır öncü şehir olmuştur. 2022 yılı Türk dünyası ve şehrimiz için önem arz eden yıl dönümleri ve etkinliklerin Bursa'da bir araya geldiği bir yıl olacaktır. Bursa'da bir Türk mutasavvıfı olan, ziyaretgahı şehrimizde bulunan, tarihi Ulu Cami'nin ilk imamı ve birçok dile tercüme edilen ilk Türkçe mevlidi şerifin yazarı Süleyman Çelebi'nin vefatının 600. yılı, Bursa'nın düşman işgalinden kurtuluşunun 100. yılıdır. Ayrıca, şehrimiz, bu yıl zanaat ve halk sanatları alanında UNESCO Yaratıcı Şehirleri arasına seçildi."

Toplantıda konuşan Azerbaycan Kültür Bakanı Anar Kerimov da Azerbaycan'ın Şuşa şehrinin 2023 yılı "Türk Dünyası Kültür Başkenti" için aday olacağını açıkladı.

TÜRKSOY'un Daimi Konsey Dönem Başkanı Türkiye oldu

Toplantının ardından TÜRKSOY üyesi ülkelerin kültür bakanları toplantıda alınan kararları imzaladı.

TÜRKSOY dönem başkanlığı Özbekistan'dan Türkiye'ye geçerken, bununla ilgili olarak Özbekistan Kültür Bakanı Nazarbekov, Ersoy'a TÜRKSOY'un Daimi Konsey Dönem Başkanlığı sembolünü takdim etti.

Hive Belediye Başkanı Timur Davletov ise "Türk Dünyası Kültür Başkenti" sembolünü Bursa Belediye Başkanı Alinur Aktaş'a teslim etti.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 67

KAZAKİSTAN İLE TÜRKİYE ARASINDAKİ TİCARET HACMİ 15 KAT ARTTI

Kazakistan Ticaret ve Entegrasyon Bakanı Bakıt Sultanov, Türkiye'nin ülkesinin ilk 10 listesinde yer alan önemli ticaret ortağından biri olduğunu belirterek, "Kazakistan ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 30 yılda 15 kat arttı" dedi.

Sultanov, Türkiye ile Kazakistan'ın ticaret alanındaki ilişkilerini değerlendirdi. Kazakistan'ın bağımsızlığını ilk tanıyan ülkenin Türkiye olduğunu hatırlatan Sultanov, ticaret sektörünün iki ülke ilişkileri için büyük önem taşıdığını vurguladı.

Sultanov, gelecek yıl iki ülke arasındaki diplomatik ilişkilerin tesisinin 30. yıl dönümünü kutlayacaklarını anımsatarak, "Ülkelerimizin ticaret alanındaki ilişkisi, söz konusu tarihten itibaren hep pozitif gelişmeyle ilerliyor." dedi.

Ticaret hacminin 1990'ların başında 200 milyon dolar civarında olduğuna işaret eden Sultanov, "İki ülkenin ticaret hacmi 30 yılda 15 kat arttı. Şu anda Türkiye, ülkemizin en büyük 10 ticaret ortağından biri konumunda" ifadesini kullandı.

Sultanov, bu yılın ocak-haziran döneminde ticaret hacminin geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 5,3 artarak 1 milyar 788 milyon dolara ulaştığını belirterek, "Yeni tip koronavirüs (Kovid-19) salgını nedeniyle, 2020'de ticaret hacmi hafif düşüşle 3,1 milyar dolar olarak gerçekleşti. Söz konusu dönemde, Kazakistan'dan Türkiye'ye yapılan ihracat yüzde 11,9 azalarak 2,1 milyar dolar, Türkiye'den ithalat ise yüzde 15 artarak 939,6 milyon dolara ulaştı." yorumunu yaptı.

Ortak hedef; 10 milyar dolarlık ticaret hacmi

Sultanov, Kazakistan'ın Türkiye'ye ağırlıklı olarak petrol ihracat ettiğini ifade ederek, "Türkiye'ye gerçekleştirdiğimiz ihracat ürünleri sırasında yüzde 50 payla ilk sırada petrol, ikinci sırada başta bakır, ham alüminyum ve ham çinko olmak üzere metal ürünleri, taranmamış pamuk lifi, mercimek, bezelye, nohut, keten tohumu gibi ürünlerle tarım ürünleri üçüncü sırada yer alıyor" dedi.

Türkiye'den en çok ithal edilen ürünlerin başında giyim geldiğini kaydeden Sultanov, "Geçen yıl, Türkiye'den ithalatın yüzde 12,2'sini giyim ürünleri oluşturdu. İkinci sırada ilaç malzemeleri, üçüncü sırada yer alan ürünler ise dokuma halılar, zemin kaplamaları, ev cihazı, özel amaçlı makineler ve mekanik cihazlar oldu" dedi.

Sultanov, ortak hedefin ticaret hacminin kısa vadede 5 milyar, uzun vadede 10 milyar dolara çıkarmak olduğunu vurgulayarak, "Karşılıklı ticaretin önündeki tarife dışı ve teknik engelleri ortadan kaldırmak için şu anda bir Kazak-Türk çalışma grubu oluşturuluyor. Grubun ilk toplantısının bu yıl yapılmasını öngörüyoruz." ifadelerini kullandı.

Türk Konseyi çerçevesindeki manevi birlik, karşılıklı yarar sağlayan ekonomik iş birliğinin temeli olmalı

Türkiye'ye ham madde dışı ürün ihracatını artırmayı planladıklarını aktaran Sultanov, "Metalürji, petrokimya, kimya, mühendislik, inşaat malzemeleri ve gıda endüstrisi alanlarında toplam değeri yaklaşık 600 milyon dolar olan ham madde dışı ihracat ürünü potansiyeli bulunduruyoruz." değerlendirmesini yaptı.

Sultanov, Türk Konseyi çerçevesinde Türkiye ile ticaret alanındaki iş birliğini güçlendirdiklerini belirterek, şunları kaydetti: "Kazakistan, Türk Konseyi'ne üye kardeş halklarla yakın ilişkiler kurmaya özel önem veriyor. Bu manevi birlik, karşılıklı yarar sağlayan ekonomik iş birliğinin temeli haline gelmeli diye düşünüyorum. 2020'de Kazakistan'ın Türk Konseyi'ne üye diğer ülkelerle ticaret hacmi 6,9 milyar dolar olarak kayıtlara geçti."

"Son dönemde dış ticaret, ortaklar için Kazakistan pazarının hem konumu hem söz konusu alanda sunduğu imkanları sayesinde cazip hale geldiğinin altını çizen Sultanov, "Ülkemiz batı ile doğuyu birbirine bağlayan önemli transit güzergahıyla bölgenin dış ticaret sektöründe stratejik yer ediniyor. Biz şu anda, Avrasya Ekonomik Birliği'nin sunduğu 180 milyon nüfus için öncelikli ihracat ürünlerinin tedariki için en uygun seçeneklerin oluşturulması üzerine çalışıyoruz." dedi.

Bölgenin dış ticaretinde ülkesinin Çin ile sınırındaki Horgos Ortak Sınır Kapısı ile Kazak ve Özbek sınırındaki Orta Asya Uluslararası Ticaret Merkezi'nin ana büyüme noktaları olacağına işaret eden Sultanov, "Kırgızistan ve Rusya sınırında da benzer merkezler kurulacak. Böylece, Kazakistan topraklarından geçen Doğu-Batı ve Kuzey-Güney uluslararası koridorlarında ürün ve yüklerin koordinasyonu sağlanacak" diyerek sözlerini tamamladı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:05 Page 68

EİT'İN YENİ BAŞKANI TÜRKMENİSTAN

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 15. Zirvesi Türkmenistan'ın başkenti Aşkabat'ta yapıldı. Zirveye; Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev, İran Cumhurbaşkanı İbrahim Raisi, Pakistan Cumhurbaşkanı Arif Alvi, Tacikistan Cumhurbaşkanı İmamali Rahman, Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev, Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov, Kazakistan Başbakanı Askar Mamin katıldı. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan dönem başkanlığını Türkmenistan Devlet Başkanı Gurbanguli Berdimuhamedov'a devretti.

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı'nın yeni başkanı Berdimuhamedov zirvede yaptığı konuşmada, teşkilata üye ülkelerin rekabet avantajlarını kullanmak, yeni ulaşım ve transit koridorları ile enerji yollarının oluşumuna tam katılımcı olmak gibi önemli görevleri bulunduğunu söyledi.

Berdimuhamedov, "Türkmenistan'ın EİT çerçevesinde en önemli öncelikleri arasında ulaştırma ve enerji alanlarında iş birliğinin geliştirilmesi bulunuyor. Bu alanlar küresel ekonomik büyümede belirleyici rol oynuyor." ifadelerini kullandı.

Caparov; "Türkmenistan ve İran üzerinden Basra Körfezi'ne çıkacağız"

Zirvede söz alan Kırgızistan Cumhurbaşkanı Sadır Caparov ise; tek bir ulaşım ağı, telekomünikasyon ve bölgesel altyapının oluşturulması ve geliştirilmesi gerektiğini vurguladı. Caparov, "Kırgızistan, diğer ülkelerle Doğu-Batı ve Kuzey-Güney ulaşım koridorlarının geliştirilmesinde aktif rol alıyor. Bu, Orta Asya ülkelerinin Türkmenistan ve İran üzerinden Basra Körfezi'ne çıkmasını sağlayacak" dedi.

"Kapsamlı bir ticaret anlaşması kabul edilsin"

Özbekistan Cumhurbaşkanı Şevket Mirziyoyev ise, ülkeler arasında karşılıklı yatırımın artırılması ve korunmasını ve sanayi iş birliğinin derinleştirilmesini amaçlayan Ortak Eylem Programı'nın kabul edilmesi gerektiğini belirtti.

Azerbaycan Cumhurbaşkanı İlham Aliyev ise yaptığı konuşmada, Karabağ'ın işgalini son bulduran 44 günlük savaşın ardından imzalanan anlaşma ile hayata geçecek olan Zengezur koridorunun, üye ülkeler arasındaki ticarete yapacağı katkıya dikkat çekti ve bu koridordaki kara ve demiryollarını kullanacaklarına inancının tam olduğunu sözlerine ekledi.

"KKTC'nin çözüm vizyonu ön yargısız değerlendirilmeli"

Ekonomik İşbirliği Teşkilatı 15. Zirvesi'nde konuşan Erdoğan, Kıbrıs sorununun çözümü konusunda önemli bir çağrıda bulundu. "Dost ve kardeş ülkelerin KKTC'nin çözüm vizyonunu ön yargısız bir şekilde değerlendirmesini istiyorum" dedi. Hedeflerinin üye ülkeler arasındaki ticaret hacmini 100 milyar dolara çıkartmak olduğunu belirten Erdoğan sözlerine şöyle devam etti; "Bölgemizde ulaşım altyapısının geliştirilmesi ve modern İpek Yolu'nun canlandırılması gayretlerimiz hız kesmeden devam ediyor. Türkiye'nin öncülüğünü yaptığı Hazar Geçişli Doğu-Batı Orta Koridor Girişimi ve Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu Hattı bu çabalarımızın en somut tezahürüdür. İslamabad - Tahran - İstanbul karayolunun işlerlik kazanması ve aynı güzergâhtaki demiryolu hattının canlandırılması gayretlerini memnuniyetle karşılıyoruz.

Ülkemizle bölgemiz arasında doğrudan karayolu bağlantısı kuracak Zengezur Koridoru'na da büyük önem veriyoruz. 8 milyon kilometrekarelik bir alanda, yaklaşık 500 milyon nüfusu barındıran coğrafyamızın sunduğu yüksek potansiyelden daha fazla yararlanmayı hedefliyoruz."

SafranTat®

"Geleneksel Türk Lokumunun Öncüsü"

Yarım asırdır Dünya Miras Kenti
Safranbolu'dan dünyaya yayılan tescilli lezzet

TESCİLLİ COĞRAFİ İŞARET . MENŞE ADI
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

150 TL ÜZERİ ALIŞVERİŞLERİNİZDE
KARGO BEDAVA

0370 725 10 44

www.safrantat.com.tr
safrantatsafranbolu@hotmail.com

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 70

MOLDOVA'NIN TÜRK BÜYÜKELÇİSİ DMİTRİ CROİTOR

Türkiye'nin destekleriyle Moldova içerisinde kurulan özerk bölgede yaşamlarını sürdüren Gagauz Türkleri, Moldova ile Türkiye arasındaki ilişkilerde köprü görevi üstleniyor.

Moldova'nın Ankara Büyükelçisi de onlardan biri. Daha önce Gagauzya Başkanlığı da yapan Dmitri Croitor, Türkiye-Moldova ilişkilerini değerlendirdi, hedeflerini anlattı.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2018'de Moldova'yı ziyareti sırasında iki ülke arasında imzalanan anlaşma ile ilişkilerin stratejik ortaklık düzeyine ulaştığını hatırlatan Dmitri Croitor, Moldova Cumhurbaşkanı Igor Dodon'un da 2019'da Türkiye-Moldova Yüksek Düzeyli Stratejik İşbirliği Konseyinin ilk toplantısı için büyük bir heyetle Ankara'ya geldiğini belirtti.

Croitor, "Türkiye her zaman yanımızdaydı. Zor zamanlarda da iyi zamanlarda da her zaman Türkiye bize yardımcı oldu" dedi. Türkiye'nin, 1992'de Moldova'nın bağımsızlığını tanıyan ilk ülke olduğuna dikkat çeken Croitor, "1994'te Moldova Parlamentosu Türkiye'nin yardımıyla özel bir kanun kabul etti. Moldova'nın güneyinde yaşayan ve Türkçe konuşan Gagauzlara özerklik verildi" diye konuştu.

Dmitri Croitor, yeni tip korona virüsün (Covid-19) ilk günlerinde salgınla mücadelede Türkiye'nin Moldova'ya destek veren ilk ülke olduğunu da belirterek, iki ülkenin çok güzel ilişkilere sahip olduğunun altını çizdi.

Moldova'da 1300 Türk şirketinin faaliyette olduğunu belirten Croitor, "Moldova'da Türk iş adamlarını çok severiz. Onlar çok aktiftir. Kendileri para kazanırken, Moldova vatandaşlarına da iş imkânı sağlıyorlar." ifadelerini kullandı. Croitor, iki ülke ilişkilerine katkılarından dolayı Moldova'da faaliyet gösteren Türk yatırımcılara ve iş insanlarına teşekkür etti.

"43 serbest ekonomi bölgesine Türk şirketlerini bekliyoruz"

Büyükelçilik olarak ilişkilere katkı sunmak için büyük hedefler belirlediklerini söyleyen Croitor, "Moldova'da 43 serbest ekonomi bölgesi var. Her bir bölgeye bir güçlü Türk şirketini çekmek isteriz ki daha çok Türkiye'den gelen iş adamları Moldova'da çalışsın." dedi.

İkinci hedeflerinin de turizmi canlandırmak olduğunu belirten Croitor, "Moldova'nın nüfusu 3-3,5 milyon. Ama Moldova'dan her yıl Türkiye'ye 300 bin turist geliyor. Türkiye'nin nüfusu çok daha fazla. Ama sadece 30 bin turist Türkiye'den Moldova'ya geliyor." Dedi. Büyükelçi, Türkiye'den ülkesine giden turist sayısını artırmayı hedeflediklerini söyledi.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın 2018'deki ziyaretini hatırlatan Croitor, "O bize bir söz verdi; Türkiye'deki en güçlü bankalardan biri Moldova'da olacak dedi. Biz ümit ediyoruz ki, Türkiye'den böyle bir banka Moldova'ya gelecek. O gelirse de Türk iş adamlarının Moldova pazarına girmeleri için daha kolaylık olacak" ifadelerini kullandı.

Croitor, bu üç konuda ortaya koydukları hedefler için il il gezerek çalıştıklarını, ticaret ve sanayi odaları ve iş insanlarıyla görüştüklerini belirterek "Onları Moldova'ya davet ediyoruz. Gelsinler, görsünler, halkımızla konuşsunlar ondan sonra kendileri karar versinler. Ama eminim, iş

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 71

adamları Moldova'ya gelirlerse Moldova'da çalışmaya karar verecekler." dedi.

Türk iş insanlarının Moldova'da çeşitli avantajlardan faydalanabildiğini, ülkesinin eski Sovyetler Birliği devletleriyle serbest ticaret anlaşması bulunduğunu ifade eden Croitor, "Türk şirketi Moldova'da kendi malını üretirse, sonra da Rusya'ya satarsa yüzde 15 daha fazla para kazanacak. Neden? Çünkü bu mallar Rusya'ya vergisiz satılacak. Bunun için tekrar Türkiye'nin iş adamlarını Moldova'ya davet ediyorum." diye konuştu.

Croitor, Moldova'nın tarım ve hayvancılık alanlarında büyük potansiyellere sahip olduğunu, ülke topraklarının dünyanın en verimli toprağı olan "kara toprak" tan oluştuğunu belirtti.

Avrupa'nın güçlü şirketlerinin de yavaş yavaş üretim için Moldova'yı tercih ettiğini anlatan Croitor, "Bizim iki komşu ülkemiz var. Batıda Romanya, güneyde Ukrayna. Batıda ki Romanya Avrupa Birliği üyesi. Orada maaşlar yükseldi. Moldova'da maaşlar daha düşük. O yüzden iş adamları Moldova'ya geliyor. Moldova'da yatırım yapmak onlar için daha kazançlı. Bu sektördeki iş adamlarını da Moldova'ya bekliyoruz." dedi.

Croitor, gagauzya Başkanlığı döneminde Türkiye'deki bir tekstil firmasını Bursa'dan Moldova'ya davet ettiğini belirterek "O zamandan bugüne Moldova'da 5 fabrika var, 2 bin 500 kişi çalıştırıyorlar. 2 bin 500 aileye Moldova'da ekmek veriyorlar. Tekstil sektörü de Moldova'da çok önemli." değerlendirmesinde bulundu.

Türkiye'den Moldova'ya gitmek için ne pasaporta ne de vizeye ihtiyaç olduğunu söyleyen Croitor, "Sadece kimlik olsun, Türkiye'den Moldova'ya, Moldova'dan Türkiye'ye gelinebilir. Bugün İstanbul'dan Moldova'nın başkenti Kişinev'e yolculuk 1 saat. Kahvaltınızı Moldova'da yapsanız, akşam yemeğinizi Türkiye'de yiyebilirsiniz. Birbirimize çok yakınız" dedi.

"Anamla babamla evde bu dilde (Türkçe) konuştum"

Türkçe konuşan bir büyükelçi olarak Ankara'da görev yapmaktan duyduğu memnuniyeti dile getiren ve Türk halkıyla kurduğu bağı anlatan Croitor, "Ben Türkçe konuşuyorum. Gagauz'um, Türk kökenliyim. Ben anamla babamla evde hep bu dilde konuştum. Onun için kendimi Türkiye'de çok iyi hissediyorum. Sadece Ankara'da değil, başka şehirlerde de Türk dostlarımla görüşüyorum. Hatay'da, Van'da, Antalya'da, Muğla'da, başka şehirlerde." diye konuştu.

Croitor, 1 yıl 8 aydır Türkiye'de olduğunu belirterek şunları kaydetti; "En çok Türk arkadaşlarının kalbini beğendim. Her zaman sana yardımcı olmaya hazırlar. Bundan önemli bir şey yok. Ankara'da da, Hatay'da da, Van'da da, başka şehirlerde de bunu duydum. Bunun için teşekkür etmek isterim. Türkiye'deki dostlarım, sizi çok seviyorum. Beraber çalışıyoruz ki vatandaşlarımız birbirine daha yakın olsun, ülkelerimizin ilişkileri daha güçlü olsun. Biz bu işi sizinle birlikte başaracağız."

Dmitri Croitor KİMDİR?

1959 yılında dünyaya gelen Dmitri Croitor, Kişinev Devlet Üniversitesi Matematik Bölümü ve Odessa Ulusal Ekonomi Enstitüsü'nde eğitim gördü.

İş hayatına Moldova Eğitim Bakanlığı'nda uzman olarak başlayan Croitor, daha sonra Gagauzya'nın üç şehrinden biri olan Çadır-Lunga'nın İstatistik Merkezi Direktörlüğü görevine getirildi. Komrat Devlet Üniversitesi'nde matematik dersleri de veren Dmitri Croitor, 1991-96 yılları arasında Çadır-Lunga Valiliği yaptı. Daha sonra Moldova Ekonomi Bakanlığı Dış Ekonomik İlişkiler daire Başkanlığı ve Moldova Dışişleri Bakan Yardımcılığı görevlerinde bulunan Croitor, 1999 yılında katıldığı seçimlerde Gagauzya başkanı seçildi.

Görevde bulunduğu süre içerisinde bölge ekonomisini yeniden yapılandırdı, maliye politikalarında reformlar yaptı. Doğrudan yabancı sermaye girişini kolaylaştırarak Gagauzya'yı, başta Türk yatırımcılar olmak üzere yabancı şirketlere açtı ve bölgenin mali ve ekonomik gelişimini sağladı. Onun başkanlığı döneminde Gagauzya'da 7 tekstil şirketi ve bir elektrik santralinin inşaatı başladı, 2 büyük eski Sovyet fabrikası yeniden faaliyete geçti.

Daha sonra Moldova'nın İsviçre Büyükelçiliği, Birleşmiş Milletler Daimi Temsilciliği ve Dünya Ticaret Örgütü Daimi Temsilciliği gibi görevlerde bulunan Gagauz diplomat, 2020 yılında Moldova'nın Ankara Büyükelçiliği görevine atandı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 72

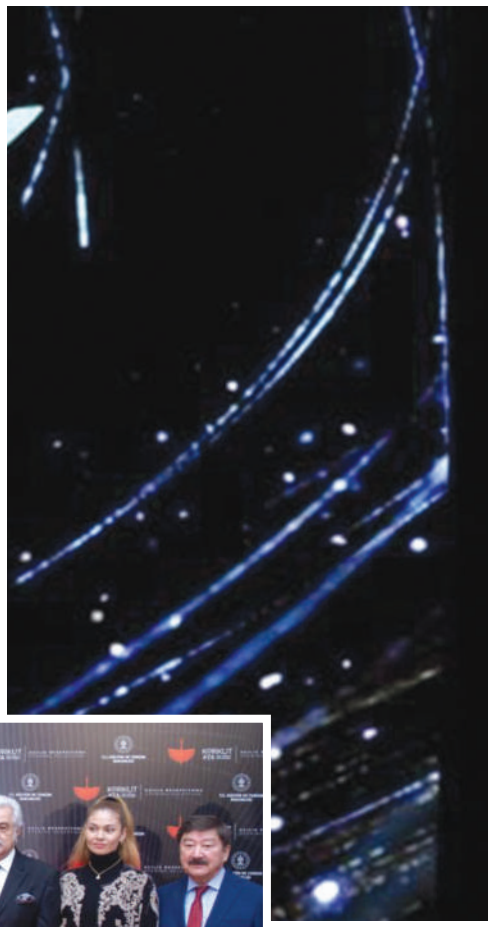

EN İYİ FİLM ÖDÜLÜ AZERBAYCAN'A GİTTİ

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından TÜRKSOY'un katkılarıyla düzenlenen "Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali"nin ödül töreni İstanbul Atatürk Kültür Merkezi'nde düzenlendi. Bu yıl ilk kez düzenlenen festivalde Türk Dünyası'ndan 42 film yer alırken, festival 100'ün üzerinde sektör profesyonelini bir araya getirdi.

Ödül Töreni organizasyonu öncesinde Azerbaycan Kültür Bakanı Anar Kerimov, Kazakistan Kültür ve Spor Bakanı Aktoty Raimkulova, Kırgızistan Kültür, Enformasyon Bakanı Azamat Jamankulov, Özbekistan Cumhuriyeti Sinematografi Ajansı Genel Müdürü Firdavs Ubdulhakilov ve Türkiye Cumhuriyeti Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un katılımıyla ortak deklarasyon imzalandı.

Bu yıl "Merhamet Yüklü Kanatlar" mottosuyla yola çıkan ve İstanbul'da ilk kez gerçekleştirilen festivalin ödül törenine, Türk Dünyasından ve kültür sanat camiasından birçok ünlü isim katıldı.

Törende konuşan Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy, seçkin bir topluluğu ağırlamaktan duyduğu mutluluğu dile getirdi. Türk dünyasının birikiminin binlerce yıllık tarihe sahip bir benliğin son derece özgün anlama, anlamlandırma ve anlatabilme yetisine sahip olduğunu belirten Mehmet Nuri Ersoy, "Yaşayarak öğrendiklerimiz, şahitliklerimizle kenara not ettiğimiz eşsiz bir hayat tecrübemiz, yarınları bugünden şekillendirmek için dur durak bilmeden üreten engin bir fikir dünyamız var. İnsana dair en vurucu dram ve trajediler geçmişimizde saklı ve bugün bizimle yaşıyorlar. Heyecan verici ve fantastik olay örgülerinin, zengin ve derin karakterlerin romanları, hikâyeleri, destanları ve mitolojisi yine bizde." değerlendirmesini yaptı.

Festival kapsamında, "Türk Dünyası Sinema Zirvesi"nin gerçekleştirildiğini anımsatan Bakan Ersoy, zirvede genel çerçevesiyle birlikte neler yapılabileceğinin, daha iyiye ve daha fazlasına nasıl ulaşılabileceğinin tartışıldığı, fikir alışverişi yapılarak deneyim ve birikimlerin paylaşıldığı bilgisini aktardı. Bugün de aynı fikir ve amaçları temel alarak bir sonraki aşamaya geçildiğini aktaran Bakan Ersoy, "Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan ve Özbekistan ile birlikte çok kapsamlı bir bildiriye imzaları attık. 'Türk Dünyası Film Fonu'nun oluşturulmasından Ortak Yapım Anlaşmasına kadar birlikte izlenecek yol ve atılacak adımları karara bağladık. Türk Dünyası için kültür ve sanat bağlamında ciddi bir irade ortaya konulmuş oldu. Önemli bir dönemece geldiğimizi düşünüyorum. İnşallah alınan kararları hızlıca hayata geçirip zamanla sinema sektöründe hak ettiğimiz üretim ve gişe rakamlarına, çıtasını kendimizin belirlediği kaliteli yapımlara ve uluslararası bilinirliğe hep beraber ulaşacağız." şeklinde konuştu.

TÜRKSOY Kültür Bakanları Daimi Konseyi 38'inci Dönem Toplantısı'nda Bursa'nın "2022 Türk Dünyası Kültür Başkenti" ilan edildiğine dikkati çeken Bakan Ersoy, "Biz de 'Korkut Ata Türk Dünyası Film Festivali'nin ikincisini inşallah gelecek yıl Bursa'da düzenleyeceğiz." dedi. Türk Dünyası ülkelerin bu festivali sahiplenmiş olmasından duyduğu memnuniyeti dile getiren Bakan Ersoy, festivalin 2023 yılında Azerbaycan Şuşa'da, 2024'te Kazakistan'da, 2025'te Özbekistan'da ve 2026'da ise Kırgızistan'ın ev sahipliğinde yapılmasının planlandığını sözlerine ekledi.

Festivalde takdim edilen ilk ödüller "Türk Dünyası Katkı Ödülleri" oldu. Turna kuşundan ilham alınarak hazırlanan ödülün ilk takdim edildiği kuruluş, Bakü Medya Merkezi oldu. Ödülü merkez adına Arzu Aliyeva, T.C. Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy'un elinden aldı. "Türk Dünyası Katkı Ödülleri"ne ayrıca Özbekistan Sinema Ajansı, Kazak Film Stüdyosu, Kırgız Sinema Film Stüdyoları ve Türkiye adına TRT değer görüldü. Ödülleri verenler arasında oyuncu Engin Altan Düzyatan, Fahriye Evcen, Barış Arduç ve Almira Krikova yer aldı.

Festivalde bu yıl vefa ödülü ise Türk Dünyasının ortak değerlerinden dünyaca ünlü yazar Cengiz Aytmatov adına oğlu

Eldar ve kızı Şirin Aytmatov'a verildi. Ödülü Aytmatov kardeşlere takdim eden TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, "Dede Korkut'un "birlikte dirlik vardır" sözünü hatırlatarak, "birliğimiz daim olsun" ifadesini kullandı.

"En İyi Film Ödülü"ne Azerbaycan'dan "Dağınık Ölümler Arasında" filmi layık görüldü

Olga Radova, Aybek Veysaloglu Kopadze, Abdülhamit Avşar, Rıza Siyami ve Neşe Sarısoy Karatay'ın jüri olarak yer aldığı "Belgesel Film Yarışması" ödüllerinde bu yıl birinciliği İran'dan "İkizler", ikinciliği Özbekistan'dan "Halkın Cesareti", üçüncülüğü de Rusya'dan "Dil Bilimci" adlı yapım elde etti.

"Kurmaca Film Yarışması" ödülleri dört kategoride verildi

Gulbara Tolomushova, Firdavs Abduhalikov, Şükrü Sim, Rafiq Guliyev, Gulnara Abikeyeva ve Mesut Uçakan'dan oluşan jüri, "En İyi Film Ödülü"ne Azerbaycan'dan "Dağınık Ölümler Arasında" adlı yapımı, "En İyi Yönetmen Ödülü"ne Kırgızistan'dan "Şambala" filminin yönetmen ve senaristi Artıkpay Suyundukov'u, "En İyi Senaryo Ödülü"ne Türkiye'den "Mavzer", "Jüri Özel Ödülü"ne Özbekistan'dan "Tutkunluk" adlı yapımı değer gördü. Törende, Türk Dünyası halk oyunlarının sergilenmesinin yanı sıra sanatçı Arslanbek Sultanbekov ve T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürü Murat Karahan katılımcılara mini bir konser verdi.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 74

ANKARA'DA "KAZAKİSTAN YOLU TÜRK BİRLİĞİ SERGİSİ"

Kazakistan'ın bağımsızlık sonrasındaki gelişim aşamalarını ve Türk Dünyası ile ilişkilerini konu alan "Kazakistan Yolu Türk Birliği Sergisi" Ankara'da bulunan Millet Kütüphanesinde yapıldı.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Millet Kütüphanesi, Kazakistan Cumhuriyeti Kurucu Cumhurbaşkanı-Elbaşı Kütüphanesi ve Kazakistan'ın Ankara Büyükelçiliği iş birliğinde düzenlenen ve 7 Kasım'a kadar açık kalan sergide, Kazakistan'ın kültürel ve tarihi değerleri ziyaretçilerle buluştu.

Açılış programına yazılı bir mesaj gönderen Türkiye Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Türk dünyası olarak sahip olduğumuz kadim ve köklü medeniyet, ortak tarih ve değerler, geleceğe güvenle bakmamızı sağlıyor." ifadesini kullandı.

İstanbul'da 12 Kasım'da düzenlenecek Türk Konseyi 8'inci Zirvesi'nde Türk dünyası liderlerinin yeni kararlara imza atacağını belirten Erdoğan, şunları ifade etti; "Kazakistan, Türk Konseyi, TÜRKPA, TURKSOY ve Türk Akademisi gibi örgütlerin kuruluşunda ve kurumsal gelişiminde öncü role sahiptir. Türk Dünyasının aksakalı, Kazakistan Kurucu Cumhurbaşkanı, Elbaşı Sayın Nazarbayev'in dirayetli liderliği, bu süreçte bizlere cesaret vermiştir. Cumhurbaşkanı Sayın Tokayev de Türk Dünyası vizyonunu başarılı bir şekilde ilerletmemize aktif katkı sunmaktadır. Halklarımız arasındaki dil, inanç ve tarih gibi manevi köprüleri sağlam tutarak, 'dilde, fikirde ve işte birliği' inşallah temin edeceğimize inanıyoruz."

Sergiyi bu yönde atılmış kıymetli bir adım olarak gördüğünü anlatan Cumhurbaşkanı Erdoğan, şunları kaydetti; "Sergimiz, Kazakistan tarihi ve etnografyasından örneklerin görülmesine, Türkiye-Kazakistan ilişkilerinin izlerinin takip edilmesine vesile olacaktır. Bu anlamlı serginin açılışında emeği geçen herkese teşekkür ediyor, sizleri sevgiyle selamlıyorum."

"Birbirimizi tanıdıkça kardeşlik bağımız daha da artacak"

Açılışta konuşan Kazakistan'ın Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekuly ise sergiyle hem Kazakistan'ı tanıtmayı hem de iki ülke arasındaki bağları güçlendirmeyi hedeflediklerini söyledi.

Saparbekuly, "Biz birbirimizi gördükçe, birbirimizi öğrendikçe, birbirimizi daha tanıdıkça kardeşlik bağımız daha da artacak" dedi. Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Yalçın Topçu da Türk birliğinin bir gereklilik ve ihtiyaç olduğuna işaret ederek, "Türk birliği demek dünyadaki bütün başkentlerin refah seviyesinin yükselmesi, barışının yükselmesi, güvenliğinin yükselmesidir." diye konuştu.

Dışişleri Bakanlığı Yurtdışı Tanıtım Kültür İşleri Genel Müdür Yardımcısı Umut Acar, Türkiye'nin Türk devletlerinin bağımsızlıklarını büyük bir coşkuyla karşıladığını ve kalkınmaları konusunda T.C. Dışişleri Bakanlığı'nın yanlarında olduğunu vurgulayarak, "21. yüzyılı bölgesel ve küresel çapta bir Türk yüzyılı haline getirmek için elimizdeki mevcut kurumsal iş birliği mekanizmalarını en iyi şekilde kullanmalıyız" değerlendirmesinde bulundu.

Cumhurbaşkanlığı Kütüphaneler

Daire Başkanı Ayhan Tuğlu da sergiye ev sahipliği yaptıkları için mutluluk duyduklarını aktararak, "Düzenlemekte olduğumuz bu tür sergi, toplantı ve karşılıklı ziyaretler ile iş birliğimizi geliştirme gayreti içinde olacağız." diyerek düşüncelerini ifade etti. Kazakistan Cumhuriyeti Kurucu Cumhurbaşkanı-Elbaşı Kütüphanesi Müdürü Temirbolat Bakytzhan Berikbayuly ise serginin ülkesinin bağımsızlığının 30. yılına ve kardeş Türk devletlerinin Kazakistan'ı güçlendirmedeki rolüne adandığını bildirdi.

"Türk Dünyası: Tarihi, Bugünü, Geleceği" uluslararası konferansı düzenlendi

"Kazakistan Yolu Türk Birliği" Sergisi açılışı sonrasında "Türk Dünyası: Tarihi, Bugünü, Geleceği" isimli uluslararası konferans düzenlendi. Konferanste TÜRKSOY Genel Sekreteri Düsen Kaseinov, Türk Akademisi Başkan Yardımcısı Fuzuli Mecidli, TURKPA Genel Sekreter Yardımcısı Talgat Aduov, Kazakistan Cumhuriyeti Ankara Büyükelçisi Abzal Saparbekuly, Elbaşı Akademisi Yönetici Müdürü Anuar Zhanhozin, Kazakistan Cumhuriyeti'nin Kurucu Cumhurbaşkanı- Elbaşı Kütüphanesi Müdürü Bakytzhan Temirbolat, Türk Keneşi Genel Sekreter Yardımcısı Sultan Rayev ve T.C. Cumhurbaşkanlığı Kütüphaneler Daire Başkanı Ayhan Tuğlu konuşmacı olarak yer aldı.

Konuşmaların ardından Kazakistan Cumhuriyeti'nin Kurucu Cumhurbaşkanı - Elbaşı Kütüphanesi ve Millet Kütüphanesi arasında iş birliği anlaşması imzalandı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 76

MANAS ATA'NIN TÜRKİYELİ YİĞİTLERİ ŞARK KAPISINDAN KUŞ UÇURTMUYOR

Bir asır önce atayurtlarından sürüldüler. Pamir yaylasında soğukla, Pakistan'da sıcakla mücadele ettiler, Türkistan'da Çin zulmüne göğüs gerdiler, ABD'nin davetini reddedip, Türkiye'yi tercih ettiler. 1982 yılında Van'ın Erciş ilçesine yerleşen Kırgız Türkleri, bir taraftan kültürlerini yaşatıyor, diğer taraftan ikinci vatanları için göğüslerini siper edip, şahadet şerbetini içiyor.

Sovyetler Birliği, 1979'da Afganistan'ı işgal edince ülkede yaşayan Kırgız nüfusun bir kısmı çareyi ülkeyi terk etmekte bulur. Bir gün hanları Hacı Rahmankul Kutlu, Aksakal adı verilen yaşlılar meclisini toplar. Savaşın bütün şiddetiyle sürdüğü bir dönemde Aksakallar, Kırgızların yaşaması için Afganistan'dan göç etmeleri gerektiğine karar verir. Bunun üzerine bir grup Kırgız, komşu ülke Pakistan'a gider. Ancak yayla havasına alışkın Kırgızlar, Pakistan'daki sıcak iklime alışamaz. Hatta 450 Kırgız bu yüzden hayatını kaybeder. Grubun önde gelenleri çözüm olarak Türkiye'ye gitmeyi teklif eder. Aldıkları Türkiye'ye göç kararını Pakistan'daki Türkiye Büyükelçiliği'ne ileterek yardım talebinde bulunurlar.

İslamabad Büyükelçiliği'ne sunulan istek, dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren tarafından 1982'de kabul edilir. 1150 Kırgız, Türk uçaklarıyla başlarında hanları Rahmankul Han ile birlikte Adana'ya getirilir, ardından Malatya ve Van'ın değişik yerlerine yerleştirilir. Başbakan Turgut Özal tarafından 1983 yılında Van'ın Erciş ilçesi Altındere Mahallesinde Kırgızlar için kalıcı konutlar inşa ettirilir. Köyün ismi daha sonra Kırgızların isteğiyle Ulupamir olarak değiştirilir.

Ulupamir Köyü'nde bugün 3,850 Kırgız Türkü yaşamakta. Özellikle sözde çözüm sürecinin ardından PKK terörüyle yapılan mücadelede gördüğümüz köy korucularından oluşan Kırgız Süvari Birliği'nin destansı mücadelesi unutulacak gibi değil. Türkiye'nin iç ve dış terör

operasyonlarıyla kararlılığını gösterdiği bugünlerde, devletin yanında, cesur ve kahramanca bir duruş sergileyen Ulupamir Kırgızlarının sembolik anlamı çok kıymetli. Ulupamir'in197 köy korucusu var. Köy, şehit ve gazileriyle PKK terörünün bölgede sindiremediği bir stratejik nokta konumunda.

Ulupamir Türkleri geleneksel Türk kültürüne sahipler. Çok misafirperverler. Halk dansları ve renkli düğünleri ile tanınırlar. Her yıl köyün kimliğini ve eşsiz kültürünü korumak için festival düzenlenmekte. Asırlardır yaşattıkları geleneklerini Türkiye'de de sürdüren Kırgız Türklerinin köy meydanında düzenledikleri "kültür şenliği" bu yılda renkli görüntülere sahne oldu. Şenlikte, kökbörü (oğlak kapmaca) oyunu, halk oyunları, el sanatları sergisi, at yarışları gösterileri yapıldı, yeni evlenen gelin gelenek ve göreneklerine uygun şekilde, at sırtında damat evine getirildi. Şenliği izleyenler, yöresel çalgılar eşliğinde söylenen şarkılarla doyasıya eğlendi.

Şenliklerde Ulupamir Kırgızlarını yalnız bırakmayan Van Valisi Mehmet Emin Bilmez, " Ulupamirliler geleneklerini, örfünü, müziğini, sanatını, sporunu buradan bütün dünyaya, hatta kendi memleketine bile tanıtmaya çalışacaklar. Geçen sene Kırgızistan'dan gelen yetkililerin söylediği şuydu; ' Bu köyde öyle

güzel örf ve adetler yaşatılıyor ki, neredeyse unutulan bazı örf ve adetleri ülkemizde tekrar yaşatmak için biz de bu köyümüzden yararlanmaya çalışıyoruz'. Onun için Allah birliğinizi, beraberliğinizi, kardeşliğinizi daim eylesin. Ulupamiri hiç unutmadık, inşallah bundan sonra da unutmayacağız. Geçmişte yaşadığımız acıları canlı tutmayacağız. Ama onlardan ibret alıp yeni bir gelecek inşa etmek için onu da hiçbir zaman unutmamamız gerekiyor. Onun için kurucu liderimiz Gazi Mustafa Kemal Atatürk Cumhuriyeti kurduğunda 'Yurtta Barış, Dünyada Barış' düsturuyla hareket etti. Dünyanın herhangi bir yerinde barış olmadığı zaman oradaki acı bütün dünyayı sarıyor. İşte Ulupamir'de yaşayan hemşerilerimiz de böyle bir acı sonucunda memleketinden hicret etmek zorunda kaldılar. Erciş halkı da Ulupamirleri misafir olarak gördü, bağrına bastı. Bugün bu şenliğin düzenlemesinde emeği geçen herkese ayrı ayrı teşekkür ediyorum" şeklinde duygularını paylaştı.

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 78

TÜRKPA TÜRK DÜNYASININ MANEVİ BAŞKENTİ TÜRKİSTAN'DA TOPLANDI

Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) 10. Genel Kurul Toplantısı, Kazakistan'ın güneyindeki Türk dünyasının manevi başkenti Türkistan'da gerçekleştirildi.

NUR Türk Dili Konuşan Ülkeler Parlamenter Asamblesi (TÜRKPA) 10. Genel Kurul Toplantısı, Kazakistan'ın güneyindeki Türk dünyasının manevi başkenti Türkistan'da gerçekleştirildi.

Kazakistan Meclis Başkanı Nurlan Nigmatulin'in ev sahipliğinde düzenlenen toplantıya, Türkiye Büyük Millet Meclis (TBMM) Başkanı Mustafa Şentop, Azerbaycan Milli Meclis Başkanı Sahibe Gafarova, Kırgızistan Meclis Başkanı Talant Mamıtov, Özbekistan Yasama Meclisi Başkan Yardımcısı Ulugbek İnoyatov, Macaristan Meclis Başkan Yardımcısı Marta Matrai'nin yanı sıra uluslararası kuruluş başkanları ve parlamento heyetleri katıldı.

Toplantı, Kazakistan'ın kurucu Cumhurbaşkanı Nursultan Nazarbayev ve Cumhurbaşkanı Kasım Cömert Tokayev'in gönderdiği kutlama mesajlarının okunmasıyla başladı. Ardından parlamento başkanları ve heyetler, Azerbaycan'ın Karabağ savaşının 1. yıl dönümü vesilesiyle şehitlerin anısına bir dakikalık saygı duruşunda bulundu.

Kazakistan Meclis Başkanı Nigmatulin, yaptığı açılış konuşmasında, TÜRKPA'nın 10. Genel Kurulunun tüm Türk dünyasının manevi başkenti olarak bilinen Türkistan'da toplanmasından dolayı ayrı mutluluk duyduklarını bildirdi.

Bu yıl Kazakistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan'ın bağımsızlıklarının 30. yıl dönümü gibi önemli bir sürece adım attıklarını da

kaydeden Nigmatulin, bağımsızlıklarını ilk tanıyan ülke Türkiye'yi her zaman hatırlayacaklarını söyledi.

Nigmatulin, TÜRKPA dönem başkanlığını Azerbaycan'dan Kazakistan'ın devraldığını belirterek, söz konusu dönemde TÜRKPA çerçevesinde eğitim ve kültür alanlarında iş birliğinin güçlendirilmesine yönelik faaliyetlerin yanı sıra asamble üyesi ülke sayısının artırılmasına ilişkin çalışmalara ağırlık vereceklerini aktardı. Nigmatulin ayrıca, Türkistan'da yayın yapan Türkistan 24 televizyon kanalının tüm Türk dünyasının ortak kanalı olmasını da önerdi.

Toplantı sonunda TÜRKPA 10. Genel Kurulunun Türkistan Bildirisi imzalandı, daimi komisyonların başkan ve başkan yardımcılarının seçimleri de gerçekleştirildi. Yapılan seçimler sonucunda; Hukuk İşleri ve Uluslararası İlişkiler Komisyonu Başkanlığına İsmet Uçma (Türkiye) ve Başkan Yardımcılığına olarak Sauıtbek Abdrahmanov, Çevre ve Doğal Kaynaklar Komisyonu Başkanlığına Ehliman Emiraslanov (Azerbaycan) ve Başkan Yardımcılığına Recep Şeker (Türkiye), Sosyal, Kültürel ve İnsani Meseleler Komisyonu Başkanlığına Riskeldi Mombekov (Kırgızistan) ve Başkan Yardımcılığına Nizami Caferov (Azerbaycan), Ekonomik İşbirliği Komisyonu Başkanlığına Amerhan Rahimjanov (Kazakistan) ve Başkan Yardımcılığına ise Salaidin Aidarov (Kırgızistan) seçildiler.

TÜRKPA 10'uncu genel Kurulunda Türkiye Büyük Millet Meclis Başkanı Mustafa Şentop'un önerisiyle ve asamble kurul onayıyla Türkiye'nin eski Taşkent Büyükelçisi Mehmet Süreyya Er, TÜRKPA Genel Sekreteri görevine getirildi. Büyükelçi Er, Türk dünyasının önemli kuruluşlarından biri olan TÜRKPA'nın bu yıl itibarıyla 4 yıl boyunca izleyeceği stratejileri yürütecek.

Şentop, konuya ilişkin yaptığı açıklamada, her 4 yılda bir genel kurul toplantılarında TÜRKPA Genel Sekreterini, üye ülkelerin alfabe sırasına göre seçtiklerini belirterek, "Daha önce Azerbaycan'ın, Kazakistan'ın ve Kırgızistan'ın önermiş olduğu isimler genel sekreterlik yapıyordu. Süre dolmuş oldu. Sıra Türkiye'ye geldi." dedi. Türkiye olarak TÜRKPA'nın bundan sonra daha aktif ve daha tesirli çalışmalar yapmasını hedeflediklerini kaydeden Şentop, "Bu konuda çıtayı daha yüksek tutarak bilhassa diplomat kökenli bir kişinin olmasını arzu ettik. Mehmet Süreyya Er, daha önce TİKA'da 8 yıla yakın başkan yardımcılığı yapmış ve sorumlu olduğu alan da Orta Asya bölgesiydi. Burayla ilgili yapılan TİKA'nın bütün faaliyetleri altında bu süre içinde onun imzası vardır. Bu bakımdan ben TÜRKPA için ideal bir isimlerden olduğu kanaatindeyim" ifadesini kullandı.

TÜRKPA 11. Genel Kurul Toplantısının ise gelecek yıl Kırgızistan'ın başkenti Bişkek'te yapılması kararlaştırıldı.

VE-CA

DİŞ TİCARET A.Ş.

VE-CA DIŞ TİCARET A.Ş.
Merkez Adres: Fenerbahçe Mah. Bağdat Cad.
Cin Apt. No:124/A D:7 Kadıköy-İSTANBUL
Tel: 0216 449 12 23 – Faks: 0216 449 12 57
Şube Adres: Zobran Köyü Karabük Organize Sanayi
Manolya Cadde No:4 KARABÜK

vecadisticaret@ttmail.com
www.vecasteel.com

DİYAR 3 SIRALAMA.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 4:06 Page 80

TİKA'DAN KIRGIZİSTAN'A TÜRK DÜNYASI MUTFAĞI

Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), Kırgızistan'ın Celalabad şehrinde bulunan Uluslararası Tokmamatov Üniversitesi Türk Dünyası Kırgız - Türk Prof. Dr. Turan Yazgan Sosyal Bilimler Enstitüsü Aşçılık ve Mutfak Sanatları Bölümü bünyesinde "Türk Dünyası Kültür ve Eğitim Mutfağı" kurdu.

Fergana Vadisinin önemli kentlerinden olan ve Kırgızistan'ın en yoğun nüfuslu 3. şehri Celalabad'da bulunan üniversitede 1993 yılından beri faaliyetlerini yürüten Türk Dünyası Kırgız - Türk Prof. Dr. Turan Yazgan Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde açılan Aşçılık ve Mutfak Sanatları Bölümü, Kırgız ve Türk gastronomisi alanında turizm sektörüne nitelikli personel yetiştiriyor.

Enstitü bünyesinde TİKA tarafından tadilatı ve donanımı gerçekleştirilerek kurulan Türk Dünyası Kültür ve Eğitim Mutfağında öğrencilerin uluslararası standartlarda eğitim almalarının yanısıra, yetişkinlere yönelik düzenlenecek ücretsiz meslek edindirme kursları ile Kırgızistan turizmine ve ekonomisine katkı sağlanması hedefleniyor.

Çalışma ziyareti kapsamında söz konusu projeyi yerinde inceleyen TİKA Başkan Yardımcısı Dr. Ümit Naci Yorulmaz'a, TİKA Bişkek Program Koordinatörü Osman Usta eşlik etti. Ziyarette, Uluslararası Tokmomotov Üniversitesi Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Aycamal Kantoroeva, Türk Dünyası Kırgız - Türk Prof. Dr. Turan Yazgan Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü Doç. Dr. Çağrı Ergezer ile Türkiye Türkçesi Öğretim Merkezi'nin (TTÖMER) Celalabad'da görevli öğretmenleri hazır bulundu.

Öğretmenlerin Türk Dünyası Kültür ve Eğitim Mutfağında hazırladıkları birbirinden lezzetli Türk yemeklerinin de sunulduğu ziyaret esnasında konuşan TİKA Başkan Yardımcısı Dr. Ümit Naci Yorulmaz, Türk Dünyası Kültür ve Eğitim Mutfağı'nın Kırgızistan ve Türkiye arasındaki dostluk köprülerinden biri olacağına inandığını belirtti. Yorulmaz, burada eğitimlerini alacak öğrenci ve yetişkinlerin Kırgızistan turizmine ve ekonomisine ciddi kattılar sağlayacağını dile getirdi.

Üniversitenin Rektör Yardımcısı Doç. Dr. Aycamal Kantoroeva ise yaptığı konuşmada, tesisin üniversitelerine kazandırılması dolayısıyla duyduğu memnuniyeti dile getirerek, TİKA'ya teşekkürlerini iletti. Enstitü Müdürü Doç. Dr. Çağrı Ergezer de, Kültür ve Eğitim Mutfağı kurulmadan önce pratik eğitimi çeşitli otellerin mutfaklarında yaptıklarını bunun hem maliyetli olduğunu hem de arzu ettikleri verimi alamadıklarını kaydederek, öğrencilerinin uluslararası standartlarda eğitim imkânına kavuşmasından dolayı çok memnun olduklarını belirtti.

DİYAR 3 KAPAKLAR.qxt_Layout 1 4.12.2021 ÖS 8:00 Page 3

ÇELİKRAY

ASANSÖR KILAVUZ RAYLARI

ELEVATOR GUIDE RAILS

www.celikray.com

Fabrika: Akören Köyü Mevkii Org. San. Bölg.
Safran Sokak No: 7 Karabük
Tel: 0.370 415 78 00 - **Faks:** 0.370 415 78 05

Şube: Fevzi Çakmak Mahallesi Büsan Sanayi Sitesi
Milenyum Cad. No: 5-5/a Karatay / Konya
Tel: 0.332 350 18 28 - **Faks:** 0.332 350 99 96

Şube: Akasya Kent Kule A1 Kat:23 Daire:123
Acıbadem Üsküdar / İstanbul
Tel: 0216 504 37 01 - **Faks:** 0216 504 37 03

ÇELİKOĞLU

Demir Çelik San. ve Tic. Ltd. Şti.

GÖNÜLLÜYÜZ!

Daha iyi bir **Türkiye için** çalışmaya,

Açtığımız okullarımızla eğitime destek vermeye,

Balıklandırma projesiyle denizlere can vermeye,

“Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur” diyerek spora destek vermeye,

Ülkemizin sürdürülebilir büyümesi için bizi geleceğe taşıyacak başarılara ermeye,

Birliğe, beraberliğe...

Ve her zaman tüketmeye değil üretmeye gönüllüyüz!

nuh
çimento grubu

www.nuhcimento.com.tr